

ЕВРОПЕЙСКИ СЪЮЗ
ЕВРОПЕЙСКИ
СОЦИАЛЕН ФОНД

ОПЕРАТИВНА ПРОГРАМА
ДОБРО УПРАВЛЕНИЕ

**"ПРЕДОСТАВЯНЕ НА КОНСУЛТАНСКИ УСЛУГИ ЗА ИЗГРАЖДАНЕ НА
МЕХАНИЗМИ И УМЕНИЯ ЗА ВЗАИМОДЕЙСТВИЕ МЕЖДУ
АДМИНИСТРАЦИЯТА И ГРАЖДАНСКОТО ОБЩЕСТВО"**

по проект **"АДМИНИСТРАЦИЯТА И ГРАЖДАНСКО ОБЩЕСТВО –
ПАРТНЬОРСТВО В УПРАВЛЕНИЕТО"**,

реализиран с безвъзмездната финансова помощ на Оперативна програма "Добро управление", съфинансирана от Европейския съюз чрез Европейския социален фонд,
BG05SFOP001-2.001-0002

**ДОКЛАД ЗА ПРЕГЛЕДА НА ИЗГОТВЕНИ ДОКЛАДИ,
АНАЛИЗИ И РЪКОВОДСТВА, СВЪРЗАНИ С
ОБЩЕСТВЕНИТЕ КОНСУЛТАЦИИ, НАСЪРЧАВАНЕТО
НА ГРАЖДАНСКОТО УЧАСТИЕ И ПРИВЛИЧАНЕТО НА
ЕКСПЕРТИЗА (ПОДДЕЙНОСТ 1.2)**

Приложение № 3 към Междинния доклад за изпълнението на
Дейност 1: Изследване на добри практики за обществени консултации, за
привличане на експертиза и за гражданско участие

Възложител:

Администрацията на Министерския
съвет, бенефициент по проект:
BG05SFOP001-2.001-0002
"Администрацията и гражданско
общество – партньорство в
управлението"

Изпълнител:

Агенция СТРАТЕГМА ООД

София, януари 2019 г.

ЕВРОПЕЙСКИ СЪЮЗ
ЕВРОПЕЙСКИ
СОЦИАЛЕН ФОНД

ОПЕРАТИВНА ПРОГРАМА
ДОБРО УПРАВЛЕНИЕ

"ПРЕДОСТАВЯНЕ НА КОНСУЛТАНТСКИ УСЛУГИ ЗА ИЗГРАЖДАНЕ НА МЕХАНИЗМИ И УМЕНИЯ ЗА ВЗАИМОДЕЙСТВИЕ МЕЖДУ АДМИНИСТРАЦИЯТА И ГРАЖДАНСКОТО ОБЩЕСТВО"

по проект **"АДМИНИСТРАЦИЯТА И ГРАЖДАНСКО ОБЩЕСТВО – ПАРТНЬОРСТВО В УПРАВЛЕНИЕТО"**, реализиран с безвъзмездната финансова помощ на Оперативна програма "Добро управление", съфинансирана от Европейския съюз чрез Европейския социален фонд, BG05SFOP001-2.001-0002

Настоящият документ е изготвен от екип на Агенция СТРАТЕГМА ООД в изпълнение на обществена поръчка с предмет: **"ПРЕДОСТАВЯНЕ НА КОНСУЛТАНТСКИ УСЛУГИ ЗА ИЗГРАЖДАНЕ НА МЕХАНИЗМИ И УМЕНИЯ ЗА ВЗАИМОДЕЙСТВИЕ МЕЖДУ АДМИНИСТРАЦИЯТА И ГРАЖДАНСКОТО ОБЩЕСТВО"**, в изпълнение на проект **"АДМИНИСТРАЦИЯТА И ГРАЖДАНСКО ОБЩЕСТВО – ПАРТНЬОРСТВО В УПРАВЛЕНИЕТО"**, реализиран с безвъзмездната финансова помощ на Оперативна програма "Добро управление", съфинансирана от Европейския съюз чрез Европейския социален фонд, BG05SFOP001-2.001-0002, възложител Администрацията на Министерския съвет на Република България.

Заклученията и тълкуванията, които се съдържат в настоящия документ, представляват експертното мнение на експертите на Агенция СТРАТЕГМА и по никакъв начин не следва да се приемат като становище или официална позиция на Администрацията на Министерския съвет на Република България или на Управляващия орган на Оперативна програма "Добро управление".

"ПРЕДОСТАВЯНЕ НА КОНСУЛТАНСКИ УСЛУГИ ЗА ИЗГРАЖДАНЕ НА МЕХАНИЗМИ И УМЕНИЯ ЗА ВЗАИМОДЕЙСТВИЕ МЕЖДУ АДМИНИСТРАЦИЯТА И ГРАЖДАНСКОТО ОБЩЕСТВО"
по проект "АДМИНИСТРАЦИЯТА И ГРАЖДАНСКО ОБЩЕСТВО – ПАРТНЬОРСТВО В УПРАВЛЕНИЕТО", реализиран с безвъзмездната финансова помощ на Оперативна програма "Добро управление", съфинансирана от Европейския съюз чрез Европейския социален фонд, BG05SFOP001-2.001-0002

СЪДЪРЖАНИЕ

СПИСЪК НА СЪКРАЩЕНИЯТА.....	5
ВЪВЕДЕНИЕ.....	9
Цел и предназначение на доклада	9
МЕТОДИЧЕСКА РАМКА НА ПРОУЧВАНЕТО НА ДОБРИ ПРАКТИКИ.....	10
Цел и обхват на проучването.....	10
Критерии за идентифициране на докладите, анализите и ръководствата, които ще бъдат предмет на анализа	10
ПРЕГЛЕД НА ИЗГОТВЕНИ ДОКЛАДИ, АНАЛИЗИ И РЪКОВОДСТВА, СВЪРЗАНИ С ОБЩЕСТВЕНИТЕ КОНСУЛТАЦИИ, НАСЪРЧАВАНЕТО НА ГРАЖДАНСКОТО УЧАСТИЕ И ПРИВЛИЧАНЕТО НА ЕКСПЕРТИЗА	12
Съответствие на предложените държави и идентифицираните практики с определените критерии.....	12
Характеристики на анализиранияте материали	13
Академични изследвания, анализи и др.	13
Емпирични изследвания, индекси и др.....	14
Прегледи на добри практики	15
Ръководства, наръчници и др.	16
Правни, ситуационни и др. анализи и проучвания.....	17
Административни анализи, доклади, оценки и др.....	17
Публикации, свързани с конкретни инициативи за привличане на гражданско участие, провеждане на консултации и др.	17
Обществените консултации – академични изследвания, анализи и др.....	18
Обществените консултации – емпирични изследвания, индекси и др.	29
Обществените консултации – прегледи на добри практики.....	35
Обществените консултации – ръководства, наръчници	41
Обществените консултации – правни, ситуационни и др. анализи	55
Административни анализи	69
Публикации, свързани с конкретни инициативи за привличане на гражданско участие, провеждане на консултации и др.....	73
ОБОБЩЕНИЕ НА КОНСТАТАЦИИТЕ И ПРЕПОРЪКИ.....	79
Констатации и заключения	79
Общ преглед на средата	79

ЕВРОПЕЙСКИ СЪЮЗ
ЕВРОПЕЙСКИ
СОЦИАЛЕН ФОНД

ОПЕРАТИВНА ПРОГРАМА
ДОБРО УПРАВЛЕНИЕ

"ПРЕДОСТАВЯНЕ НА КОНСУЛТАНТСКИ УСЛУГИ ЗА ИЗГРАЖДАНЕ НА МЕХАНИЗМИ И УМЕНИЯ ЗА ВЗАИМОДЕЙСТВИЕ МЕЖДУ АДМИНИСТРАЦИЯТА И ГРАЖДАНСКОТО ОБЩЕСТВО"

по проект **"АДМИНИСТРАЦИЯТА И ГРАЖДАНСКО ОБЩЕСТВО – ПАРТНЬОРСТВО В УПРАВЛЕНИЕТО"**, реализиран с безвъзмездната финансова помощ на Оперативна програма "Добро управление", съфинансирана от Европейския съюз чрез Европейския социален фонд, BG05SFOP001-2.001-0002

Обществените консултации – гражданска и експертна оценка.....	85
Институционални аспекти на обществените консултации.....	89
Препоръки за адаптиране на конкретни добри	92
ОГРАНИЧЕНИЕ НА ОТГОВОРНОСТТА.....	96
ПРИЛОЖЕНИЕ №1: ИЗТОЧНИЦИ НА ИНФОРМАЦИЯ	98

"ПРЕДОСТАВЯНЕ НА КОНСУЛТАНТСКИ УСЛУГИ ЗА ИЗГРАЖДАНЕ НА МЕХАНИЗМИ И УМЕНИЯ ЗА ВЗАИМОДЕЙСТВИЕ МЕЖДУ АДМИНИСТРАЦИЯТА И ГРАЖДАНСКОТО ОБЩЕСТВО"

по проект **"АДМИНИСТРАЦИЯТА И ГРАЖДАНСКО ОБЩЕСТВО – ПАРТНЬОРСТВО В УПРАВЛЕНИЕТО"**, реализиран с безвъзмездната финансова помощ на Оперативна програма "Добро управление", съфинансирана от Европейския съюз чрез Европейския социален фонд, BG05SFOP001-2.001-0002

СПИСЪК НА СЪКРАЩЕНИЯТА

ЕК	Европейска комисия
ЕС	Европейски съюз
АМС	Администрация на Министерския съвет
ДМА	Дирекция "Модернизация на администрацията" в Администрацията на Министерския съвет
ЗА	Закон за администрацията
ЗДСл	Закон за държавния служител
ЗМСМА	Закон за местното самоуправление и местната администрация
ЗНА	Закон за нормативните актове
ИПА	Институт за публична администрация
КРБ	Конституция на Република България
КТ	Кодекс на труда
МС	Министерски съвет на Република България
МФ	Министерство на финансите
ОПДУ	Оперативна програма "Добро управление"
ТП	Техническо предложение на Агенция СТРАТЕГМА ООД
ТС	Техническа спецификация на поръчката

ЕВРОПЕЙСКИ СЪЮЗ
ЕВРОПЕЙСКИ
СОЦИАЛЕН ФОНД

ОПЕРАТИВНА ПРОГРАМА
ДОБРО УПРАВЛЕНИЕ

"ПРЕДОСТАВЯНЕ НА КОНСУЛТАНТСКИ УСЛУГИ ЗА ИЗГРАЖДАНЕ НА МЕХАНИЗМИ И УМЕНИЯ ЗА ВЗАИМОДЕЙСТВИЕ МЕЖДУ АДМИНИСТРАЦИЯТА И ГРАЖДАНСКОТО ОБЩЕСТВО"

по проект **"АДМИНИСТРАЦИЯТА И ГРАЖДАНСКО ОБЩЕСТВО – ПАРТНЬОРСТВО В УПРАВЛЕНИЕТО"**, реализиран с безвъзмездната финансова помощ на Оперативна програма "Добро управление", съфинансирана от Европейския съюз чрез Европейския социален фонд, BG05SFOP001-2.001-0002

"ПРЕДОСТАВЯНЕ НА КОНСУЛТАНСКИ УСЛУГИ ЗА ИЗГРАЖДАНЕ НА МЕХАНИЗМИ И УМЕНИЯ ЗА ВЗАИМОДЕЙСТВИЕ МЕЖДУ АДМИНИСТРАЦИЯТА И ГРАЖДАНСКОТО ОБЩЕСТВО"

по проект **"АДМИНИСТРАЦИЯТА И ГРАЖДАНСКО ОБЩЕСТВО – ПАРТНЬОРСТВО В УПРАВЛЕНИЕТО"**, реализиран с безвъзмездната финансова помощ на Оперативна програма "Добро управление", съфинансирана от Европейския съюз чрез Европейския социален фонд, BG05SFOP001-2.001-0002

Наименование: **"ПРЕДОСТАВЯНЕ НА КОНСУЛТАНСКИ УСЛУГИ ЗА ИЗГРАЖДАНЕ НА МЕХАНИЗМИ И УМЕНИЯ ЗА ВЗАИМОДЕЙСТВИЕ МЕЖДУ АДМИНИСТРАЦИЯТА И ГРАЖДАНСКОТО ОБЩЕСТВО"**, в изпълнение на проект **"АДМИНИСТРАЦИЯТА И ГРАЖДАНСКО ОБЩЕСТВО – ПАРТНЬОРСТВО В УПРАВЛЕНИЕТО"**, реализиран с безвъзмездната финансова помощ на Оперативна програма "Добро управление", съфинансирана от Европейския съюз чрез Европейския социален фонд

Номер на проекта / договора:

BG05SFOP001-2.001-0002

Договор № МС-122/23.10.2018 г.

Възложител:

Изпълнител:

МИНИСТЕРСКИ СЪВЕТ НА РЕПУБЛИКА БЪЛГАРИЯ
Дирекция "Модернизация на администрацията"

Агенция СТРАТЕГМА ООД

Адреси:

София 1000
бул. "Дондуков" № 1

София 1202
ул. "Г. С. Раковски" № 18

Тел. номер:

+359 2 940 27 27

+359 2 981 47 38

e-mail:

k.bozhanov@government.bg

agency@strategma.bg

Лица за контакти:

КРАСИМИР БОЖАНОВ
директор на
Дирекция "Модернизация на администрацията"

СТАНКА ДЕЛЧЕВА –
Ръководител на екипа

Заглавие на доклада:

ДОКЛАД ЗА ПРЕГЛЕДА НА ИЗГОТВЕНИ ДОКЛАДИ, АНАЛИЗИ И РЪКОВОДСТВА, СВЪРЗАНИ С ОБЩЕСТВЕНИТЕ КОНСУЛТАЦИИ, НАСЪРЧАВАНЕТО НА ГРАЖДАНСКОТО УЧАСТИЕ И ПРИВЛИЧАНЕТО НА ЕКСПЕРТИЗА (ПОДДЕЙНОСТ 1.2)

Приложение № 3 към Междинния доклад за изпълнението на Дейност 1: Изследване на добри практики за обществени консултации, за привличане на експертиза и за гражданско участие

Дата:

31 януари 2019 г.

ЕВРОПЕЙСКИ СЪЮЗ
ЕВРОПЕЙСКИ
СОЦИАЛЕН ФОНД

ОПЕРАТИВНА ПРОГРАМА
ДОБРО УПРАВЛЕНИЕ

"ПРЕДОСТАВЯНЕ НА КОНСУЛТАНТСКИ УСЛУГИ ЗА ИЗГРАЖДАНЕ НА МЕХАНИЗМИ И УМЕНИЯ ЗА ВЗАИМОДЕЙСТВИЕ МЕЖДУ АДМИНИСТРАЦИЯТА И ГРАЖДАНСКОТО ОБЩЕСТВО"

по проект **"АДМИНИСТРАЦИЯТА И ГРАЖДАНСКО ОБЩЕСТВО – ПАРТНЬОРСТВО В УПРАВЛЕНИЕТО"**, реализиран с безвъзмездната финансова помощ на Оперативна програма "Добро управление", съфинансирана от Европейския съюз чрез Европейския социален фонд, BG05SFOP001-2.001-0002

"ПРЕДОСТАВЯНЕ НА КОНСУЛТАНТСКИ УСЛУГИ ЗА ИЗГРАЖДАНЕ НА МЕХАНИЗМИ И УМЕНИЯ ЗА ВЗАИМОДЕЙСТВИЕ МЕЖДУ АДМИНИСТРАЦИЯТА И ГРАЖДАНСКОТО ОБЩЕСТВО"
по проект **"АДМИНИСТРАЦИЯТА И ГРАЖДАНСКО ОБЩЕСТВО – ПАРТНЬОРСТВО В УПРАВЛЕНИЕТО"**, реализиран с безвъзмездната финансова помощ на Оперативна програма "Добро управление", съфинансирана от Европейския съюз чрез Европейския социален фонд, BG05SFOP001-2.001-0002

ВЪВЕДЕНИЕ

Цел и предназначение на доклада

Настоящият доклад представя изпълнението на **поддейност 1.2. Преглед на изготвени доклади, анализи и ръководства** част от дейност 1: Изследване на добри практики за обществени консултации, за привличане на експертиза и за гражданско участие.

Поддейност 1.2 е изпълнена в периода от 23 октомври – 30 януари 2019 г.

Изпълнението на **поддейност 1.2** включва следните задачи:

- задача 1.2.1. Определяне на критерии за идентифициране на докладите, анализите и ръководствата, които ще бъдат предмет на анализа. Изготвяне на списък с доклади, анализи и ръководства, които ще бъдат предмет на анализа.
- задача 1.2.2. Анализ на идентифицираните на доклади, анализи и ръководства.

Целта на проучването е

Докладът за изпълнението на **поддейност 1.2. Преглед на изготвени доклади, анализи и ръководства** има следната структура:

- Методическа рамка на прегледа, включваща:
 - цел и обхват на прегледа;
 - основни дефиниции;
 - критерии за идентифициране на докладите, анализите и ръководствата, които са предмет на анализа;
 - методи за извършване на прегледа.
- **Преглед на изготвени доклади, анализи и ръководства**, свързани с обществените консултации, насърчаването на гражданското участие и привличането на експертиза:
- **Обобщение на констатациите и препоръки:**
 - констатации и заключения, основани на прегледа на докладите, анализите и ръководствата.
 - препоръки за адаптиране на конкретни добри практики в дейността на българската администрация при актуализацията на *Стандартите за провеждане на обществени консултации* по дейност 2.

"ПРЕДОСТАВЯНЕ НА КОНСУЛТАНТСКИ УСЛУГИ ЗА ИЗГРАЖДАНЕ НА МЕХАНИЗМИ И УМЕНИЯ ЗА ВЗАИМОДЕЙСТВИЕ МЕЖДУ АДМИНИСТРАЦИЯТА И ГРАЖДАНСКОТО ОБЩЕСТВО"
по проект **"АДМИНИСТРАЦИЯТА И ГРАЖДАНСКО ОБЩЕСТВО – ПАРТНЬОРСТВО В УПРАВЛЕНИЕТО"**, реализиран с безвъзмездната финансова помощ на Оперативна програма "Добро управление", съфинансирана от Европейския съюз чрез Европейския социален фонд, BG05SFOP001-2.001-0002

Анализът на всеки от материалите (доклади, анализи и ръководства и др.), свързани с обществените консултации, насърчаването на гражданското участие и привличането на експертиза включва:

- класификация на материалите по вид;
- основни характеристики;
- разширена анотация – описание на съдържанието.

Докладът за изпълнението на **поддейност 1.2. Преглед на изготвени доклади, анализи и ръководства** съдържа следните приложения:

- **Приложение №1:** Източници на информация;
- **Приложение №2:** Резултати от прилагането на критериите.

Изпълнението на **поддейност 1.2. Преглед на изготвени доклади, анализи и ръководства** приключи на 30 януари 2019 г.

МЕТОДИЧЕСКА РАМКА НА ПРОУЧВАНЕТО НА ДОБРИ ПРАКТИКИ

Цел и обхват на проучването

Изпълнението на **поддейност 1.2** включва извършване на преглед на вече изготвени **български доклади, анализи и ръководства, свързани с обществените консултации, насърчаването на гражданското участие и привличането на експертиза**, доколкото авторските и сродните им права го позволяват. В *Техническата спецификация* не са поставени изисквания за лицата, в чиято полза са разработени съответните документи (доклади, анализи и ръководства), както и линията на финансиране. В обхвата на анализа са включени доклади, анализи и ръководства, изготвени за публичния сектор (държавна и общинска администрация), НПО, бизнес организации и др.

Критерии за идентифициране на докладите, анализите и ръководствата, които ще бъдат предмет на анализа

Идентифицирането на докладите, анализите и ръководствата, които ще бъдат предмет на анализа е направено въз основа на следните критерии:

К1. Целесъобразност: материалът съответства на поставената цел и има потенциала да бъде полезен за изследването.

К2. Информативност: материалът съдържа информация, която отговаря на нуждите и е събрана с подходящи методи.

"ПРЕДОСТАВЯНЕ НА КОНСУЛТАНТСКИ УСЛУГИ ЗА ИЗГРАЖДАНЕ НА МЕХАНИЗМИ И УМЕНИЯ ЗА ВЗАИМОДЕЙСТВИЕ МЕЖДУ АДМИНИСТРАЦИЯТА И ГРАЖДАНСКОТО ОБЩЕСТВО"
по проект "АДМИНИСТРАЦИЯТА И ГРАЖДАНСКО ОБЩЕСТВО – ПАРТНЬОРСТВО В УПРАВЛЕНИЕТО", реализиран с безвъзмездната финансова помощ на Оперативна програма "Добро управление", съфинансирана от Европейския съюз чрез Европейския социален фонд, BG05SFOP001-2.001-0002

К3. Актуалност: материалът отразява характеристиките на ситуация не повече от 5 години назад.

К4. Достъпност: материалът е публично достъпен или ползването му е разрешено от авторите/поръчителите.

К5. Балансираност: изразените мнения и позиции и направените изводи в са балансирани и отразяват гледните точки на различните заинтересовани страни.

Съответствието на идентифицираните доклади, анализи и ръководства, които са предмет на анализа с определените критерии, е определено за всеки критерий по следната скала:

0	1	2	3	4
няма съответствие	ниска степен на съответствие	средна степен на съответствие	висока степен на съответствие	много висока степен на съответствие

За всеки от предложените доклади, анализи и ръководства е направена оценка на съответствието с всеки от определените критерии и е формирана **обща оценка** – средноаритметичната стойност на оценките по 5-те критерия.

Обект на анализа са всички материали, получили **обща оценка** равна или по-голяма от **2**.

Предложените **критерии** са одобрени от страна на Възложителя.

Резултатите от прилагането на критериите са представени в Приложение №2.

"ПРЕДОСТАВЯНЕ НА КОНСУЛТАНТСКИ УСЛУГИ ЗА ИЗГРАЖДАНЕ НА МЕХАНИЗМИ И УМЕНИЯ ЗА ВЗАИМОДЕЙСТВИЕ МЕЖДУ АДМИНИСТРАЦИЯТА И ГРАЖДАНСКОТО ОБЩЕСТВО"
по проект **"АДМИНИСТРАЦИЯТА И ГРАЖДАНСКО ОБЩЕСТВО – ПАРТНЬОРСТВО В УПРАВЛЕНИЕТО"**, реализиран с безвъзмездната финансова помощ на Оперативна програма "Добро управление", съфинансирана от Европейския съюз чрез Европейския социален фонд, BG05SFOP001-2.001-0002

ПРЕГЛЕД НА ИЗГОТВЕНИ ДОКЛАДИ, АНАЛИЗИ И РЪКОВОДСТВА, СВЪРЗАНИ С ОБЩЕСТВЕНИТЕ КОНСУЛТАЦИИ, НАСЪРЧАВАНЕТО НА ГРАЖДАНСКОТО УЧАСТИЕ И ПРИВЛИЧАНЕТО НА ЕКСПЕРТИЗА

Съответствие на предложените държави и идентифицираните практики с определените критерии

При прегледа на български доклади, анализи и ръководства, свързани с обществените консултации, насърчаването на гражданското участие и привличането на експертиза са идентифицирани над 70 публикации, които условно са групирани според тяхното съдържание и вид в седем категории:

- академични изследвания, анализи и др.;
- емпирични изследвания, индекси и др.;
- ръководства, наръчници и др.;
- прегледи на добри практики;
- правни, ситуационни и др. анализи и проучвания;
- административни анализи, доклади, оценки и др.;
- публикации, свързани с конкретни инициативи за привличане на гражданско участие, провеждане на консултации и др.

В рамките на анализа са включени материали от всички категории.

Най-многобройни са материалите в категория "академични изследвания, анализи", което показва засилен интерес от страна на изследователите от академичната общност и гражданския сектор към темата за състоянието на взаимодействието между управлението и гражданското общество при вземане на управленски решения.

Категории "прегледи на добри практики" и "ръководства" също съдържат немалък брой материали – белег за стремежа към подобряване на това взаимодействие, като се използва успешната практика на други държави.

"ПРЕДОСТАВЯНЕ НА КОНСУЛТАНСКИ УСЛУГИ ЗА ИЗГРАЖДАНЕ НА МЕХАНИЗМИ И УМЕНИЯ ЗА ВЗАИМОДЕЙСТВИЕ МЕЖДУ АДМИНИСТРАЦИЯТА И ГРАЖДАНСКОТО ОБЩЕСТВО"

по проект **"АДМИНИСТРАЦИЯТА И ГРАЖДАНСКО ОБЩЕСТВО – ПАРТНЬОРСТВО В УПРАВЛЕНИЕТО"**, реализиран с безвъзмездната финансова помощ на Оперативна програма "Добро управление", съфинансирана от Европейския съюз чрез Европейския социален фонд, BG05SFOP001-2.001-0002

Характеристики на анализирания материал

Академични изследвания, анализи и др.

Публикациите в тази категория са поставени на теоретична основа, която включва спазване на демократичните принципи и стандартите за добро управление. Предмет на анализ са правната регламентация на обществените консултации, практиката на провеждането им и гражданската активност в тях.

Установените несъвършенства в правната регламентация включват:

- неясни критерии на кои актове да се прави оценка на въздействието и на кои не;
- въвеждането на изискване за оценка на въздействието на законодателството само в изпълнителната власт като носител на правото на законодателна инициатива е частично решаване на проблема с качеството на законодателните актове;
- обвързването на провеждане на обществени консултации с оценката на въздействието пречат приложението. Основни фактори за избор на форма на консултиране трябва да бъдат времеви хоризонт и неотложността на въпроса;
- липсва унифицирана правна регламентация на Обществено-консултативните съвети: механизми за включване на граждани и граждански организации;
- повечето структури, обединяващи представители на държавната власт и на гражданското общество, са създадени да консултират проекти на актове и/или политики и много рядко вземат крайни управленски решения.

От гледна точка на гражданската активност в консултативния процес е констатирана почти пълна липса на информация относно обществените консултации като механизъм за оказване на влияние от гражданите при формулирането на основни национални и местни политики. В анализите се съдържа извода, че българското общество не е достатъчно запознато със същността и процеса на обществените консултации, както и с възможностите, които те предлагат. Някои от Обществените съвети на органи на централната власт не са провеждали заседания от години и липсват протоколи от проведените заседания.

Анализът на практиката на провеждане на консултации регистрира незаинтересованост от страна на администрацията към решенията и тяхното прилагане. Твърди се, че институциите често подхождат формално към провеждането на обществени консултации и други форми на взаимодействие с гражданския сектор. По отношение на институционалната среда заключенията са за необходимост от

"ПРЕДОСТАВЯНЕ НА КОНСУЛТАНТСКИ УСЛУГИ ЗА ИЗГРАЖДАНЕ НА МЕХАНИЗМИ И УМЕНИЯ ЗА ВЗАИМОДЕЙСТВИЕ МЕЖДУ АДМИНИСТРАЦИЯТА И ГРАЖДАНСКОТО ОБЩЕСТВО"

по проект **"АДМИНИСТРАЦИЯТА И ГРАЖДАНСКО ОБЩЕСТВО – ПАРТНЬОРСТВО В УПРАВЛЕНИЕТО"**, реализиран с безвъзмездната финансова помощ на Оперативна програма "Добро управление", съфинансирана от Европейския съюз чрез Европейския социален фонд, BG05SFOP001-2.001-0002

повишаване на експертизата и разбирането на администрацията, и приемственост по отношение на политиките. Институциите нямат определени експерти за провеждане на обществени обсъждания и консултативни процеси и не предвиждат финансови средства за целта. Като положителен пример се посочват тематичните работни групи.

Установена е положителна тенденция във взаимодействието на властта с гражданския сектор – сравнително високо ниво на сътрудничество и способност на НПО сектора за съвместни усилия по обществено значими теми. Институциите стават по-отворени към гражданите и техните организации и е отбелязано наличие на някаква форма на диалог. Макар и не напълно, представителите на гражданските организации или неформални групи, които са участвали в различни инициативи през последните две години, демонстрират сравнително висока степен на удовлетвореност от постигнатите резултати. Остава проблем липсата им на унифициран подход към обществените консултации и предоставянето на обратна връзка; гражданите и организациите не успяват да изразят активно и навременно мнение и позиция по важни въпроси

Отправените препоръки се отнасят до онова, което правителствата трябва да гарантират при консултации с гражданите:

- предоставената информация за бъдещи управленски актове и решения да е пълна, обективна, надеждна, лесно достъпна и разбираема;
- консултативният процес да има ясни цели и правила, задължаващи изпълнителната власт да вземе под внимание мнението на гражданите;
- консултативният процес да предостави достатъчно време и гъвкавост на гражданите да дадат своите мнения и предложения;
- да се осигурят гаранции, че предложенията на гражданите ще бъдат внимателно обсъдени, а мнението им взето под внимание.

Емпирични изследвания, индекси и др.

Материалите в категория **"Емпирични изследвания, индекси и др."** представят конкретни методически инструменти, и резултати от тяхното прилагане, свързани с измерване на конкретни, предварително дефинирани индикатори, чрез които се оценява състоянието на процесите, свързани с провеждането и практиките за обществени консултации.

Тези подходи могат да бъдат възприети в две направления:

- подкрепа за изготвяне на независими индекси за състоянието и практиките за обществени консултации в България – при наличие на предварително обявени ясни методически и изследователски подходи;

"ПРЕДОСТАВЯНЕ НА КОНСУЛТАНТСКИ УСЛУГИ ЗА ИЗГРАЖДАНЕ НА МЕХАНИЗМИ И УМЕНИЯ ЗА ВЗАИМОДЕЙСТВИЕ МЕЖДУ АДМИНИСТРАЦИЯТА И ГРАЖДАНСКОТО ОБЩЕСТВО"

по проект **"АДМИНИСТРАЦИЯТА И ГРАЖДАНСКО ОБЩЕСТВО – ПАРТНЬОРСТВО В УПРАВЛЕНИЕТО"**, реализиран с безвъзмездната финансова помощ на Оперативна програма "Добро управление", съфинансирана от Европейския съюз чрез Европейския социален фонд, BG05SFOP001-2.001-0002

- използване на подхода за дефиниране на индикатори, чрез периодичното измерване, на които администрацията да представя резултатите от действията, свързани с провеждането на обществени консултации.

Прегледи на добри практики

Добрите практики за обществено консултиране произтичат от европейската и международната практика в дефинирането на доброто управление. За представяне на добри практики за добро управление е изследван опита на държавни институции на страни от ЕС и България (Великобритания, Дания, Естония, Чешка република) и на избрани общини от ЕС и България, като са изведени ключовите му области като политика и практика (електронни и комплексни услуги, отворени данни, електронно управление, служебен обмен на информация, единна електронна среда, електронно правителство).

Практиките са представени като мерки, програми и подходи за включване и примери за взаимодействие на гражданите и НПО с местната власт. Има общини, които представят активното гражданско участие на своята територия и обратна връзка, която местната власт предоставя, като добра практика. Направен е списък на добри практики за партньорство между областните и общинските администрации и структурите на гражданското общество, констатирани в резултат на национално-представително социологическо проучване.

Формулираните препоръки за подобряване на взаимодействието за вземане на решения на местно ниво включват:

- създаване на обществени съвети;
- създаване на офис за връзки с НПО в общината;
- публичност на работата на Общинския съвет;
- **консултиране на проекти на нормативни и стратегически актове и документи с гражданското общество** (публикуване на проектите; определяне на етапите на процеса и срокове; резюмета в разбираем стил; форми – писмени консултации, срещи-дискусии,
- формиране на работни групи, назначаване на отговорен служител в общината;
- въвеждане на Споразумение за сътрудничество между НПО и местната власт;
- предприемане на мерки за повишена информираност на гражданите за формите на пряката демокрация.

"ПРЕДОСТАВЯНЕ НА КОНСУЛТАНТСКИ УСЛУГИ ЗА ИЗГРАЖДАНЕ НА МЕХАНИЗМИ И УМЕНИЯ ЗА ВЗАИМОДЕЙСТВИЕ МЕЖДУ АДМИНИСТРАЦИЯТА И ГРАЖДАНСКОТО ОБЩЕСТВО"

по проект **"АДМИНИСТРАЦИЯТА И ГРАЖДАНСКО ОБЩЕСТВО – ПАРТНЬОРСТВО В УПРАВЛЕНИЕТО"**, реализиран с безвъзмездната финансова помощ на Оперативна програма "Добро управление", съфинансирана от Европейския съюз чрез Европейския социален фонд, BG05SFOP001-2.001-0002

Определеният като добра практика портал на Министерския съвет www.strategy.bg е подложен на анализ, който формулира следните изводи:

- явното обозначаване на активните консултации, независимо от техния срок, е добра практика за по-бързо ориентиране на потребителите;
- необходима е активна функция за уведомяване на потребителите за нови консултации и възможност за изпращане на съобщения по електронната поща;
- практиката на министерствата за организация на консултациите на интернет страниците не е еднородна.

Предложенията за усъвършенстване на портала са от организационно-технически характер: търсене само в секция "Обществени консултации"; зареждане на междинна страница преди появата на списъка с обществени консултации; възможност за избор по области и за сортиране по администрация, обявила консултацията и по разделението активни/приключили. Препоръчани са точките, които консултационният документ трябва да съдържа (като цели, период на провеждане, как да изпратите предложение и т.н.).

Ръководства, наръчници и др.

Публикациите в тази категория са практически насочени към процедурите за провеждане на обществени консултации. В съдържателен аспект тези материали, като правило, съдържат насоки и стандарти, както и практически инструкции за конкретните стъпки, които трябва да бъдат предприети. Определени са различните степени на включване – информиране; консултиране; съвместни решения и партньорство. Обхванати са следните аспекти на обществените консултации:

- Основни принципи;
- Планиране и идентифициране на заинтересовани страни;
- Подготовка на консултационни документи;
- Методи и анализ на отговорите;
- Осигуряване на обратна връзка;
- Форми за участие на гражданите в работата на общинските съвети.

Предложени са примерни планове за провеждане на обществена консултация и са включени описания *стъпка-по-стъпка*. Въпросът за планирането обръща внимание на определяне на времето за провеждане, фазата на изготвяне на годишната програма на общинското ръководство, приемане на официален план за консултации.

"ПРЕДОСТАВЯНЕ НА КОНСУЛТАНТСКИ УСЛУГИ ЗА ИЗГРАЖДАНЕ НА МЕХАНИЗМИ И УМЕНИЯ ЗА ВЗАИМОДЕЙСТВИЕ МЕЖДУ АДМИНИСТРАЦИЯТА И ГРАЖДАНСКОТО ОБЩЕСТВО"

по проект **"АДМИНИСТРАЦИЯТА И ГРАЖДАНСКО ОБЩЕСТВО – ПАРТНЬОРСТВО В УПРАВЛЕНИЕТО"**, реализиран с безвъзмездната финансова помощ на Оперативна програма "Добро управление", съфинансирана от Европейския съюз чрез Европейския социален фонд, BG05SFOP001-2.001-0002

Всички проучени наръчници стъпват на основните принципи при провеждане на обществени консултации, определени като осигуряване на прозрачност на процесите и общинската политика, яснота и откритост, по-добри резултати и по-ниска цена благодарение на приноса на заинтересованите страни, обоснованост и отвореност на процеса на вземане на решения. Подчертано е, че в това се състоят техните предимства и добавена стойност. Направено е предложение за отворен регистър на заинтересовани лица.

Порталът за обществени консултации STRATEGY.BG и тук е посочен като добър пример за динамични онлайн писмени консултации, като се споменават и мобилни приложения и онлайн карти.

Някои от ръководствата са за консултиране по конкретни теми като гражданско наблюдение на съда, антикорупционен мониторинг, формиране и провеждане на общински политики. По отношение на обществените консултации в интернет изводът е, че те не са достатъчно прозрачни в отчитането на предложенията на гражданите.

Правни, ситуационни и др. анализи и проучвания

В тази категория са включени аналитични материали, ситуационни анализи и др. подобни, изготвени в рамките на целеви проекти, финансирани от различни донорски организации и програми.

Най-често фокусът на тези анализи е нормативната уредба и механизмите за нейното прилагане.

Административни анализи, доклади, оценки и др.

Публично достъпните доклади и анализи, всъщност нямат реален аналитичен компонент. В тях по-скоро са изброени функциите на съответните структурни звена, натоварени с провеждане на консултации. Докладът-обобщение от проведени обществени консултации е слабо информативен. Включен е и един материал, обобщаващ мненията, изказани на публичен форум.

Публикации, свързани с конкретни инициативи за привличане на гражданско участие, провеждане на консултации и др.

Националната кампания за повече гражданско участие в политиката "Чуй гражданите" прави предложения към правителството и Народното събрание да бъде изработен концептуален правителствен документ (тип "Бяла книга"), представящ цялостна визия по политиката, свързана с участието на гражданите в процесите на вземане на решения. Предложението е документът да представя основните ценности и принципи на тази политика и да се утвърди набор от стандарти, които институциите на изпълнителната власт задължително да прилагат при взаимодействието си с гражданите.

"ПРЕДОСТАВЯНЕ НА КОНСУЛТАНТСКИ УСЛУГИ ЗА ИЗГРАЖДАНЕ НА МЕХАНИЗМИ И УМЕНИЯ ЗА ВЗАИМОДЕЙСТВИЕ МЕЖДУ АДМИНИСТРАЦИЯТА И ГРАЖДАНСКОТО ОБЩЕСТВО"

по проект **"АДМИНИСТРАЦИЯТА И ГРАЖДАНСКО ОБЩЕСТВО – ПАРТНЬОРСТВО В УПРАВЛЕНИЕТО"**, реализиран с безвъзмездната финансова помощ на Оперативна програма "Добро управление", съфинансирана от Европейския съюз чрез Европейския социален фонд, BG05SFOP001-2.001-0002

Обществените консултации – академични изследвания, анализи и др.

Материалите в категория **"Академични изследвания, анализи"** са най-многобройни и съдържат съчетание от теоретична перспектива и анализ на българската практика. Обхванати са теория на оценката на въздействието и процес на въвеждането ѝ в България, теория и практика на гражданското участие в страната и концепцията за добро управление.

Редица от тях разглеждат правното регламентиране на обществените консултации и въпроси като теоретична рамка на въздействието на регулацията (с примери от българската практика), измерване на гражданското участие (под формата на индекс) и констатации за неговото състояние, анализ на правната рамка и етапите на взаимодействие между гражданите и властта.

Академичните анализи запълват един пропуск в административната практика -тази на оценяване на консултациите с цел подобрения. В тях намиране анализи на провеждането на консултативен процес (в това число практиката на конкретни общини), цялостен анализ на формите и процедурите за гражданско участие, анализ на участието на ЮНПО в процеса на вземане на решения.

Анализирана е българската нормативна и стратегическа рамка в областта на регулаторната реформа (придружен от алгоритъм) и е направен сравнителен анализ с други държави. Направени са и критична оценка на участието в консултативни съвети и измерване на обществените нагласи.

1

<i>Заглавие</i>	Гражданското участие в конституционната демокрация. Публичноправни перспективи.
<i>Източник, автор</i>	д-р Атанас Славов, СУ "Климент Охридски"
	http://ciela.bg/books/book/grazhdanskoto-uchastie-v-konstitutsionnata-demokratiia-publichnopravni-perspektivi/2642
<i>Година</i>	2017
<i>Характеристики</i>	Монография, изследване на гражданското участие и пряката демокрация, СИЕЛА, ISBN:978-954-28-2395-7
<i>Анотация</i>	Изследването е монографично и съдържа цялостен анализ на формите и процедурите на гражданското участие, които имат позитивно-правна уредба в България. Гражданското участие в процесите на вземане на решения е издигнато в условие за легитимност както на самия процес, така и на приетите актове. Поддържа се тезата за трансформативния потенциал на гражданското участие за публичната сфера и конституционните

"ПРЕДОСТАВЯНЕ НА КОНСУЛТАНТСКИ УСЛУГИ ЗА ИЗГРАЖДАНЕ НА МЕХАНИЗМИ И УМЕНИЯ ЗА ВЗАИМОДЕЙСТВИЕ МЕЖДУ АДМИНИСТРАЦИЯТА И ГРАЖДАНСКОТО ОБЩЕСТВО"

по проект **"АДМИНИСТРАЦИЯТА И ГРАЖДАНСКО ОБЩЕСТВО – ПАРТНЬОРСТВО В УПРАВЛЕНИЕТО"**, реализиран с безвъзмездната финансова помощ на Оперативна програма "Добро управление", съфинансирана от Европейския съюз чрез Европейския социален фонд, BG05SFOP001-2.001-0002

Заглавие	Гражданското участие в конституционната демокрация. Публичноправни перспективи.
	<p>институции – укрепване на върховенството на правото, изграждане на по-отзивчиви, включващи и репрезентативни институции.</p> <p>Различните аспекти на гражданското участие са последователно развити в отделните глави. В първа глава се проследява политическия контекст в страните от ЦИЕ, в които се разгръща гражданското участие. Във втора глава се проследява връзката между основните конституционни принципи и институти (върховенство на правото, народен суверенитет, учредителната власт) и гражданското участие. В трета глава се представят основните понятия, форми и процедури на пряката демокрация, демокрацията на участието и делиберативната демокрация от позициите на конституционната теория. В четвърта глава се представят сравнителните и европейските аспекти на гражданското участие, включително и съществуващите общи стандарти в рамките на Съвета на Европа (Кодекс на добрите практики за референдуми, Кодекс на добрите практики за гражданско участие в процеса на вземане на решения). В пета глава се анализират формите, процедурите и практиките на прякото участие на гражданите в България според действащия Закона за прякото участие на гражданите в държавната власт и местното самоуправление. В шеста глава се представят възможностите за гражданско участие в законотворческия процес в неговата пред-парламентарна и парламентарна фаза. В седма глава се обосновават и обобщават предложенията за промени в Конституцията и законодателството, които да насърчат гражданското участие и пряката демокрация – въвеждане на конституционни референдуми, на законодателна гражданска инициатива, редуцирането на изискването за кворуми за валидност и задължителност на референдумите, намаляване на изискването за брой подписи за подкрепа на народната инициатива за референдум, увеличаване на сроковете за събиране на подписи, по-добра защита на личните данни на гражданите, въвеждане на елементи на електронното управление в процеса и др.</p>

"ПРЕДОСТАВЯНЕ НА КОНСУЛТАНТСКИ УСЛУГИ ЗА ИЗГРАЖДАНЕ НА МЕХАНИЗМИ И УМЕНИЯ ЗА ВЗАИМОДЕЙСТВИЕ МЕЖДУ АДМИНИСТРАЦИЯТА И ГРАЖДАНСКОТО ОБЩЕСТВО"

по проект **"АДМИНИСТРАЦИЯТА И ГРАЖДАНСКО ОБЩЕСТВО – ПАРТНЬОРСТВО В УПРАВЛЕНИЕТО"**, реализиран с безвъзмездната финансова помощ на Оперативна програма "Добро управление", съфинансирана от Европейския съюз чрез Европейския социален фонд, BG05SFOP001-2.001-0002

2

<i>Заглавие</i>	Българската политическа култура и гражданското участие
<i>Източник, автор</i>	Антоний Тодоров, Фондация Фридрих Еберт https://library.fes.de/pdf-files/bueros/sofia/08096.pdf
<i>Година</i>	2011
<i>Характеристики</i>	Научна статия, публикувана от Фондация Фридрих Еберт / Анализи (Офис България), Електронни издания: София; Бон: FES, 2011
<i>Анотация</i>	Анализът очертава състоянието на българската политическа култура и гражданското участие като резултат от сложно преплитане на наследени и нови разбирания, възгледи, ценности и практики и непрекъснато усвояване на модуси на политическо ангажиране и поведение. Авторът описва политическата култура като силно белязана от общностен консерватизъм, национални блянове, персонализъм и недоверие към политическата класа като цяло, а активистката култура като ограничена и дори маргинална, разделена на два противоположни полюса: гражданска активност и националистическа мобилизация. Подчертано е, че гражданският сектор е силно зависим от външно финансиране, има малко вътрешни опори и много ограничено подпомага гражданското участие, което е спорадично.

3

<i>Заглавие</i>	Оценка на въздействието или въздействие на оценките
<i>Източник, автор</i>	гл. ас. д-р Ангел Стефанов, НБУ, Нов български университет http://ebox.nbu.bg/pa2015/3_A.Stefanov.pdf
<i>Година</i>	2015
<i>Характеристики</i>	Статия, публикувана в Годишника на Департамент "Публична администрация" на Нов български университет за 2015 г., ISSN 1313-4760
<i>Анотация</i>	Материалът, който по същество представлява преглед и синтез на литературата по въпроса, започва с нормативното определяне на оценката на въздействието. Авторът задава поредица от въпроси: на какъв етап от цикъла на политиката се отнася? Как се реализира за различните типове политики (регулаторни, дистрибутивни, редистрибутивни, секторни)? Как се провеждат консултации? Как се институционализира оценката? Какви са целите ѝ и какви инструменти за анализ използва?

"ПРЕДОСТАВЯНЕ НА КОНСУЛТАНТСКИ УСЛУГИ ЗА ИЗГРАЖДАНЕ НА МЕХАНИЗМИ И УМЕНИЯ ЗА ВЗАИМОДЕЙСТВИЕ МЕЖДУ АДМИНИСТРАЦИЯТА И ГРАЖДАНСКОТО ОБЩЕСТВО"

по проект **"АДМИНИСТРАЦИЯТА И ГРАЖДАНСКО ОБЩЕСТВО – ПАРТНЬОРСТВО В УПРАВЛЕНИЕТО"**, реализиран с безвъзмездната финансова помощ на Оперативна програма "Добро управление", съфинансирана от Европейския съюз чрез Европейския социален фонд, BG05SFOP001-2.001-0002

Заглавие	Оценка на въздействието или въздействие на оценките
	<p>Основните акценти в отговорите на зададените въпроси са:</p> <ul style="list-style-type: none">– ОВ не се отнася до един конкретен етап: изработване на дневния ред на политиките, формулиране на целите, подготовка и вземане на решение, анализ и оценка на политики;– Ръководството за оценка на въздействието на ЕК дава отговори;– Американската асоциация за оценки разглежда ОВ като ретроспективен метод;– Направен е опис на регулаторната оценка на въздействието на ОИСП, която обединява два модела (рационален и инкриментален). <p>Цитирана е статия, която прави разграничение между обикновена оценка на въздействието, регулаторна (предложена и развита от ОИСП) и оценка на въздействието върху устойчивостта.</p> <p>Подчертани са следните съществени елементи: Комисията препоръчва винаги да се разглежда сценария без регулация, участието на заинтересованите страни като фундаментален въпрос: минимални стандарти за консултиране, публични регистри на оценките (ОИСП), определяне на рискове (акцент върху риска при набиране на информация), институционализацията на процеса.</p> <p>Проследява процес на въвеждане на оценката на въздействието в България. На критика е подложен проекта "За по-добро обществено управление: институционализиране на процеса по оценка на въздействието в държавната администрация" (ОПАК) по множество линии, включително неясни критерии на кои актове да се прави оценка на въздействието и на кои не.</p>

"ПРЕДОСТАВЯНЕ НА КОНСУЛТАНТСКИ УСЛУГИ ЗА ИЗГРАЖДАНЕ НА МЕХАНИЗМИ И УМЕНИЯ ЗА ВЗАИМОДЕЙСТВИЕ МЕЖДУ АДМИНИСТРАЦИЯТА И ГРАЖДАНСКОТО ОБЩЕСТВО"

по проект **"АДМИНИСТРАЦИЯТА И ГРАЖДАНСКО ОБЩЕСТВО – ПАРТНЬОРСТВО В УПРАВЛЕНИЕТО"**, реализиран с безвъзмездната финансова помощ на Оперативна програма "Добро управление", съфинансирана от Европейския съюз чрез Европейския социален фонд, BG05SFOP001-2.001-0002

4

<i>Заглавие</i>	Гражданско участие – проявления и характеристики в България
<i>Източник, автор</i>	гл. ас. д-р Ангел Стефанов, Нов български университет
	https://administracija-i-upravlenie.nbu.bg/download/departamenti/administraciia-upravlenie/godishnitsi/t-2-2017/8-angel-stefanov.pdf
<i>Година</i>	2017
<i>Характеристики</i>	Статия, публикувана в Годишник на Департамент "Администрация и управление" на Нов български университет за 2017 г., ISSN 2603-297X (Online)
<i>Анотация</i>	<p>Представя основните теоретични характеристики на гражданското участие (и професионалното участие като специфичен случай на гражданско участие) в публичните политики (цели и визии, условия, концепцията мрежово управление). Разгледано е правното регламентиране на участието в българското законодателство.</p> <p>Направена е категоризация на формите на гражданско участие в България: пряко (референдум, гражданска инициатива, общо събрание на населението, присъствие на заседанията на общинския съвет), граждански контрол (през 4 закона), обществен контрол (през основни човешки права).</p> <p>Разяснява се, че обществените консултации са обвързани с оценката на въздействието и е формулирана теза, че това обвързване препятства приложението. Обърнато е специално внимание на инициативата за изброените форми на гражданско участие. Определя като основни фактори за избор на форма времевия хоризонт и неотложността на въпроса.</p>

5

<i>Заглавие</i>	Анализ на въздействието на регулациите като част от законодателния процес
<i>Източник, автор</i>	гл. ас. д-р Милена Караджова, Нов български университет
	http://ebox.nbu.bg/pa2015/5_M.Karadjova.pdf
<i>Година</i>	2015
<i>Характеристики</i>	Статия, публикувана в Годишника на Департамент "Публична администрация" на Нов български университет за 2015 г., ISSN 1313-4760

"ПРЕДОСТАВЯНЕ НА КОНСУЛТАНТСКИ УСЛУГИ ЗА ИЗГРАЖДАНЕ НА МЕХАНИЗМИ И УМЕНИЯ ЗА ВЗАИМОДЕЙСТВИЕ МЕЖДУ АДМИНИСТРАЦИЯТА И ГРАЖДАНСКОТО ОБЩЕСТВО"

по проект **"АДМИНИСТРАЦИЯТА И ГРАЖДАНСКО ОБЩЕСТВО – ПАРТНЬОРСТВО В УПРАВЛЕНИЕТО"**, реализиран с безвъзмездната финансова помощ на Оперативна програма "Добро управление", съфинансирана от Европейския съюз чрез Европейския социален фонд, BG05SFOP001-2.001-0002

Заглавие	Анализ на въздействието на регулациите като част от законодателния процес
Анотация	<p>Анализът изхожда от убеждението, че законодателния процес се политизира и участието на администрацията в него е несъразмерно голямо и от тезата за неразбиране на понятията <i>законодателна инициатива, законодателен процес, нормотворчески процес</i>. Застъпена е хипотеза за налагане на порочната практика законът не да регламентира принципи, а да урежда конкретни казуси и за хипотеза демократичен дефицит при разработване на законодателни актове. Направена е констатация, че административното регулиране е навлязло прекомерно във всички сфери на обществения живот.</p> <p>Материалът представя теоретичната рамка, подкрепена с примери от българската практика (Конституционния съд) и проследява процеса за повишаване на качеството на нормативните актове в ЕС (и съответните стратегически документи) и съответните (предложения за) законодателни промени в българското право след 2004 г.</p> <p>Авторката изразява мнението, че въвеждането на изискване за оценка на въздействието на законодателството само в изпълнителната власт като носител на правото на законодателна инициатива е частично решаване на проблема с качеството на законодателните актове.</p>

6

Заглавие	Гражданското участие в процесите на вземане на решения и взаимодействие с публичните институции
Източник, автор	Мирослава Даковска, Русенски университет http://conf.uni-ruse.bg/bg/docs/cp10/5.2/5.2-7.pdf
Година	2010
Характеристики	Статия, публикувана в Научни трудове на Русенския Университет – 2010, том 49, серия 5.2
Анотация	Научна статия, която разглежда гражданското участие и взаимодействие с публичните институции през разбирането, че гражданите има права като правото на добра администрация и добро управление и да бъдат постоянен и самостоятелен участник в създаването на политиките. Предмет на изложението са

"ПРЕДОСТАВЯНЕ НА КОНСУЛТАНТСКИ УСЛУГИ ЗА ИЗГРАЖДАНЕ НА МЕХАНИЗМИ И УМЕНИЯ ЗА ВЗАИМОДЕЙСТВИЕ МЕЖДУ АДМИНИСТРАЦИЯТА И ГРАЖДАНСКОТО ОБЩЕСТВО"

по проект **"АДМИНИСТРАЦИЯТА И ГРАЖДАНСКО ОБЩЕСТВО – ПАРТНЬОРСТВО В УПРАВЛЕНИЕТО"**, реализиран с безвъзмездната финансова помощ на Оперативна програма "Добро управление", съфинансирана от Европейския съюз чрез Европейския социален фонд, BG05SFOP001-2.001-0002

<i>Заглавие</i>	Гражданското участие в процесите на вземане на решения и взаимодействие с публичните институции
	типовете взаимодействие между гражданите и властта; формалното и неформално участие; информирането като форма на участие и неговите форми; консултирането и неговите форми. Статията завършва с практически насоки за преодоляване на проблемите и осигуряване на адекватно представителство в консултативния процес.

7

<i>Заглавие</i>	Гражданското участие във формирането и провеждането на публични политики – елемент на доброто управление в европейски контекст
<i>Източник, автор</i>	Страхил В. Карапчански, Русенския университет http://conf.uni-ruse.bg/bg/docs/cp11/5.2/5.2-6.pdf
<i>Година</i>	2011
<i>Характеристики</i>	Статия, публикувана в Научни трудове на Русенския Университет – 2011, том 50, серия 5.2
<i>Анотация</i>	<p>Разглежда концепцията за добро управление през интерпретацията на ЕС, ООН, българските академични среди. Изведена е концепцията за доброто управление (good governance) като проекция на колективното, кооперативното начало в политическия процес, базирано на широкото гражданско участие в определянето на публичния дневен ред.</p> <p>Определени са очакваните ползи от такова разбиране:</p> <ul style="list-style-type: none"> – отвореният достъп до процеса е предпоставка за неговата по-голяма прозрачност, следователно и за по-силното обществено доверие в него. – приносът на отделните заинтересовани страни може да се разглежда както като гаранция за по-голямо представителство на разнообразни, партикуларни интереси, така като източник на важна информация, отразяваща реалните проблеми и потребности на най-близкото до гражданите равнище.

"ПРЕДОСТАВЯНЕ НА КОНСУЛТАНТСКИ УСЛУГИ ЗА ИЗГРАЖДАНЕ НА МЕХАНИЗМИ И УМЕНИЯ ЗА ВЗАИМОДЕЙСТВИЕ МЕЖДУ АДМИНИСТРАЦИЯТА И ГРАЖДАНСКОТО ОБЩЕСТВО"

по проект **"АДМИНИСТРАЦИЯТА И ГРАЖДАНСКО ОБЩЕСТВО – ПАРТНЬОРСТВО В УПРАВЛЕНИЕТО"**, реализиран с безвъзмездната финансова помощ на Оперативна програма "Добро управление", съфинансирана от Европейския съюз чрез Европейския социален фонд, BG05SFOP001-2.001-0002

<i>Заглавие</i>	Гражданското участие във формирането и провеждането на публични политики – елемент на доброто управление в европейски контекст
	По този начин, според автора се постигат едновременно други две изключително важни цели на доброто управление, а именно неговата по-голяма легитимност и по-значителна ефективност.

8

<i>Заглавие</i>	Пряката демокрация в местното самоуправление на Република България
<i>Източник, автор</i>	Делиана Бориславова Попова, СУ "Климент Охридски" http://geography.bg/images/dokladi/14.pdf
<i>Година</i>	2016
<i>Характеристики</i>	Научен доклад, публикуван в Сборник доклади от научна конференция "Географски аспекти на планирането и използването на територията в условията на глобални промени", ISBN: 978-619-90446-1-2
<i>Анотация</i>	Анализ на актуалните нормативни разпоредби. Определя като възпиращи фактори неспособността на българските общини да обезпечават финансово провеждането на референдуми, правилата за съставяне на подписка (посочване на ЕГН), липсата на онлайн система за събиране на подписи, недостатъчната информираност на гражданите.

9

<i>Заглавие</i>	Граждански структури и местна власт – практики и проблеми във взаимодействието
<i>Източник, автор</i>	Веселина Жекова, Варненски свободен университет https://www.vfu.bg/doktoranti/priklyuchili_proceduri/veselina_jekova/avtoreferat.pdf
<i>Година</i>	2013
<i>Характеристики</i>	Автореферат на дисертационен труд за присъждане на образователна и научна степен "доктор" по научна специалност "Организация и управление извън сферата на материалното производство", Научен ръководител: проф. д-р Желка Генова
<i>Анотация</i>	Обобщените данни показват, че НПО на територията на община Пловдив не са включени ефективно в процеса на консултации, предхождащи вземането на решения. Общата нагласа на сектора е неудовлетвореност от състоянието на нещата. Направен е извода,

"ПРЕДОСТАВЯНЕ НА КОНСУЛТАНТСКИ УСЛУГИ ЗА ИЗГРАЖДАНЕ НА МЕХАНИЗМИ И УМЕНИЯ ЗА ВЗАИМОДЕЙСТВИЕ МЕЖДУ АДМИНИСТРАЦИЯТА И ГРАЖДАНСКОТО ОБЩЕСТВО"

по проект **"АДМИНИСТРАЦИЯТА И ГРАЖДАНСКО ОБЩЕСТВО – ПАРТНЬОРСТВО В УПРАВЛЕНИЕТО"**, реализиран с безвъзмездната финансова помощ на Оперативна програма "Добро управление", съфинансирана от Европейския съюз чрез Европейския социален фонд, BG05SFOP001-2.001-0002

<i>Заглавие</i>	Граждански структури и местна власт – практики и проблеми във взаимодействието
	<p>че на този етап начинът на действие на местната власт по отношение на взаимодействието с неправителствените организации не отговарят на очакванията на анкетираните организации. Третия сектор е на мнение, че липсва достатъчна активност от страна на представителите на местната власт. Обобщено е, че изграждането на капацитет за взаимодействие с местната власт е един от основните проблеми за ефективност на гражданското участие в управлението на местно ниво. Изведени са аргументи за липса на цялостна рамка, която да определя визията на това взаимодействие, ангажиментите на местната власт и на отделните звена в общинската администрация относно практическото прилагане на партньорство със структурите на гражданското общество.</p> <p>На етапа на планиране взаимодействието е организирано по два начина: чрез работата на обществените/консултативни съвети и чрез организирането на обществени обсъждания. По единодушното мнение на всички страни в сътрудничеството до момента обществените обсъждания като инструмент за приобщаване на гражданските структури към планирането на местните политики не успява да постигне реална ефективност. Ролята на Общинския съвет във взаимодействието с третия сектор може да се определи по-скоро като техническа, отколкото като принципна.</p>

10

<i>Заглавие</i>	Демокрация и гражданско участие. Обществените нагласи към демокрацията, върховенството на правото и основните права на човека през 2015 г.
<i>Източник, автор</i>	<p>Институт отворено общество, София, Иванка Иванова; Георги Стойчев; доц. д-р Алексей Пампоров; д-р Петя Брайнова и д-р Драгомира Белчева</p> <p>http://www.osf.bg/cyeds/downloads/Democracy%20Survey%202015%20BG.pdf</p>
<i>Година</i>	2017
<i>Характеристики</i>	<p>Докладът обобщава резултатите от национално представително проучване на общественото мнение, проведено от Институт "Отворено общество – София" през периода 21 март – 9 април 2015 г. ISBN 978-954-2933-36-6</p>

"ПРЕДОСТАВЯНЕ НА КОНСУЛТАНТСКИ УСЛУГИ ЗА ИЗГРАЖДАНЕ НА МЕХАНИЗМИ И УМЕНИЯ ЗА ВЗАИМОДЕЙСТВИЕ МЕЖДУ АДМИНИСТРАЦИЯТА И ГРАЖДАНСКОТО ОБЩЕСТВО"

по проект **"АДМИНИСТРАЦИЯТА И ГРАЖДАНСКО ОБЩЕСТВО – ПАРТНЬОРСТВО В УПРАВЛЕНИЕТО"**, реализиран с безвъзмездната финансова помощ на Оперативна програма "Добро управление", съфинансирана от Европейския съюз чрез Европейския социален фонд, BG05SFOP001-2.001-0002

<i>Заглавие</i>	Демокрация и гражданско участие. Обществените нагласи към демокрацията, върховенството на правото и основните права на човека през 2015 г.
<i>Анотация</i>	<p>Докладът съдържа глава "Представителство и участие на гражданите в управлението", включваща следните заключения:</p> <ul style="list-style-type: none"> – Мнозинството от гражданите не се чувстват представени в органите на централната и местната власт. – Делът на участващите в обществени организации е малък (под 1/5); – Най-разпространената форма на гражданско участие е подписването на петиции; – Начинът на формиране на управленския елит на страната играе ролята на отблъскващ фактор: според общественото мнение липсата на професионализъм по върховете на държавната служба е правило, а не изключение и това е едно от обясненията за клиентелизма и ниската ефективност на институциите.

11

<i>Заглавие</i>	Гражданското общество в България. Тенденции и рискове
<i>Източник, автор</i>	<p>Център за изследване на демокрацията</p> <p>http://www.csd.bg/artShowbg.php?id=15422</p>
<i>Година</i>	2010
<i>Характеристики</i>	<p>Публикацията прави преглед и анализ на развитието на "третия сектор" в България през периода след 1989 г., ISBN: 978-954-477-165-2</p>
<i>Анотация</i>	<p>Анализът е посветен на основните тенденции и рискове пред развитието на гражданското общество в България през 2010 г. Идентифицирани са три групи от рискове, свързани с осъществяването на публично-частни партньорства, завладяването на гражданското общество от страна на политици и висши администратори в централната и местни власти, както и с извършването на стопанска дейност от страна на нестопанските организации. Предлагат се законодателни промени и мерки, насочени към държавни и общински структури, които участват в нестопански организации, както и мерки, насочени към саморегулация и по-голяма прозрачност на "третия сектор".</p>

"ПРЕДОСТАВЯНЕ НА КОНСУЛТАНСКИ УСЛУГИ ЗА ИЗГРАЖДАНЕ НА МЕХАНИЗМИ И УМЕНИЯ ЗА ВЗАИМОДЕЙСТВИЕ МЕЖДУ АДМИНИСТРАЦИЯТА И ГРАЖДАНСКОТО ОБЩЕСТВО"

по проект **"АДМИНИСТРАЦИЯТА И ГРАЖДАНСКО ОБЩЕСТВО – ПАРТНЬОРСТВО В УПРАВЛЕНИЕТО"**, реализиран с безвъзмездната финансова помощ на Оперативна програма "Добро управление", съфинансирана от Европейския съюз чрез Европейския социален фонд, BG05SFOP001-2.001-0002

Заглавие	Гражданското общество в България. Тенденции и рискове
	<p>Анализът на тенденциите и рисковете, свързани с гражданското общество в България, обхваща периода след 1989 г. Той започва с описание на контекста, включващо правно-регулаторната рамка, обема, типологията и финансирането на НПО и дарителството в България. Формулирани са рискове пред доброто управление на нестопанските организации в следните категории:</p> <ul style="list-style-type: none">– Възможности и предизвикателства на публично-частните партньорства;– Рисковете от завладяване на гражданското общество (злоупотреба от страна на властимащите);– НПО като вид бизнес. <p>Предложени са препоръки и изводи за политиката. В приложени са описани инициативи на граждански активизъм.</p>

"ПРЕДОСТАВЯНЕ НА КОНСУЛТАНТСКИ УСЛУГИ ЗА ИЗГРАЖДАНЕ НА МЕХАНИЗМИ И УМЕНИЯ ЗА ВЗАИМОДЕЙСТВИЕ МЕЖДУ АДМИНИСТРАЦИЯТА И ГРАЖДАНСКОТО ОБЩЕСТВО"

по проект **"АДМИНИСТРАЦИЯТА И ГРАЖДАНСКО ОБЩЕСТВО – ПАРТНЬОРСТВО В УПРАВЛЕНИЕТО"**, реализиран с безвъзмездната финансова помощ на Оперативна програма "Добро управление", съфинансирана от Европейския съюз чрез Европейския социален фонд, BG05SFOP001-2.001-0002

Обществените консултации – емпирични изследвания, индекси и др.

Материалите в категория **"Емпирични изследвания, индекси и др."** представят конкретни методически инструменти, и резултати от тяхното прилагане, свързани с измерване на конкретни, предварително дефинирани индикатори, чрез които се оценява състоянието на процесите, свързани с провеждането и практиките за обществени консултации.

Тези подходи могат да бъдат възприети в две направления:

- подкрепа за изготвяне на независими индекси за състоянието и практиките за обществени консултации в България – при наличие на предварително обявени ясни методически и изследователски подходи;
- използване на подхода за дефиниране на индикатори, чрез периодичното измерване, на които администрацията да представя резултатите от действията, свързани с провеждането на обществени консултации.

1

<i>Заглавие</i>	Индекс на гражданското участие в България 2015								
<i>Източник, автор</i>	Форум Гражданско Участие и Български център за нестопанско право https://www.ngobg.info/uploadfiles/documents/fguindex.pdf								
<i>Година</i>	2015								
<i>Характеристики</i>	Индексът е разработен по методология на Форум Гражданско Участие и Български център за нестопанско право, по проект "За да има участие", финансиран по Финансовия механизъм на Европейското икономическо пространство 2009-2014 г., методологията е съфинансирана от фондация "Чарлс Стюарт Мот"								
<i>Анотация</i>	Оценката, направена по разработената методология, установява развиващо се гражданско участие и среда, която не е достатъчно изчерпателна и стимулираща участие. <table border="1" data-bbox="470 1659 1385 2033"> <thead> <tr> <th>Компоненти на индекса:</th> <th>Индикатори</th> </tr> </thead> <tbody> <tr> <td>Среда на гражданското участие</td> <td>законодателство институционална среда</td> </tr> <tr> <td>Практики/проявления на гражданското участие</td> <td>инициативи на национално и местно ниво активни граждани</td> </tr> <tr> <td>Ефект/ промени, до които води</td> <td>резултат промяна в средата</td> </tr> </tbody> </table>	Компоненти на индекса:	Индикатори	Среда на гражданското участие	законодателство институционална среда	Практики/проявления на гражданското участие	инициативи на национално и местно ниво активни граждани	Ефект/ промени, до които води	резултат промяна в средата
Компоненти на индекса:	Индикатори								
Среда на гражданското участие	законодателство институционална среда								
Практики/проявления на гражданското участие	инициативи на национално и местно ниво активни граждани								
Ефект/ промени, до които води	резултат промяна в средата								

"ПРЕДОСТАВЯНЕ НА КОНСУЛТАНТСКИ УСЛУГИ ЗА ИЗГРАЖДАНЕ НА МЕХАНИЗМИ И УМЕНИЯ ЗА ВЗАИМОДЕЙСТВИЕ МЕЖДУ АДМИНИСТРАЦИЯТА И ГРАЖДАНСКОТО ОБЩЕСТВО"

по проект **"АДМИНИСТРАЦИЯТА И ГРАЖДАНСКО ОБЩЕСТВО – ПАРТНЬОРСТВО В УПРАВЛЕНИЕТО"**, реализиран с безвъзмездната финансова помощ на Оперативна програма "Добро управление", съфинансирана от Европейския съюз чрез Европейския социален фонд, BG05SFOP001-2.001-0002

Заглавие	Индекс на гражданското участие в България 2015
	<p>Констатация: някои от практиките на гражданско участие имат трайно отражение върху начина, по който функционират институциите и мобилизиращ ефект върху гражданското общество. Липсва унифицирана правна регламентация на Обществено-консултативните съвети: механизми за включване на граждани и граждански организации. Някои от Обществените съвети на органи на централната власт не са провеждали заседания от години и липсват протоколи от проведените заседания. Има незаинтересованост от страна на администрацията към решенията и тяхното прилагане. Институциите често подхождат формално към провеждането на обществени консултации и други форми на взаимодействие с гражданския сектор. По отношение на институционалната среда заключенията на анализа са за необходимост от повишаване на експертизата и разбирането на администрацията и приемственост по отношение на политиките. Институциите нямат определени експерти за провеждане на обществени обсъждания и консултативни процеси и не предвиждат финансови средства за целта. Като положителен пример се посочват тематичните работни групи.</p> <p>От гледна точка на гражданското участие преобладава "виртуалното" участие по интернет и в социалните мрежи като по-лесно достъпни. Силно позитивно отношение от страна на гражданите е регистрирано към обществените консултации на проекти на нормативни актове и стратегически документи. Само 40% от хората обаче са заявили, че са получили обратна връзка от администрацията по своите мнения и предложения. Порталът STRATEGY.BG е даден като пример за механизъм, който се опитва да включи гражданите, но с необходимостта да бъде подобряван и популяризиран.</p> <p>Областите с най-голям ефект от участието са социалната сфера и екологията.</p> <p>Второто издание на Индекса (2017 г.) констатира:</p> <ul style="list-style-type: none">– Съществено (законово) разширяване на обществено достъпната информация, но неприложим механизъм за налагане на санкции при неизпълнение на законовите задължения;

"ПРЕДОСТАВЯНЕ НА КОНСУЛТАНТСКИ УСЛУГИ ЗА ИЗГРАЖДАНЕ НА МЕХАНИЗМИ И УМЕНИЯ ЗА ВЗАИМОДЕЙСТВИЕ МЕЖДУ АДМИНИСТРАЦИЯТА И ГРАЖДАНСКОТО ОБЩЕСТВО"

по проект **"АДМИНИСТРАЦИЯТА И ГРАЖДАНСКО ОБЩЕСТВО – ПАРТНЬОРСТВО В УПРАВЛЕНИЕТО"**, реализиран с безвъзмездната финансова помощ на Оперативна програма "Добро управление", съфинансирана от Европейския съюз чрез Европейския социален фонд, BG05SFOP001-2.001-0002

Заглавие	Индекс на гражданското участие в България 2015
	<ul style="list-style-type: none"> – Подобрени (законови) условия за повишаване качеството на обществените консултации – увеличен минимален срок; задължителна оценка на въздействието на нормативния акт; задължително публикуване на проекта на нормативен акт за консултация заедно с доклада, мотивите и оценката на въздействието; – Формирането на тематични коалиции от НПО подобрява средата. Обединяването около конкретни мнения и заемаването на единни позиции се превръща в устойчива практика. Гражданският сектор демонстрира добро ниво на сътрудничество и способност да обединява усилия по обществено значими теми. – Институциите стават по-отворени към гражданите и техните организации и е отбелязано наличие на някаква форма на диалог. Остава проблем липсата им на унифициран подход към обществените консултации и предоставянето на обратна връзка; гражданите и организациите не успяват да изразят активно и навременно мнение и позиция по важни въпроси.

2

Заглавие	Индекс на гражданското участие – 2017
<i>Източник, автор</i>	<p>Форум Гражданско Участие, Десислава Христова, Диана Андреева</p> <p>http://index.fgu.bg/data/files/02acc59578d4e27d4a7099ce86c4d0b1.pdf</p>
<i>Година</i>	2017
<i>Характеристики</i>	<p>Индексът е разработен по методология на Форум Гражданско Участие и Български център за нестопанско право, методологията е съфинансирана от фондация "Чарлс Стюарт Мот"</p>
<i>Анотация</i>	<p>Изводите от проучването в частта, посветена на обществените консултации (разделени в две категории – обществени дискусии и консултативни съвети – са следните в синтезиран вид:</p> <ul style="list-style-type: none"> – Гражданските организации и неформални групи използват, макар и с различна интензивност, всички съществуващи форми на гражданско участие и на местно, и на регионално, и на национално равнище.

"ПРЕДОСТАВЯНЕ НА КОНСУЛТАНТСКИ УСЛУГИ ЗА ИЗГРАЖДАНЕ НА МЕХАНИЗМИ И УМЕНИЯ ЗА ВЗАИМОДЕЙСТВИЕ МЕЖДУ АДМИНИСТРАЦИЯТА И ГРАЖДАНСКОТО ОБЩЕСТВО"

по проект **"АДМИНИСТРАЦИЯТА И ГРАЖДАНСКО ОБЩЕСТВО – ПАРТНЬОРСТВО В УПРАВЛЕНИЕТО"**, реализиран с безвъзмездната финансова помощ на Оперативна програма "Добро управление", съфинансирана от Европейския съюз чрез Европейския социален фонд, BG05SFOP001-2.001-0002

Заглавие	Индекс на гражданското участие – 2017
	<ul style="list-style-type: none"> – Най-широко разпространената форма е "среща с институции", което демонстрира наличие на диалог между гражданите и институциите. – Преобладава позитивното отношение към обществените дискусии като форма на гражданско участие. – Съществува сравнително високо ниво на сътрудничество и способност на НПО сектора за съвместни усилия по обществено значими теми. – Макар и не напълно, представителите на гражданските организации или неформални групи, които са участвали в различни инициативи през последните две години, демонстрират сравнително висока степен на удовлетвореност от постигнатите резултати. – И според гражданските организации, и според администрацията, гражданското участие повишава прозрачността в работата на институциите и дава гласност на повече мнения и възможности за решения по даден въпрос.

3

Заглавие	Индекс на гражданското общество в България, 2008-2010 г.
<i>Източник, автор</i>	Десислава Христова, Институт отворено общество, София
	http://www.osf.bg/downloads/File/Civil_Society_in_Bulgaria_BG.pdf
<i>Година</i>	2011
<i>Характеристики</i>	Докладът в рамките на "Индекс на гражданското общество" (ИГО) на CIVICUS е разработен от екип на Програма "Европейски политики и гражданско участие" на Институт "Отворено общество" – София в сътрудничество с изследователския екип на CIVICUS.
<i>Анотация</i>	<p>Анализът на "Индекс на гражданското общество" формулира следните изводи:</p> <ul style="list-style-type: none"> – Относно гражданското участие: <ul style="list-style-type: none"> ● Нисък дял на участващи в организираната част на гражданското общество; ● Тенденции в гражданската активност: неформални групи и интернет мобилизация;

"ПРЕДОСТАВЯНЕ НА КОНСУЛТАНТСКИ УСЛУГИ ЗА ИЗГРАЖДАНЕ НА МЕХАНИЗМИ И УМЕНИЯ ЗА ВЗАИМОДЕЙСТВИЕ МЕЖДУ АДМИНИСТРАЦИЯТА И ГРАЖДАНСКОТО ОБЩЕСТВО"

по проект **"АДМИНИСТРАЦИЯТА И ГРАЖДАНСКО ОБЩЕСТВО – ПАРТНЬОРСТВО В УПРАВЛЕНИЕТО"**, реализиран с безвъзмездната финансова помощ на Оперативна програма "Добро управление", съфинансирана от Европейския съюз чрез Европейския социален фонд, BG05SFOP001-2.001-0002

Заглавие	Индекс на гражданското общество в България, 2008-2010 г.
	<ul style="list-style-type: none"> ● Личен интерес като център на мотивацията. – Относно нивото на организация: <ul style="list-style-type: none"> ● Тенденция към изграждане на инфраструктура от коалиции, мрежи, форуми, платформи на национално ниво ● Ниски нива на международно и европейско коалиране ● Относно влиянието: <ul style="list-style-type: none"> ● Организацията оценяват преобладаващо влиянието си като ограничено или никакво; ● Съществуват проблеми при ефективното застъпничество и въздействие върху формиране и осъществяване на политики. – Относно основните предизвикателства: <ul style="list-style-type: none"> ● Ниски нива на доверие в институциите, включително в НПО; ● Гражданските организации не се разпознават като легитимен представител на интересите на гражданите; ● Ограничени възможности за оказване на влияние върху формирането на политики; ● Липса на регулационна рамка и механизъм за осъществяване на процесите на консултация, партньорство и работа между гражданското общество и държавата.

4

Заглавие	Годишен доклад за състоянието на обществените консултации в България през 2015 г.
<i>Източник, автор</i>	Асоциация на юристи за развитие на правото в обществен интерес, Сдружение "Журналисти за прозрачно управление", Професионално обединение на държавните служители, д-р Тони Димов, Иглика Горанова, Борислав Михайлов
	http://pods-bg.org/wp-content/uploads/2011/03/Annual_Report_2015.pdf
<i>Година</i>	2016
<i>Характеристики</i>	Докладът е изготвен в рамките на проект, финансиран от Програмата за подкрепа на неправителствени организации в България по Финансовия механизъм на Европейското икономическо пространство от Асоциация на юристи за развитие на правото в обществен интерес, Сдружение "Журналисти

"ПРЕДОСТАВЯНЕ НА КОНСУЛТАНТСКИ УСЛУГИ ЗА ИЗГРАЖДАНЕ НА МЕХАНИЗМИ И УМЕНИЯ ЗА ВЗАИМОДЕЙСТВИЕ МЕЖДУ АДМИНИСТРАЦИЯТА И ГРАЖДАНСКОТО ОБЩЕСТВО"

по проект **"АДМИНИСТРАЦИЯТА И ГРАЖДАНСКО ОБЩЕСТВО – ПАРТНЬОРСТВО В УПРАВЛЕНИЕТО"**, реализиран с безвъзмездната финансова помощ на Оперативна програма "Добро управление", съфинансирана от Европейския съюз чрез Европейския социален фонд, BG05SFOP001-2.001-0002

<i>Заглавие</i>	Годишен доклад за състоянието на обществените консултации в България през 2015 г.
	за прозрачно управление" и Професионално обединение на държавните служители.
<i>Анотация</i>	<p>Докладът е изчерпателен за състоянието през разглежданата година и оценява подробно законосъобразността на практиката на провеждане на обществени консултации. За целта първо е описана действащата нормативна уредба в областта (като се започне от Конституцията, Закона за нормативните актове и Административно-процесуалния кодекс, Устройствения правилник на МС и неговата администрация и се премине през разпоредбите в специални закони, предвиждащи гражданско участие при изготвянето на нормативни актове). Направена е обща оценка на нормативната уредба и на съдебната практика за оспорване на нормативни актове на основание незаконосъобразност.</p> <p>В следващата част е направен преглед на проведените обществени консултации по органи на централната изпълнителна власт: министър-председател и неговите заместници и министрите на всички министерства. Изведени са проблемите и възможните решения за подобряване на процеса на обществени консултации във всички техни аспекти – планиране, идентифициране на заинтересованите страни, подготовка на консултацияния документ и т.н.</p> <p>Следващата част съдържа индекс на качеството на обществените консултации, който ги оценява по скала от 0 до 4 по три групи критерии:</p> <ul style="list-style-type: none">– Условия за провеждане на консултациите (5 критерия);– Спазване на процедурите (2 критерия);– Отношение, в смисъл на желание, за качествено провеждане (3 критерия). <p>За всеки критерий е определен теглови коефициент в индекса. Носител на годишната награда за най-висок стандарт при провеждане на обществени консултации 64 през 2015 г. е министърът на транспорта, информационните технологии и съобщенията.</p>

"ПРЕДОСТАВЯНЕ НА КОНСУЛТАНТСКИ УСЛУГИ ЗА ИЗГРАЖДАНЕ НА МЕХАНИЗМИ И УМЕНИЯ ЗА ВЗАИМОДЕЙСТВИЕ МЕЖДУ АДМИНИСТРАЦИЯТА И ГРАЖДАНСКОТО ОБЩЕСТВО"

по проект **"АДМИНИСТРАЦИЯТА И ГРАЖДАНСКО ОБЩЕСТВО – ПАРТНЬОРСТВО В УПРАВЛЕНИЕТО"**, реализиран с безвъзмездната финансова помощ на Оперативна програма "Добро управление", съфинансирана от Европейския съюз чрез Европейския социален фонд, BG05SFOP001-2.001-0002

Обществените консултации – прегледи на добри практики

Материалите в категория **"Добри практики"** съдържат примери за успешно взаимодействие между (основно местна) власт и гражданския сектор. Те представят европейската и националната правна рамка за гражданско участие с препоръки за изменения на нормативната уредба, които биха насърчили гражданското участие. В основата на добрите примери стоят принципите на Съвета на Европа. Представени са и идеи за усъвършенстване на софтуерна платформа за провеждане на обществени консултации с примери от Европа и света. Един от материалите популяризира собствена практика, определена като добра.

Примери за успешни практики се срещат и в много от материалите в категории анализи.

1

<i>Заглавие</i>	Европейски практики в доброто управление и административната дейност
<i>Източник, автор</i>	Институт по публична администрация
	https://www.ipa.government.bg/sites/default/files/european_good_practices.pdf
<i>Година</i>	2015
<i>Характеристики</i>	Докладът е създаден в рамките на проект "Изграждане на капацитет на ИПА за изследвания, обучение и приложение на иновативни европейски практики в доброто управление", в изпълнение на Договор № С13-22-1/16.04.2014 г., финансиран от Оперативна програма "Административен капацитет", съфинансирана от Европейския съюз чрез Европейския социален фонд.
<i>Анотация</i>	Изследването е структурирано в три части: дефиниране на доброто управление, добри практики в доброто управление и ключови области и препоръки към политиката. Първата е посветена на европейската и международната практика в дефинирането на доброто управление. Подробно е разгледано предизвикателството пред определянето на доброто управление като концепция, практика и политика. В раздел добри практики за добро управление е изследван опита на държавни институции на страни от ЕС и България (Великобритания, Дания, Естония, Чешка република) и на избрани общини от ЕС и България за извеждане на модели на добро управление на централно и местно ниво. Заключителната част съдържа ключовите области на доброто управление като политика и практика (електронни и комплексни услуги, отворени данни, електронно управление, служебен обмен на информация,

"ПРЕДОСТАВЯНЕ НА КОНСУЛТАНТСКИ УСЛУГИ ЗА ИЗГРАЖДАНЕ НА МЕХАНИЗМИ И УМЕНИЯ ЗА ВЗАИМОДЕЙСТВИЕ МЕЖДУ АДМИНИСТРАЦИЯТА И ГРАЖДАНСКОТО ОБЩЕСТВО"

по проект **"АДМИНИСТРАЦИЯТА И ГРАЖДАНСКО ОБЩЕСТВО – ПАРТНЬОРСТВО В УПРАВЛЕНИЕТО"**, реализиран с безвъзмездната финансова помощ на Оперативна програма "Добро управление", съфинансирана от Европейския съюз чрез Европейския социален фонд, BG05SFOP001-2.001-0002

<i>Заглавие</i>	Европейски практики в доброто управление и административната дейност
	единна електронна среда, електронно правителство) и формулира препоръки за политиката.

2

<i>Заглавие</i>	Проучване на нормативната рамка за гражданското участие в други държави-членки на Съвета на Европа. Анализ на възможностите за разширяване участието на гражданите в управлението на местно ниво в България и изготвяне на предложения за нормативни промени.
<i>Източник, автор</i>	Министерство на регионалното развитие и благоустройството, Фондация "Институт за пряка демокрация"
	https://www.mrrb.bg/static/media/ups/articles/attachments/58950210598c108679c6ad5f45213aaa.pdf
<i>Година</i>	2016
<i>Характеристики</i>	Проучването и анализът са реализирани в рамките на обществена поръчка с предмет "Проучване на нормативната рамка за гражданското участие в други държави-членки на Съвета на Европа. Анализ на възможностите за разширяване участието на гражданите в управлението на местно ниво в България и изготвяне на предложения за нормативни промени", с възложител Министерството на регионалното развитие и благоустройството
<i>Анотация</i>	Докладът съдържа сравнителен анализ на нормативната уредба, отнасяща се до гражданското участие в местното самоуправление в 15 държави-членки на Съвета на Европа и добри практики от изследваните държави, анализ на ситуацията в България от гледна точка на включването на гражданите в местното самоуправление и идентифицирани възможности за разширяване на гражданското участие и предложения за нормативни промени с цел стимулиране на гражданската активност и по-ефективно включване във вземането на местни решения и формирането на местни политики.

3

<i>Заглавие</i>	Сборник с добри практики за включване на гражданите в решенията и политиките на местно ниво
<i>Източник, автор</i>	Сдружение Болкан Асист

"ПРЕДОСТАВЯНЕ НА КОНСУЛТАНТСКИ УСЛУГИ ЗА ИЗГРАЖДАНЕ НА МЕХАНИЗМИ И УМЕНИЯ ЗА ВЗАИМОДЕЙСТВИЕ МЕЖДУ АДМИНИСТРАЦИЯТА И ГРАЖДАНСКОТО ОБЩЕСТВО"

по проект **"АДМИНИСТРАЦИЯТА И ГРАЖДАНСКО ОБЩЕСТВО – ПАРТНЬОРСТВО В УПРАВЛЕНИЕТО"**, реализиран с безвъзмездната финансова помощ на Оперативна програма "Добро управление", съфинансирана от Европейския съюз чрез Европейския социален фонд, BG05SFOP001-2.001-0002

<i>Заглавие</i>	Сборник с добри практики за включване на гражданите в решенията и политиките на местно ниво
	https://www.mrrb.bg/static/media/ups/articles/attachments/1b25348c913a5842328eed9a9c12081e.pdf
<i>Година</i>	2011
<i>Характеристики</i>	Сборникът е изготвен по поръчка на Министерството на регионалното развитие и благоустройството
<i>Анотация</i>	<p>Изданието представя добри практики за участие на гражданите в местното самоуправление от различни европейски държави и от България. Практиките са представени като мерки, програми и подходи за включване и пример за взаимодействие на гражданите и НПО с местната власт. Представена е европейската и местната правна рамка за гражданско участие и са включени предложения и препоръки за изменения и допълнения на нормативната уредба за насърчаване на гражданското участие и пряката демокрация на местно ниво.</p> <p>Обхванатата европейска правна рамка включва:</p> <ul style="list-style-type: none">– Европейска харта за местно самоуправление– Кодекс на добрите практики за гражданско участие в процеса на вземане на решения– Стратегия за иновации и добро управление на местно ниво, Съвет на Европа. <p>Добрите практики от България са:</p> <ul style="list-style-type: none">– Финансиране на граждански инициативи на местната общност от бюджета на общината (Добрич) – форма на изграждане на партньорство, повишаване капацитета на гражданския сектор, създаване на предпоставки за активно участие. Теми: социални проблеми, младежи, интеграция на уязвими групи, доброволчество– Местни инициативи (програма, Свищов) – модел на местно партньорство с нестопански организации и организирани групи граждани при определяне на обекти за включване за капиталови разходи в годишния бюджет на общината. Съгласуване на разходите за инвестиции с гражданите. Теми: подобряване на жизнената среда, облагородяване на обществените места

"ПРЕДОСТАВЯНЕ НА КОНСУЛТАНТСКИ УСЛУГИ ЗА ИЗГРАЖДАНЕ НА МЕХАНИЗМИ И УМЕНИЯ ЗА ВЗАИМОДЕЙСТВИЕ МЕЖДУ АДМИНИСТРАЦИЯТА И ГРАЖДАНСКОТО ОБЩЕСТВО"

по проект **"АДМИНИСТРАЦИЯТА И ГРАЖДАНСКО ОБЩЕСТВО – ПАРТНЬОРСТВО В УПРАВЛЕНИЕТО"**, реализиран с безвъзмездната финансова помощ на Оперативна програма "Добро управление", съфинансирана от Европейския съюз чрез Европейския социален фонд, BG05SFOP001-2.001-0002

<i>Заглавие</i>	Сборник с добри практики за включване на гражданите в решенията и политиките на местно ниво
	<ul style="list-style-type: none"> – Програма за съвместни дейности между НПО, спортни клубове и общината (Свиленград) – Граждански мониторинг за ефективно управление на публичните услуги (Кнежа), проект. <p>Изданието отправя следните препоръки: създаване на обществени съвети; офис за връзки с НПО в общината; публичност на работата на Общинския съвет; консултиране на проекти на нормативни и стратегически актове и документи с гражданското общество (публикуване на проектите; определяне на етапите на процеса и срокове; резюмета в разбираем стил; форми – писмени консултации, срещи-дискусии, работни групи, отговорен служител в общината; Споразумение за сътрудничество между НПО и местната власт; мерки за повишена информираност на гражданите за формите на пряката демокрация.</p>

4

<i>Заглавие</i>	Усъвършенстване на Платформата за обществени консултации
<i>Източник, автор</i>	Асоциация на юристи за развитие на правото http://pods-bg.org/wp-content/uploads/2011/03/Activity_2.pdf
<i>Година</i>	2015
<i>Характеристики</i>	Доклад, изготвен в рамките на проект "Повишаване на ефективността на обществените консултации чрез активно участие на гражданското общество в процеса на вземане на управленски решения" се финансира в рамките на Програмата за подкрепа на НПО в България по финансовия механизъм на европейското икономическо пространство 2009-2014 г. Финансов механизъм на ЕИП
<i>Анотация</i>	<p>Докладът съдържа предложения за усъвършенстване на софтуерната платформа за обществени консултации на портала Коментатор Бг (http://komentator.bg). Анализът на портала представя следните изводи:</p> <ul style="list-style-type: none"> – явното обозначаване на активните консултации, независимо от техния срок, е добра практика за по-бързо ориентиране на потребителите;

"ПРЕДОСТАВЯНЕ НА КОНСУЛТАНТСКИ УСЛУГИ ЗА ИЗГРАЖДАНЕ НА МЕХАНИЗМИ И УМЕНИЯ ЗА ВЗАИМОДЕЙСТВИЕ МЕЖДУ АДМИНИСТРАЦИЯТА И ГРАЖДАНСКОТО ОБЩЕСТВО"

по проект **"АДМИНИСТРАЦИЯТА И ГРАЖДАНСКО ОБЩЕСТВО – ПАРТНЬОРСТВО В УПРАВЛЕНИЕТО"**, реализиран с безвъзмездната финансова помощ на Оперативна програма "Добро управление", съфинансирана от Европейския съюз чрез Европейския социален фонд, BG05SFOP001-2.001-0002

Заглавие	Усъвършенстване на Платформата за обществени консултации
	<ul style="list-style-type: none">– съдържа активна функция за уведомяване на потребителите за нови консултации и възможност за изпращане на съобщения по електронната поща;– практиката на министерствата за организация на консултациите на интернет страниците не е еднородна. <p>Данните по министерства са обобщени в таблица по следните категории: местоположение на секцията; брой натискания на бутони; справка за обратна връзка; ясно обозначени активни консултации.</p> <p>Разгледана е организацията на консултациите на портала на ЕК "Вашият глас в Европа". Представянето е описателно без анализ.</p> <p>Разгледана е и организацията на консултациите на Страницата за консултации на Обединеното кралство. Отбелязано е изключително доброто ѝ структуриране и възможности за сортиране. Подчертани са следните предимства:</p> <ul style="list-style-type: none">– структурата на документите е идентична независимо от политиките;– изключително високо ниво на интеграция – видовете информация се вземат от други съществуващи ресурси на портала;– връзката между публикуваните за консултации документи и приетите впоследствие документи. <p>Разгледана е и организацията на консултациите на Федералната система за вземане на решения на САЩ. И тук констатацията е за изключително добро структуриране и възможности за сортиране.</p> <p>По отношение на организацията на консултациите на правителството на Канада е посочено, че входът е общ, но различните министерства имат различна структура на консултативния процес.</p> <p>Предложенията за усъвършенстване на портала са от организационно-технически характер: търсене само в секция "Обществени консултации"; зареждане на междинна страница преди появата на списъка с обществени консултации; възможност за избор по области и за сортиране по администрация, обявила консултацията и по разделението активни/приключили.</p>

"ПРЕДОСТАВЯНЕ НА КОНСУЛТАНТСКИ УСЛУГИ ЗА ИЗГРАЖДАНЕ НА МЕХАНИЗМИ И УМЕНИЯ ЗА ВЗАИМОДЕЙСТВИЕ МЕЖДУ АДМИНИСТРАЦИЯТА И ГРАЖДАНСКОТО ОБЩЕСТВО"
по проект **"АДМИНИСТРАЦИЯТА И ГРАЖДАНСКО ОБЩЕСТВО – ПАРТНЬОРСТВО В УПРАВЛЕНИЕТО"**, реализиран с безвъзмездната финансова помощ на Оперативна програма "Добро управление", съфинансирана от Европейския съюз чрез Европейския социален фонд, BG05SFOP001-2.001-0002

<i>Заглавие</i>	Усъвършенстване на Платформата за обществени консултации
	Препоръчани са точките, които да съдържа консултационния документ (като цели, период на провеждане, как да изпратите предложение и т.н.).

5

<i>Заглавие</i>	Наръчник "Добри практики за партньорство между областните и общинските администрации и структурите на гражданското общество за реализиране на прозрачност в действията на администрациите"
<i>Източник, автор</i>	Фондация за прозрачни регламенти http://www.horizonti.eu/europe-direct/files/dobri_praktiki[1].pdf
<i>Година</i>	2009
<i>Характеристики</i>	Наръчникът е изготвен в рамките на проект "Прозрачност и публичност на действията на областните и общинските администрации – гаранция за почтено и добро управление", по Оперативна програма "Административен капацитет", приоритетна ос I. "Добро управление", подприоритет 1.2. "Прозрачна и почтена държавна администрация"
<i>Анотация</i>	Наръчникът съдържа списък на добри практики за партньорство между областните и общинските администрации и структурите на гражданското общество, констатирани в резултат на национално-представително социологическо проучване; практики за партньорство със структурите на гражданското общество за реализиране на прозрачност в действията на администрациите и описание на формите за изграждане на партньорство между местните власти и структурите на гражданското общество (информирание, убеждаване, сверяване, консултиране, обединяване).

"ПРЕДОСТАВЯНЕ НА КОНСУЛТАНТСКИ УСЛУГИ ЗА ИЗГРАЖДАНЕ НА МЕХАНИЗМИ И УМЕНИЯ ЗА ВЗАИМОДЕЙСТВИЕ МЕЖДУ АДМИНИСТРАЦИЯТА И ГРАЖДАНСКОТО ОБЩЕСТВО"

по проект **"АДМИНИСТРАЦИЯТА И ГРАЖДАНСКО ОБЩЕСТВО – ПАРТНЬОРСТВО В УПРАВЛЕНИЕТО"**, реализиран с безвъзмездната финансова помощ на Оперативна програма "Добро управление", съфинансирана от Европейския съюз чрез Европейския социален фонд, BG05SFOP001-2.001-0002

Обществените консултации – ръководства, наръчници

Материалите в категория **"Ръководства"** са от всякакви видове източници: институции на централната и местната власт, НПО и граждански организации.

В материали могат да бъдат намерени подробни методологически насоки за провеждането на обществен консултативен процес. Честа отправна точка е законодателството, уреждащо обществените консултации и тяхната роля.

Подробно са описани видовете консултации, фазите на разработване и прилагане на публични политики, процедурни правила за участие на гражданите.

Отделя се специално внимание на консултативния процес и неговото планиране, идентифицирането на заинтересованите страни, подготовката на консултативния документ.

Материалите разглеждат принципи и международни стандарти за консултиране, насоки за ефективен процес и електронно гражданско участие и предлагат въвеждане на минимални стандарти и практически съвети.

1

<i>Заглавие</i>	Ръководство с практически насоки за прилагане на Наредбата за провеждане на обществени консултации на територията на Столична община
<i>Източник, автор</i>	Български център за нестопанско право http://bcnl.org/uploadfiles/documents/2_%20%D0%A0%D1%8A%D0%BA%D0%BE%D0%B2%D0%BE%D0%B4%D1%81%D1%82%D0%B2%D0%BE_%D0%9D%D0%B0%D1%80%D0%B5%D0%B4%D0%B1%D0%B0%20%D0%B7%D0%B0%20%D0%BE%D0%B1%D1%89%D0%B5%D1%81%D1%82%D0%B2%D0%B5%D0%BD%D0%B8%20%D0%BA%D0%BE%D0%BD%D1%81%D1%83%D0%BB%D1%82%D0%B0%D1%86%D0%B8%D0%B8%20%D0%A1%D0%9E(2).pdf
<i>Година</i>	2018
<i>Характеристики</i>	Ръководството е разработено в рамките на проект "В диалог с гражданите – обществените консултанти като част от отвореното управление на София", изпълнен с финансовата подкрепа на Столична община "Програма Европа", 2018 г.
<i>Анотация</i>	Ръководството съдържа: Преглед на законодателството, което урежда обществените консултации – Закон за нормативните актове, Закон за местното самоуправление и местната администрация, Закон за публичните финанси, Закон за регионалното развитие, Закон за устройство на територията, Закон за устройство и застрояване на Столична община.

"ПРЕДОСТАВЯНЕ НА КОНСУЛТАНТСКИ УСЛУГИ ЗА ИЗГРАЖДАНЕ НА МЕХАНИЗМИ И УМЕНИЯ ЗА ВЗАИМОДЕЙСТВИЕ МЕЖДУ АДМИНИСТРАЦИЯТА И ГРАЖДАНСКОТО ОБЩЕСТВО"

по проект **"АДМИНИСТРАЦИЯТА И ГРАЖДАНСКО ОБЩЕСТВО – ПАРТНЬОРСТВО В УПРАВЛЕНИЕТО"**, реализиран с безвъзмездната финансова помощ на Оперативна програма "Добро управление", съфинансирана от Европейския съюз чрез Европейския социален фонд, BG05SFOP001-2.001-0002

<i>Заглавие</i>	Ръководство с практически насоки за прилагане на Наредбата за провеждане на обществени консултации на територията на Столична община
	<p>Преглед на възможностите за отворено управление – роля на Наредбата (общи условия и ред за инициране и провеждане на обществени консултации при приемане на нормативни актове, стратегии, концепции).</p> <p>Обхванати са следните видове консултации:</p> <ul style="list-style-type: none"> – Писмени – Обществени обсъждания по преценка на вносителя – Единен електронен портал за обществени консултации – Допълнителни канали, наръчник – Изграждане на подходящи умения и организационна култура на местната администрация – Допълнителни правила за специфични сфери. <p>Отворен регистър на заинтересовани лица. Определени са нива на включване: информиране; консултиране; съвместни решения и партньорство.</p> <p>Порталът за обществени консултации STRATEGY.BG е посочен като добър пример за динамични онлайн писмени консултации. Споменават се мобилни приложения и онлайн карти. Описани са стъпките на писмените консултации; мобилно приложение ГРАЖДАНИТЕ.БГ.</p> <p>Предложен е примерен план за провеждане на обществена консултация и описание стъпка-по-стъпка.</p>

2

<i>Заглавие</i>	Наръчник за организиране и провеждане на обществени обсъждания в общините, районите и кметствата
<i>Източник, автор</i>	Сдружение "Форум Гражданско Участие"
	https://www.ngobg.info/bg/documents/7154/1747narachnikvhodzagrajdani.pdf
<i>Година</i>	2016
<i>Характеристики</i>	Наръчникът е разработен в рамките на проект "Повишаване на индекса на гражданско участие чрез овластяване на гражданите на кметства в община

"ПРЕДОСТАВЯНЕ НА КОНСУЛТАНТСКИ УСЛУГИ ЗА ИЗГРАЖДАНЕ НА МЕХАНИЗМИ И УМЕНИЯ ЗА ВЗАИМОДЕЙСТВИЕ МЕЖДУ АДМИНИСТРАЦИЯТА И ГРАЖДАНСКОТО ОБЩЕСТВО"

по проект **"АДМИНИСТРАЦИЯТА И ГРАЖДАНСКО ОБЩЕСТВО – ПАРТНЬОРСТВО В УПРАВЛЕНИЕТО"**, реализиран с безвъзмездната финансова помощ на Оперативна програма "Добро управление", съфинансирана от Европейския съюз чрез Европейския социален фонд, BG05SFOP001-2.001-0002

<i>Заглавие</i>	Наръчник за организиране и провеждане на обществени обсъждания в общините, районите и кметствата
	София", реализиран с финансовата подкрепата на Столична община, Програма Европа 2016 г.
<i>Анотация</i>	Наръчникът съдържа практически съвети за организиране на обществените обсъждания, по-конкретно: <ul style="list-style-type: none"> – Какви подходи могат да се използват за провеждане на обществено обсъждане – Как се осигурява представителност на участниците в обсъждането – Кои са стъпките за подготовка на ефективно обществено обсъждане – Кои са техниките за модернизиране на обществено обсъждане.

3

<i>Заглавие</i>	Наръчник за подходи по формулиране на политики на община Джебел
<i>Източник, автор</i>	община Джебел
	http://www.dzhebelbg.com/news_prilojenia/201411_Naruchnik_Dzhebel_final.pdf
<i>Година</i>	2014
<i>Характеристики</i>	Наръчникът е разработен в рамките на Договор "Усъвършенстване на политиките за управление и координация в община Джебел чрез въвеждане на механизми за мониторинг и контрол на изпълнението им" от 24.07.2014, по проект на община Джебел, който се осъществява с финансовата подкрепа на Оперативна програма "Административен капацитет", съфинансирана от Европейския съюз, чрез Европейския социален фонд
<i>Анотация</i>	Наръчникът цитира <i>Стратегията за развитие на държавната администрация 2014-2020 г.</i> в открояване на проблемите, свързани с формиране и прилагане на публични политики и изброява етапите на модела на процедурите за координация. Описани са фазите за разработване и прилагане на публични политики; представени са дефиниции на оценка на въздействието, координация и обществени консултации; въвеждането на политическа визия и стратегически план и общинският съвет (неговите постоянни комисии и начина на тяхното функциониране) и общинската администрация като генератори на политики.

"ПРЕДОСТАВЯНЕ НА КОНСУЛТАНТСКИ УСЛУГИ ЗА ИЗГРАЖДАНЕ НА МЕХАНИЗМИ И УМЕНИЯ ЗА ВЗАИМОДЕЙСТВИЕ МЕЖДУ АДМИНИСТРАЦИЯТА И ГРАЖДАНСКОТО ОБЩЕСТВО"

по проект **"АДМИНИСТРАЦИЯТА И ГРАЖДАНСКО ОБЩЕСТВО – ПАРТНЬОРСТВО В УПРАВЛЕНИЕТО"**, реализиран с безвъзмездната финансова помощ на Оперативна програма "Добро управление", съфинансирана от Европейския съюз чрез Европейския социален фонд, BG05SFOP001-2.001-0002

<i>Заглавие</i>	Наръчник за подходи по формулиране на политики на община Джебел
	Изброени са възможните действия на общинския съвет за постигане на поставените цели в процеса на ефективно формиране на политики. Описани са процедурните правила за участие на гражданите в работата на общинския съвет и стъпките в процеса на формиране на политики в граждански консултативни групи. Специално внимание е отделено на създаването на обществени съвети и на общинския форум. Наръчникът има препоръчителен характер.

4

<i>Заглавие</i>	Наръчник за прилагане на Стандартите за обществени консултации в община Джебел
<i>Източник, автор</i>	община Джебел https://www.dzhebelbg.com/docs/naredbi/Naracnik_za_prilagane_na_standartite.doc
<i>Година</i>	2014
<i>Характеристики</i>	Наръчникът е разработен в рамките на Договор "Усъвършенстване на политиките за управление и координация в община Джебел чрез въвеждане на механизми за мониторинг и контрол на изпълнението им" от 24.07.2014, по проект на община Джебел, който се осъществява с финансовата подкрепа на Оперативна програма "Административен капацитет", съфинансирана от Европейския съюз, чрез Европейския социален фонд
<i>Анотация</i>	Наръчникът описва основните принципи при провеждане на обществени консултации – осигуряване на прозрачност на процесите и общинската политика, яснота и откритост, по-добри резултати и по-ниска цена благодарение на приноса на заинтересованите страни, обоснованост и отвореност на процеса на вземане на решения и т.н. – които всъщност представляват техните предимства и добавена стойност. Разгледан е въпросът за планирането на обществени консултации, като е обърнато внимание на определяне на времето за провеждането им, фазата на изготвяне на годишната програма на общинското ръководство, приемане на официален план за консултации. Представен е процесът на идентифициране на заинтересованите страни и осигуряване на тяхната представителност, следван от подготовката на консултационните документи с акценти като яснота, избягване на специализиран език, обхват на консултациите,

"ПРЕДОСТАВЯНЕ НА КОНСУЛТАНТСКИ УСЛУГИ ЗА ИЗГРАЖДАНЕ НА МЕХАНИЗМИ И УМЕНИЯ ЗА ВЗАИМОДЕЙСТВИЕ МЕЖДУ АДМИНИСТРАЦИЯТА И ГРАЖДАНСКОТО ОБЩЕСТВО"

по проект **"АДМИНИСТРАЦИЯТА И ГРАЖДАНСКО ОБЩЕСТВО – ПАРТНЬОРСТВО В УПРАВЛЕНИЕТО"**, реализиран с безвъзмездната финансова помощ на Оперативна програма "Добро управление", съфинансирана от Европейския съюз чрез Европейския социален фонд, BG05SFOP001-2.001-0002

<i>Заглавие</i>	Наръчник за прилагане на Стандартите за обществени консултации в община Джебел
	<p>въздействия на разглежданите варианти, начин на участие и последващи действия. Посочени са и са описани методите за консултиране (пасивни и активни) и е отделено внимание на анализа на отговорите и осигуряването на обратна връзка.</p> <p>Специален акцент е поставен върху формите за участие на гражданите в работата на общинския съвет и общинския комуникационен план като средство за обществени консултации.</p>

5

<i>Заглавие</i>	Гражданите решават, Форми на гражданско участие във вземането на решения на местно ниво
<i>Източник, автор</i>	Портал за децентрализацията
	http://www.self.government.bg/download.php?p=4772616a64616e6974655f72657368617666174323031322e706466&r=313336333038363934312e706466
<i>Година</i>	2012
<i>Характеристики</i>	Публикацията е разработена в рамките на проект "Инициатива за гражданско участие" се развива с финансовата подкрепа на Балканския тръст за демокрация – проект на German Marshall Fund на САЩ. Реализиран е от Сдружение "Знание" – Ловеч, в партньорство с Българския център за нестопанско право (БЦНП) за организациите членове на Форум "Гражданско участие".
<i>Анотация</i>	<p>Ръководството описва:</p> <ul style="list-style-type: none"> – Уредбата за участие в обществени консултации на нормативни актове; – Инициране на предложения за промени в законодателството; – Участие в заседания на общинския съвет и комисиите; – Участие в обсъждане на общинските бюджети; – Инициране на местен референдум от граждани, на местна гражданска инициатива и общо събрание на населението; – Участие на граждани в местни обществени/ консултативни съвети – Защита на права пред националния омбудсман и местните обществени посредници – Защита на права пред административен съд – Достъп до информация за граждани и НПО.

"ПРЕДОСТАВЯНЕ НА КОНСУЛТАНТСКИ УСЛУГИ ЗА ИЗГРАЖДАНЕ НА МЕХАНИЗМИ И УМЕНИЯ ЗА ВЗАИМОДЕЙСТВИЕ МЕЖДУ АДМИНИСТРАЦИЯТА И ГРАЖДАНСКОТО ОБЩЕСТВО"

по проект **"АДМИНИСТРАЦИЯТА И ГРАЖДАНСКО ОБЩЕСТВО – ПАРТНЬОРСТВО В УПРАВЛЕНИЕТО"**, реализиран с безвъзмездната финансова помощ на Оперативна програма "Добро управление", съфинансирана от Европейския съюз чрез Европейския социален фонд, BG05SFOP001-2.001-0002

6

<i>Заглавие</i>	Методология за изготвяне на национална стратегия за развитие на изкуствата, културното наследство, културни и творчески индустрии и културен туризъм в България
<i>Източник, автор</i>	Обсерватория по икономика на културата https://www.president.bg/docs/1352301144.pdf
<i>Година</i>	2012
<i>Характеристики</i>	Документът е представен на заседание на Съвета духовност, култура и национална идентичност към Президента на Републиката, на тема: Основи на националната стратегия за култура на България
<i>Анотация</i>	Поставя обществените консултации като израз на публичното партньорство между държавните институции и гражданското общество. Определени са участниците в консултациите. Формулиране са шест принципа за провеждане на консултациите: всеобхватност, прозрачност, документиране, обратна връзка, приемственост, равнопоставеност. Изброени са инструментите за провеждане на консултации в две групи: количествени и качествени.

7

<i>Заглавие</i>	Наръчник "Гласът на гражданите в публичните политики"
<i>Източник, автор</i>	Фондация "Междуетническа инициатива за човешки права" http://www.public-consultbg.org/bg/wp-content/uploads/file/Glasut_na_grazhdanite_v_publichnite_politiki.pdf
<i>Година</i>	2010
<i>Характеристики</i>	Наръчникът е разработен в рамките на проект "Създаване на предложения за закова рамка, стандарти и механизми за ефективно участие на гражданите в публичните политики", финансиран Финансовия механизъм на Европейското икономическо пространство.
<i>Анотация</i>	Наръчникът е структуриран в пет раздела: Международни стандарти и национална правна рамка за взаимодействие институции – граждани; Проблеми при провеждането на консултативен процес от институции на централно и местно ниво; Действия за организиране на обществени обсъждания и консултации с гражданите; Предложения за минимални стандарти

"ПРЕДОСТАВЯНЕ НА КОНСУЛТАНТСКИ УСЛУГИ ЗА ИЗГРАЖДАНЕ НА МЕХАНИЗМИ И УМЕНИЯ ЗА ВЗАИМОДЕЙСТВИЕ МЕЖДУ АДМИНИСТРАЦИЯТА И ГРАЖДАНСКОТО ОБЩЕСТВО"

по проект **"АДМИНИСТРАЦИЯТА И ГРАЖДАНСКО ОБЩЕСТВО – ПАРТНЬОРСТВО В УПРАВЛЕНИЕТО"**, реализиран с безвъзмездната финансова помощ на Оперативна програма "Добро управление", съфинансирана от Европейския съюз чрез Европейския социален фонд, BG05SFOP001-2.001-0002

Заглавие	Наръчник "Гласът на гражданите в публичните политики"
	<p>и правно регулиране на участието на гражданите във вземането на решения: Електронно гражданско участие.</p> <p>Раздел "Международни стандарти и национална правна рамка" изброява международните документи, полагащи основата на гражданското участие, регионалните документи, петте принципа на доброто управление, правата на гражданите, свързани с участието и конкретните им проявления в политиките, задълженията на публичните институции и представя примери. Посочени са съответните стратегически документи и националната правна рамка с нейните постижения и дефицити.</p> <p>Раздел "Проблеми при провеждането на консултативен процес" описва общото състояние на взаимодействията между институции и граждани, основните групи проблеми във взаимодействието и лоши практики, както и специфични проблеми във взаимодействието местна власт-граждани. Приведени са примери за политики, създадени със или без провеждане на консултации.</p> <p>Раздел "Действия за организиране на обществени обсъждания и консултации" разглежда трите фази на организиране и провеждане на обществени консултации: подготовка, планиране (където се определят цел, заинтересовани страни, форми на консултиране, време за провеждане, необходими документи, необходими ресурси, критерии и механизми за мониторинг и оценка, провеждане) и обработване и докладване на набраната информация и оценка на процеса на консултации. За пример е използван опита на Великобритания.</p> <p>Раздел "Действия за организиране на обществени обсъждания" представя обобщаващи насоки за постигане на ефективен процес на гражданско участие. Описани са практики за европейски държави, САЩ и Канада.</p> <p>Раздел "Предложения за минимални стандарти и правно регулиране" представя предложения за стандартизиране на взаимодействието, Предложените стандарти се отнасят до информиране, съвместно участие, консултиране, активно експертно участие, Предложени са и изменения и допълнения на нормативни актове, съотносими към гражданското участие и са предоставени</p>

"ПРЕДОСТАВЯНЕ НА КОНСУЛТАНТСКИ УСЛУГИ ЗА ИЗГРАЖДАНЕ НА МЕХАНИЗМИ И УМЕНИЯ ЗА ВЗАИМОДЕЙСТВИЕ МЕЖДУ АДМИНИСТРАЦИЯТА И ГРАЖДАНСКОТО ОБЩЕСТВО"

по проект **"АДМИНИСТРАЦИЯТА И ГРАЖДАНСКО ОБЩЕСТВО – ПАРТНЬОРСТВО В УПРАВЛЕНИЕТО"**, реализиран с безвъзмездната финансова помощ на Оперативна програма "Добро управление", съфинансирана от Европейския съюз чрез Европейския социален фонд, BG05SFOP001-2.001-0002

Заглавие	Наръчник "Гласът на гражданите в публичните политики"
	<p>инструкции за прилагане на стандарти и правна регулация за консултации с гражданите.</p> <p>Раздел "Електронно гражданско участие" разглежда политическия контекст на електронното гражданско участие; основните понятия, свързани с ролята и приложението на ИКТ за развитието на демокрацията; електронното участие; как ИКТ да се използват за информиране на гражданите и да подпомогнат консултирането и активното им участие и какви са ограниченията на ИКТ. Посочени са основните изисквания за успешно електронно участие.</p> <p>Представени са практически примери за провеждане на електронни консултации от света.</p>

8

Заглавие	Наръчник Процедури за координация на политики за развитие
Източник, автор	Портал за обществени консултации http://www.strategy.bg/FileHandler.ashx?fileId=1186
Година	2009
Характеристики	Наръчникът е разработен в рамките на проект "Ефективност, целенасоченост и публичност при подготовката и изпълнението на политики за развитие и проекти с международно финансиране", финансиран от ОП "Административен капацитет", съфинансирана от ЕС чрез ЕСФ. Проектът е изпълнен от дирекция "Координация по въпросите на ЕС и международните финансови институции" в Администрацията на Министерския съвет.
Анотация	Наръчникът включва раздел, посветен на обществените консултации, който определя общи принципи, идентифициране на заинтересовани страни, форми на обществено консултиране, организиране и провеждане на консултациите, институционална организация, В раздел "Общи принципи" като минимални стандарти за провеждане на консултативния процес са определени ясно съдържание, ефективно включване на заинтересованите страни, публикуване на информация, разумен график и обратна връзка. Основните зададени принципи са участие, откритост и отчетност, ефективност и съгласуваност. Идентифицирането на заинтересованите страни е посочено като една от най-важните стъпки при планиране на обществените консултации, с акцент

"ПРЕДОСТАВЯНЕ НА КОНСУЛТАНТСКИ УСЛУГИ ЗА ИЗГРАЖДАНЕ НА МЕХАНИЗМИ И УМЕНИЯ ЗА ВЗАИМОДЕЙСТВИЕ МЕЖДУ АДМИНИСТРАЦИЯТА И ГРАЖДАНСКОТО ОБЩЕСТВО"

по проект **"АДМИНИСТРАЦИЯТА И ГРАЖДАНСКО ОБЩЕСТВО – ПАРТНЬОРСТВО В УПРАВЛЕНИЕТО"**, реализиран с безвъзмездната финансова помощ на Оперативна програма "Добро управление", съфинансирана от Европейския съюз чрез Европейския социален фонд, BG05SFOP001-2.001-0002

<i>Заглавие</i>	Наръчник Процедури за координация на политики за развитие
	<p>върху отчитане на техните интереси и влияние върху политиката и намиране на най-подходящите механизми за увеличаване на тяхната подкрепа и намаляване на противопоставянето.</p> <p>Като подходящ модел за определяне на представители на гражданските организации е разгледана процедурата за избор на членове на Икономическия и социален съвет като орган, изразяващ волята на структурите на гражданското общество по икономическото и социалното развитие.</p>

9

<i>Заглавие</i>	Взаимодействие между гражданския сектор и местната власт – Наръчник за представители на гражданския сектор за работа с администрацията и местната власт
<i>Източник, автор</i>	Европейски институт http://old.europe.bg/upload/docs/PHCP_guide.pdf
<i>Година</i>	2009
<i>Характеристики</i>	Наръчникът е изготвен в рамките на проект "СОФИЯ, ПЛЕВЕН, СЛИВЕН – добро управление в полза на гражданите" и е финансиран от ОП "Административен капацитет", съфинансирана от Европейския съюз чрез Европейския социален фонд.
<i>Анотация</i>	<p>Наръчникът поставя концепцията за взаимодействие между гражданския сектор и местната власт в широкия контекст на развитие на модерните демократични общества и на съвременното управление. За основа на организацията на ефективно участие на гражданите в управлението, консултирането и партнирането са определени петте принципа за добро управление: отвореност, участие, отговорност, ефикасност и последователност. Разработен и предложен е модел за увеличаване на гражданското участие.</p> <p>Наръчникът е организиран в три части: "Концепция за взаимодействие между гражданския сектор и местната власт", "Роля на местната власт при взаимодействие с гражданския сектор" и "Роля на гражданския сектор при взаимодействие с местната власт". Консултирането е определено като най-развития механизъм за взаимодействие, използван от местната власт. Подчертано достойнство на материала е, че описва ясно целта на</p>

"ПРЕДОСТАВЯНЕ НА КОНСУЛТАНТСКИ УСЛУГИ ЗА ИЗГРАЖДАНЕ НА МЕХАНИЗМИ И УМЕНИЯ ЗА ВЗАИМОДЕЙСТВИЕ МЕЖДУ АДМИНИСТРАЦИЯТА И ГРАЖДАНСКОТО ОБЩЕСТВО"

по проект **"АДМИНИСТРАЦИЯТА И ГРАЖДАНСКО ОБЩЕСТВО – ПАРТНЬОРСТВО В УПРАВЛЕНИЕТО"**, реализиран с безвъзмездната финансова помощ на Оперативна програма "Добро управление", съфинансирана от Европейския съюз чрез Европейския социален фонд, BG05SFOP001-2.001-0002

<i>Заглавие</i>	Взаимодействие между гражданския сектор и местната власт – Наръчник за представители на гражданския сектор за работа с администрацията и местната власт
	<p>консултативния процес и демонстрира как от тази произтичат съответно неговия обхват, участници и форми. Друго негово достойнство е, че изяснява как ефективността на консултациите е обвързана със спецификата на културната среда и качеството на представената предварителна информация.</p> <p>Ролите на всички участници във взаимодействието са ясно определени и разграничени на всеки етап от консултативния процес. Предложена е подробна методология за изработване на стратегия за взаимодействие с местната власт за граждански организации.</p>

10

<i>Заглавие</i>	Наръчник за гражданско наблюдение в съда
<i>Източник, автор</i>	Център на неправителствените организации в Разград http://ngo-rz.org/ngorz/archives/naru4nik.pdf
<i>Година</i>	2007
<i>Характеристики</i>	Разработен в рамките на проект "Популяризиране на добрите практики за гражданско наблюдение на съда", който е реализиран с подкрепата на Американската агенция за международно развитие и Инициатива за укрепване на съдебната система в България.
<i>Анотация</i>	Според авторите наръчникът е първият документ с практическа насоченост за осъществяване на независимо гражданско наблюдение на съда. Той запознава с процеса на наблюдение, начина на установяване на ефективно партньорство със съда, целите, методологията и инструментариума на Системата за гражданско наблюдение, техники за популяризиране на резултатите от мониторинга. Наръчникът включва история на гражданското наблюдение на съда в страната, описание на публично-частното партньорство със съда като предпоставка за полагане основите и развитие на системата за гражданско наблюдение, нейните цели, методология и участници, фокусът на наблюдение, видове и структура на наблюдателските карти, подбор на съдебни дела, оценка на публичния образ на съда. Изяснени са ролята, профила и публичната процедура за избор на гражданска консултативна група.

"ПРЕДОСТАВЯНЕ НА КОНСУЛТАНСКИ УСЛУГИ ЗА ИЗГРАЖДАНЕ НА МЕХАНИЗМИ И УМЕНИЯ ЗА ВЗАИМОДЕЙСТВИЕ МЕЖДУ АДМИНИСТРАЦИЯТА И ГРАЖДАНСКОТО ОБЩЕСТВО"

по проект **"АДМИНИСТРАЦИЯТА И ГРАЖДАНСКО ОБЩЕСТВО – ПАРТНЬОРСТВО В УПРАВЛЕНИЕТО"**, реализиран с безвъзмездната финансова помощ на Оперативна програма "Добро управление", съфинансирана от Европейския съюз чрез Европейския социален фонд, BG05SFOP001-2.001-0002

11

<i>Заглавие</i>	Наръчник Ефективно партньорство при реализиране на антикорупционни политики
<i>Източник, автор</i>	Асоциация "Прозрачност без граници", Съставители: доц. д-р Антоний Гълъбов, Ваня Кашукеева-Нушева, Катя Христова-Вълчева
	http://transparency.bg/wp-content/files/publication_71_1.pdf
<i>Година</i>	2009
<i>Характеристики</i>	Наръчникът е разработен и издаден в рамките на проект "От добри практики към ефективни антикорупционни политики: партньорството между структурите на гражданското общество и държавната администрация като гарант за повишаване прозрачността и отчетността на администрацията на национално и местно ниво", който се осъществява с финансовата подкрепа на Оперативна програма "Административен капацитет", съфинансирана от Европейския съюз чрез Европейския социален фонд.
<i>Анотация</i>	<p>Наръчникът разглежда ролята на гражданското общество в противодействието на корупцията и разработването на мерки за противодействие на корупцията. Направен е анализ на дефицитите в капацитета на структурите на гражданското общество и администрацията за формулиране и провеждане на антикорупционни политики и е изведена ролята на гражданското общество за установяване на стандартите за почтеност в публичната власт. Наръчникът съдържа оценка на риска от корупционни прояви и процеса на формулиране на политики за противодействие.</p> <p>Представени са механизмите за гражданско участие и контрол през въпросите за слабостите на гражданите и техните обединения при борбата с корупцията, определянето на най-добрите представители на местната администрация, които да работят съвместно с гражданите; критериите за определяне на подходящи форми на сътрудничество и разработване на модел за борба с корупцията на местно ниво. Описани са стъпките на процеса на реализация.</p>

"ПРЕДОСТАВЯНЕ НА КОНСУЛТАНТСКИ УСЛУГИ ЗА ИЗГРАЖДАНЕ НА МЕХАНИЗМИ И УМЕНИЯ ЗА ВЗАИМОДЕЙСТВИЕ МЕЖДУ АДМИНИСТРАЦИЯТА И ГРАЖДАНСКОТО ОБЩЕСТВО"

по проект **"АДМИНИСТРАЦИЯТА И ГРАЖДАНСКО ОБЩЕСТВО – ПАРТНЬОРСТВО В УПРАВЛЕНИЕТО"**, реализиран с безвъзмездната финансова помощ на Оперативна програма "Добро управление", съфинансирана от Европейския съюз чрез Европейския социален фонд, BG05SFOP001-2.001-0002

12

<i>Заглавие</i>	Обединяване на усилия и ресурси за устойчиво развитие. Сътрудничество между общините – наръчник за практики
<i>Източник, автор</i>	Портал за децентрализация http://www.self.government.bg/download.php?p=20ede020f3f1e8ebe8ff20e820f0e5f1f3f0f1e820e7e020f3f1f2eee9f7e8e2ee20f0e0e7e2e8f2e8e52c20d1faf2f0f3e4ede8f7e5f1f2e2eef2ee20ece5e6e4f320eee1f9e8ede8f2e5209620ede0f0faf7ede8ea20e7e020eff0e0eaf2e8f6e82e706466&r=313334313339323632332e706466
<i>Година</i>	2007
<i>Характеристики</i>	Наръчникът е разработен от Програмата на ООН за развитие, Регионален център за Европа и Общността, на независимите държави – Братислава, издаден е от Фондация за реформа в местното самоуправление
<i>Анотация</i>	<p>Наръчникът е компилация от материали на български и чужди автори, представящи аналитична гледна точка към различни аспекти на участието на гражданите в местното самоуправление. Структуриран е 10 раздела:</p> <ul style="list-style-type: none"> – Уводна част, представяща идеологическата основа на гражданското участие, прилагане на теоретични модели, митовете, които са се създали около тази тема; – Правна рамка и международни стандарти, където се описва гражданско участие през формите на пряката демокрация и са представени участието на местно и регионално ниво в Европа и проект на декларация за задълженията на гражданите; – Информация и услуги за гражданите, съдържащ примери от различни български общини; – Комуникации и медии с пример от Пловдив за медиен подход за НПО; – Ролята на НПО в партньорството с местната власт; – Инициативи за местно развитие – примери от български общини; – Социални дейности – примери от български общини; – Партньорство за местно икономическо развитие, който разглежда създаването на АРИРИ, разработването на стратегиите за икономическо развитие на общините и ролята

"ПРЕДОСТАВЯНЕ НА КОНСУЛТАНТСКИ УСЛУГИ ЗА ИЗГРАЖДАНЕ НА МЕХАНИЗМИ И УМЕНИЯ ЗА ВЗАИМОДЕЙСТВИЕ МЕЖДУ АДМИНИСТРАЦИЯТА И ГРАЖДАНСКОТО ОБЩЕСТВО"

по проект **"АДМИНИСТРАЦИЯТА И ГРАЖДАНСКО ОБЩЕСТВО – ПАРТНЬОРСТВО В УПРАВЛЕНИЕТО"**, реализиран с безвъзмездната финансова помощ на Оперативна програма "Добро управление", съфинансирана от Европейския съюз чрез Европейския социален фонд, BG05SFOP001-2.001-0002

<i>Заглавие</i>	Обединяване на усилия и ресурси за устойчиво развитие. Сътрудничество между общините – наръчник за практики
	<p>на диалога за разширяване на икономическите и социални възможности;</p> <ul style="list-style-type: none"> – Гражданско образование – идеи за общините; – Ангажиране на младите хора и младежки дейности – опитът на един проект в област Бургас.

13

<i>Заглавие</i>	Възможностите за нестопанските организации и коалициите от застъпнически организации в процеса на формиране и прилагане на националните политики за изпълнението на оперативните програми 2007-2013 г.
<i>Източник, автор</i>	Фондация за реформа в местното самоуправление http://www.flgr.bg/filesystem/6279./Trust_web+pdf
<i>Година</i>	2007
<i>Характеристики</i>	Изданието е подготвено и публикувано в рамките на проект "Стратегия за засилване устойчивостта на неправителствения сектор в България", реализиран с подкрепата на Програма на Тръст за гражданско общество в ЦИЕ.
<i>Източник, автор</i>	<p>Наръчникът цели да подпомогне активното участие на нестопанските организации в процеса на програмиране и реализация на националните програмни документи на България и стимулиране на общи действия за отстояване на обективна и устойчива политика за регионално развитие.</p> <p>Той разглежда високия праг на членството на страната в ЕС и усилията, които гражданския сектор трябва да положи; политиката за регионално развитие в България и процеса на програмиране на средствата по линия на Структурните фондове като предопределяща среда за действие на НПО, работещи за устойчиво развитие и защита на местните интереси; характеристиките на сектора и в частност на застъпническите организации и мрежи за регионално развитие; инструментариумът за участие на НПО, коалиции и мрежи в разработването, прилагането, наблюдението и оценката на националните политики. Включени са множество примери и практики. Очертана е "карта на възможностите" за НПО, предвидени в Оперативните програми.</p>

"ПРЕДОСТАВЯНЕ НА КОНСУЛТАНТСКИ УСЛУГИ ЗА ИЗГРАЖДАНЕ НА МЕХАНИЗМИ И УМЕНИЯ ЗА ВЗАИМОДЕЙСТВИЕ МЕЖДУ АДМИНИСТРАЦИЯТА И ГРАЖДАНСКОТО ОБЩЕСТВО"
по проект **"АДМИНИСТРАЦИЯТА И ГРАЖДАНСКО ОБЩЕСТВО – ПАРТНЬОРСТВО В УПРАВЛЕНИЕТО"**, реализиран с безвъзмездната финансова помощ на Оперативна програма "Добро управление", съфинансирана от Европейския съюз чрез Европейския социален фонд, BG05SFOP001-2.001-0002

14

<i>Заглавие</i>	Обединяване на усилия и ресурси за устойчиво развитие, Сътрудничеството между общините – наръчник за практики
<i>Източник, автор</i>	Фондация за реформа в местното самоуправление www.flgr.bg/filesystem/6109./annual2007web_bg+pdf
<i>Година</i>	2006
<i>Характеристики</i>	Програма на ООН за развитие, Регионален център за Европа и Общността на независимите държави
<i>Анотация</i>	Наръчникът за практики на ПРООН, преден за българската публика от ФРМС, е в отговор на нуждата от между-общинско сътрудничество в Европа и определя неговите области и цели и видовете организационни рамки. Отделна глава е посветена на принципите и партньорството за добро управление, където се описват характеристики като легитимност, прозрачност, участие в социалната интеграция, ясно разпределение на отговорностите, равенство, ясни договорености за финансиране и пр. Глава "Стъпки за създаване на проекти за между-общинско сътрудничество" включва част за комуникация и гражданско участие, където е обяснено, че за да се изгради доверие между партньорите и гражданите и да се мобилизират ресурси в подкрепа на бъдещи действия са необходими канали за комуникация с всички заинтересовани страни.

"ПРЕДОСТАВЯНЕ НА КОНСУЛТАНТСКИ УСЛУГИ ЗА ИЗГРАЖДАНЕ НА МЕХАНИЗМИ И УМЕНИЯ ЗА ВЗАИМОДЕЙСТВИЕ МЕЖДУ АДМИНИСТРАЦИЯТА И ГРАЖДАНСКОТО ОБЩЕСТВО"

по проект **"АДМИНИСТРАЦИЯТА И ГРАЖДАНСКО ОБЩЕСТВО – ПАРТНЬОРСТВО В УПРАВЛЕНИЕТО"**, реализиран с безвъзмездната финансова помощ на Оперативна програма "Добро управление", съфинансирана от Европейския съюз чрез Европейския социален фонд, BG05SFOP001-2.001-0002

Обществените консултации – правни, ситуационни и др. анализи

В тази категория са включени аналитични материали, ситуационни анализи и др. подобни, изготвени в рамките на целеви проекти, финансирани от различни донорски организации и програми.

Най-често фокусът на тези анализи е нормативната уредба и механизмите за нейното прилагане.

1

<i>Заглавие</i>	Анализ и оценка на механизмите за провеждане на обществени консултации в България
<i>Източник, автор</i>	Асоциация на юристи за развитие на правото в обществен интерес http://pods-bg.org/wp-content/uploads/2011/03/Activity_1.pdf
<i>Година</i>	2015
<i>Характеристики</i>	доклад, изготвен от Асоциация на юристи за развитие на правото в обществен интерес, Сдружение "Журналисти за прозрачно управление", Професионално обединение на държавните служители, по проект "Повишаване на ефективността на обществените консултации чрез активно участие на гражданското общество в процеса на вземане на управленски решения", финансиран в рамките на Програмата за подкрепа на НПО в България по Финансовия механизъм на Европейското икономическо пространство 2009–2014 г.
<i>Анотация</i>	<p>Анализът е много задълбочен и подробен, и обхваща всички аспекти и етапи на процеса на провеждане на обществени консултации в страната. Въвеждащата част изследва механизмите за обществени консултации, прилагани в ЕС и анализира съответствието на българската практика с възприетите от ЕС и отделни държави членки правила и стандарти. Следва описание на действащата нормативна уредба по темата, което включва <i>Административнопроцесуалния кодекс, Закона за нормативните актове, Устройствения правилник на Министерския съвет и неговата администрация</i> и разпоредби, свързани с гражданското участие в специални закони.</p> <p>Констатираните проблеми са класифицирани в следните категории:</p> <ul style="list-style-type: none"> – Проблеми в нормативната регламентация; – Проблеми в планирането на консултациите; – Проблеми при идентифициране на заинтересовани страни;

"ПРЕДОСТАВЯНЕ НА КОНСУЛТАНТСКИ УСЛУГИ ЗА ИЗГРАЖДАНЕ НА МЕХАНИЗМИ И УМЕНИЯ ЗА ВЗАИМОДЕЙСТВИЕ МЕЖДУ АДМИНИСТРАЦИЯТА И ГРАЖДАНСКОТО ОБЩЕСТВО"

по проект **"АДМИНИСТРАЦИЯТА И ГРАЖДАНСКО ОБЩЕСТВО – ПАРТНЬОРСТВО В УПРАВЛЕНИЕТО"**, реализиран с безвъзмездната финансова помощ на Оперативна програма "Добро управление", съфинансирана от Европейския съюз чрез Европейския социален фонд, BG05SFOP001-2.001-0002

Заглавие	Анализ и оценка на механизмите за провеждане на обществени консултации в България
	<ul style="list-style-type: none"> – Проблеми при подготовка на консултацияния документ; – Проблеми при избор на формата на участие на заинтересованите страни и провеждане на консултацияна процедура; – Проблеми при анализ на получените отговори, предложения, коментари и тяхното интегриране в оценката на въздействието; – Проблеми при осигуряване на обратна връзка към заинтересованите страни. <p>Направени са конкретни препоръки до централните и местни органи на изпълнителната власт, медиите и НПО за промени в начина на организиране, провеждане и отразяване на резултатите от обществените консултации. Препоръките се отнасят до:</p> <ul style="list-style-type: none"> – Планирането на консултациите: приемане на стандартите с акт на Министерския съвет; въвеждане на задължение за събиране на информация за проведени консултации и всички техни аспекти; осигуряване на средства за тях в бюджета на администрациите и т.н. – Идентифицирането на заинтересовани страни: изготвяне на списък на заинтересованите обществени групи от съответната политика; конкретизиране на лицата и организациите, които трябва да бъдат поканени за всяка консултация; стандартите да съдържат съответните критерии за определяне и т.н. – Подготовката на консултацияния документ: установяване на стандарт за набора от документи, необходими за провеждане на консултация; стандартизиране на структурата на обявяване и т.н. – Избор на формата на участие на заинтересованите страни: регламентиране на начините, по които заинтересованите страни могат да изразяват становища; промени в ЗНА, за да се предвидят различни начини за провеждане на консултациите и т.н.

"ПРЕДОСТАВЯНЕ НА КОНСУЛТАНТСКИ УСЛУГИ ЗА ИЗГРАЖДАНЕ НА МЕХАНИЗМИ И УМЕНИЯ ЗА ВЗАИМОДЕЙСТВИЕ МЕЖДУ АДМИНИСТРАЦИЯТА И ГРАЖДАНСКОТО ОБЩЕСТВО"

по проект **"АДМИНИСТРАЦИЯТА И ГРАЖДАНСКО ОБЩЕСТВО – ПАРТНЬОРСТВО В УПРАВЛЕНИЕТО"**, реализиран с безвъзмездната финансова помощ на Оперативна програма "Добро управление", съфинансирана от Европейския съюз чрез Европейския социален фонд, BG05SFOP001-2.001-0002

<i>Заглавие</i>	Анализ и оценка на механизмите за провеждане на обществени консултации в България
	<ul style="list-style-type: none"> – Анализ на получените отговори, предложения, коментари: установяване на задължение и срок за администрацията за публикуване на доклада, представящ целта и процеса на консултациите и всички свързани с тях аспекти; осигуряване на възможност за обратна връзка по доклада; – Осигуряване на обратна връзка към заинтересованите страни: създаване на нормативно задължение за утвърждаване на вътрешни правила за обществени консултации за всички органи; информацията за проведени консултации да бъде достъпна на сайта дълго време и т.н. <p>Приложен е въпросник за анкетно проучване за оценка на механизмите за провеждане на обществени консултации в България.</p>

2

<i>Заглавие</i>	"Упражнение" по гражданско участие, Анализ на правната рамка и практиките за включване на НПО в институционални форми на гражданско участие
<i>Източник, автор</i>	Български център за нестопанско право и Фондация ПроИнфо http://bcnl.org/uploadfiles/documents/analyses/analiz2.pdf
<i>Година</i>	2014
<i>Характеристики</i>	Анализът е създаден в рамките на проект "Къщата на гражданското общество – общност за развитие" (BG05/576), изпълняван от БЦНП и Фондация ПроИнфо. Проектът се финансира в рамките на Програмата за подкрепа на НПО в България по Финансовия механизъм на Европейското икономическо пространство 2009-2014 г.
<i>Анотация</i>	Анализът на контекста установява преимуществено използване на някои от формите на гражданско участие (обществени съвети) за сметка на други (пряка законодателна инициатива). Направен е преглед на правната рамка и практиките за включване на гражданските организации и гражданите в процесите на вземане на решения чрез участието им в различни постоянно действащи или ad hoc административни структури. Анализът е структуриран по следния начин:

"ПРЕДОСТАВЯНЕ НА КОНСУЛТАНТСКИ УСЛУГИ ЗА ИЗГРАЖДАНЕ НА МЕХАНИЗМИ И УМЕНИЯ ЗА ВЗАИМОДЕЙСТВИЕ МЕЖДУ АДМИНИСТРАЦИЯТА И ГРАЖДАНСКОТО ОБЩЕСТВО"

по проект **"АДМИНИСТРАЦИЯТА И ГРАЖДАНСКО ОБЩЕСТВО – ПАРТНЬОРСТВО В УПРАВЛЕНИЕТО"**, реализиран с безвъзмездната финансова помощ на Оперативна програма "Добро управление", съфинансирана от Европейския съюз чрез Европейския социален фонд, BG05SFOP001-2.001-0002

Заглавие	"Упражнение" по гражданско участие, Анализ на правната рамка и практиките за включване на НПО в институционални форми на гражданско участие
	<ul style="list-style-type: none">– Първо е аргументирано прякото участие на гражданите в управлението на държавата през демократичните принципи, правната рамка и доброто управление;– Разгледани са етапите на взаимодействие: изработване на стратегически документи за взаимодействие между НПО и държавата; създаване на специализирани служби в рамките на изпълнителната власт за работа с граждански организации; кодекс с добри практики за консултиране, но крайният извод е, че "все още липсва урегулиран механизъм на взаимодействие между третия сектор и публичната сфера, което води до слабо участие на граждански организации в процесите на разработване на политики". Държавата не отчита и не си поставя за цел да подобри механизмите за включване на НПО в институционализирани форми на гражданско участие.– Направен е преглед на обещанията на властта по отношение на гражданското участие в някои стратегически документи (Стратегия за подкрепа на развитието на гражданските организации (2012-2015), Управленска програма на правителството за подобряване на социалното положение на българските граждани, на бизнес средата и демократизиране на управлението, Отчет за изпълнение на политиките и програмите на Министерския съвет за 2013 г., Стратегия за развитие на държавната администрация, инициатива "Партньорство за открито управление"). Като цяло изводът е, че принципът на партньорство и взаимодействие е гарантиран най-вече благодарение на изискването на ЕС и в други сфери, където това е въпрос на преценка на национално политическо ниво, предвидените механизми са слаби. <p>Основните находки на анализа на правната уредба и практиките на гражданско участие са следните:</p> <ul style="list-style-type: none">– Повечето структури, обединяващи представители на държавната власт и на гражданското общество, са създадени

"ПРЕДОСТАВЯНЕ НА КОНСУЛТАНТСКИ УСЛУГИ ЗА ИЗГРАЖДАНЕ НА МЕХАНИЗМИ И УМЕНИЯ ЗА ВЗАИМОДЕЙСТВИЕ МЕЖДУ АДМИНИСТРАЦИЯТА И ГРАЖДАНСКОТО ОБЩЕСТВО"

по проект **"АДМИНИСТРАЦИЯТА И ГРАЖДАНСКО ОБЩЕСТВО – ПАРТНЬОРСТВО В УПРАВЛЕНИЕТО"**, реализиран с безвъзмездната финансова помощ на Оперативна програма "Добро управление", съфинансирана от Европейския съюз чрез Европейския социален фонд, BG05SFOP001-2.001-0002

Заглавие	"Упражнение" по гражданско участие, Анализ на правната рамка и практиките за включване на НПО в институционални форми на гражданско участие
	<p>да консултират проекти на актове и/или политики. Те много рядко вземат крайни управленски решения.</p> <ul style="list-style-type: none">– По отношение на критериите за избор на участници от гражданския сектор: определени организации са посочени поименно поради специфични функции или законово вменената им роля да представляват определени групи; организациите да са в обществена полза; да имат натрупан опит в конкретната сфера; броят обикновено е изрично регламентиран.– НПО като членове имат равно право на глас и възможности за участие и изразяване на мнения.– НПО членовете се определят с решение на органа на властта на основата на заявен от тях интерес по разписана процедура, която не е еднотипна. Понякога се провеждат избори сред номинираните за участие НПО. <p>Специално място е отделено на следните изводи:</p> <ul style="list-style-type: none">– Важно е да се предвидят определени последици от дейността на консултативните структури, като задължително мотивиране на отказ за приемане на дадено становище и задължително публикуване на становищата наред с проекта на акта за обсъждане.– Следва да се включат правила, чрез които НПО да могат да присъстват на заседания по собствено желание. Възможно е да се предвиди определен тип въпроси, при разглеждането на които заседанията на консултативните структури да са задължително отворени за външни посетители или във виртуалното пространство (онлайн излъчване).– Следва да се въведе общо приложимо правило за предварително публикуване на дневен ред на предстоящи заседания, а след провеждането им протоколи и кратко резюме на взетите решения и гласуванията. Процедурата по формиране на състава и актуалните му членове трябва да са ясно описани и публично достъпни.

"ПРЕДОСТАВЯНЕ НА КОНСУЛТАНТСКИ УСЛУГИ ЗА ИЗГРАЖДАНЕ НА МЕХАНИЗМИ И УМЕНИЯ ЗА ВЗАИМОДЕЙСТВИЕ МЕЖДУ АДМИНИСТРАЦИЯТА И ГРАЖДАНСКОТО ОБЩЕСТВО"

по проект **"АДМИНИСТРАЦИЯТА И ГРАЖДАНСКО ОБЩЕСТВО – ПАРТНЬОРСТВО В УПРАВЛЕНИЕТО"**, реализиран с безвъзмездната финансова помощ на Оперативна програма "Добро управление", съфинансирана от Европейския съюз чрез Европейския социален фонд, BG05SFOP001-2.001-0002

<i>Заглавие</i>	"Упражнение" по гражданско участие, Анализ на правната рамка и практиките за включване на НПО в институционални форми на гражданско участие
	<p>Допълнително е описано участието на НПО в Обществени съвети, техните механизми за вземане на решения, участието в планиране и наблюдение на програми, финансирани със средства на европейските фондове, участието на НПО в състава и дейността на КН.</p> <p>Относно процеса на вземане на решения като често използван механизъм е отбелязано включването в Работни групи на администрацията. Като добри примери са посочени РГ за разработване на проект на закон за доброволчеството (2011 г., Министъра на културата) и Експертна група по деинституционализация (2013 г., Министър-председател).</p> <p>Изведени са и негативни тенденции, сред които избора на НПО от администрацията без ясни предварителни критерии за подбор на членове и цел на включването им; на НПО се вменяват значителни очаквания за "производство" на експертни предложения и т.н.</p> <p>Общите изводи и препоръки са изведени по ясен и структуриран начин. В приложение е описано подробно в удобен табличен вид участието на НПО в структури, предвидени по закон.</p>

3

<i>Заглавие</i>	Проучване на съществуващите консултативни съвети и интернет форми за гражданско участие в България
<i>Източник, автор</i>	<p>Българско училище за политика "Димитър Паница", Нов български университет</p> <p>https://www.schoolofpolitics.org/norwegian-grant/doc/BG_prouchvane.pdf</p>
<i>Година</i>	2014
<i>Характеристики</i>	<p>Проучването е реализирано в рамките на Проектът "Модел и добри практики за легитимно гражданско представителство", финансиран в рамките на Програмата за подкрепа на НПО в България по Финансовия механизъм на Европейското икономическо пространство 2009-2014 г.</p>
<i>Анотация</i>	<p>Проучването разглежда правната уредба на консултативните съвети, създадени в управленските структури и критериите за избор на техния състав, Направеният преглед показва, че основен</p>

"ПРЕДОСТАВЯНЕ НА КОНСУЛТАНТСКИ УСЛУГИ ЗА ИЗГРАЖДАНЕ НА МЕХАНИЗМИ И УМЕНИЯ ЗА ВЗАИМОДЕЙСТВИЕ МЕЖДУ АДМИНИСТРАЦИЯТА И ГРАЖДАНСКОТО ОБЩЕСТВО"

по проект **"АДМИНИСТРАЦИЯТА И ГРАЖДАНСКО ОБЩЕСТВО – ПАРТНЬОРСТВО В УПРАВЛЕНИЕТО"**, реализиран с безвъзмездната финансова помощ на Оперативна програма "Добро управление", съфинансирана от Европейския съюз чрез Европейския социален фонд, BG05SFOP001-2.001-0002

Заглавие	Проучване на съществуващите консултативни съвети и интернет форми за гражданско участие в България
	<p>проблем при избора на представители на гражданското общество за членове на консултативни съвети е, че в част от нормативната база липсват ясни критерии и процедури и в резултат се избират организации или еднолично от председателя на съвета, или на случаен принцип. Особено непрозрачен е изборът на конкретни фирми.</p> <p>Описани са и функциите и дейността на консултативните съвети според нормативната уредба. Функциите на повечето консултативни съвети са да консултират изпълнителната власт в изработването на политиката, провеждана от органа в съответната област и поради това може да възникне нужда от реструктуриране или закриване на съвети. Според анализа не всички съвети работят на практика.</p> <p>По отношение на механизмите за отчитане на предложенията на гражданското общество и публичността на работата на съветите е констатирано, че мнозинството от решенията на консултативните съвети не се прилагат. Въпреки формалното съществуване на механизми за отчитане чрез включването има като равноправни членове, предложенията на гражданските организации реално не се ползват от повечето съвети. Макар публикуването на протоколите от заседанията, отчетите и допълнителните материали да е разпространена практика, представителите на гражданското общество са мнение, че това не замества необходимостта от обратна връзка от страна на държавата относно кои предложения са приети/ отхвърлени и с какви аргументи. Подчертано е, че публично достъпната информация за даден консултативен съвет определя нивото на неговата прозрачност. Като добър пример за прозрачност е посочен Националният съвет за сътрудничество по етническите и интеграционните въпроси.</p> <p>Критичните оценки изтъкват: практиката да се свикват заседания на консултативни съвети за потвърждаване легитимността на вече изработена политика или взето решение; нередовното свикване на заседания и липсата на работна програма; недостатъчните права на гражданските организации в съвета; изпълнението на неписъщи функции от съвета.</p>

"ПРЕДОСТАВЯНЕ НА КОНСУЛТАНТСКИ УСЛУГИ ЗА ИЗГРАЖДАНЕ НА МЕХАНИЗМИ И УМЕНИЯ ЗА ВЗАИМОДЕЙСТВИЕ МЕЖДУ АДМИНИСТРАЦИЯТА И ГРАЖДАНСКОТО ОБЩЕСТВО"

по проект **"АДМИНИСТРАЦИЯТА И ГРАЖДАНСКО ОБЩЕСТВО – ПАРТНЬОРСТВО В УПРАВЛЕНИЕТО"**, реализиран с безвъзмездната финансова помощ на Оперативна програма "Добро управление", съфинансирана от Европейския съюз чрез Европейския социален фонд, BG05SFOP001-2.001-0002

<i>Заглавие</i>	Проучване на съществуващите консултативни съвети и интернет форми за гражданско участие в България
	По отношение на обществените консултации в интернет изводът е, че те не са достатъчно прозрачни в отчитането на предложенията на гражданите. Въпреки възложената им отговорност, институциите често не публикуват резултатите.

4

<i>Заглавие</i>	Проучване на европейски практики на консултативни съвети и интернет форми за гражданско участие
<i>Източник, автор</i>	Българско училище за политика "Димитър Паница", Нов български университет https://www.schoolofpolitics.org/norwegian-grant/doc/Konsultativni_Suveti_EU.pdf
<i>Година</i>	2014
<i>Характеристики</i>	Проучването е реализирано в рамките на проект "Модел и добри практики за легитимно гражданско представителство" се финансира в рамките на Програмата за подкрепа на НПО в България по Финансовия механизъм на Европейското икономическо пространство 2009-2014 г.
<i>Анотация</i>	Целта на това проучване е да опише добри практики, които могат да бъдат използвани в България. Затова критериите за избор на практики са покриване на всички основни елементи от процеса на създаване и функциониране на консултативни съвети; събраните данни и практики да са съпоставими с дейността им в България; възможност да се изведе модел за функциониране на консултативен орган. Включени са 10 европейски държави – Австрия, Великобритания, Естония, Испания, Полша, Франция, Холандия, Чехия, Швейцария, Хърватия. Основните изведени изводи се отнасят до онова, което правителствата трябва да гарантират при консултации с гражданите: – предоставената информация за бъдещи управленски актове и решения да е пълна, обективна, надеждна, лесно достъпна и разбираема; – консултативният процес да има ясни цели и правила, задължаващи изпълнителната власт да вземе под внимание мнението на гражданите;

"ПРЕДОСТАВЯНЕ НА КОНСУЛТАНТСКИ УСЛУГИ ЗА ИЗГРАЖДАНЕ НА МЕХАНИЗМИ И УМЕНИЯ ЗА ВЗАИМОДЕЙСТВИЕ МЕЖДУ АДМИНИСТРАЦИЯТА И ГРАЖДАНСКОТО ОБЩЕСТВО"

по проект **"АДМИНИСТРАЦИЯТА И ГРАЖДАНСКО ОБЩЕСТВО – ПАРТНЬОРСТВО В УПРАВЛЕНИЕТО"**, реализиран с безвъзмездната финансова помощ на Оперативна програма "Добро управление", съфинансирана от Европейския съюз чрез Европейския социален фонд, BG05SFOP001-2.001-0002

<i>Заглавие</i>	Проучване на европейски практики на консултативни съвети и интернет форми за гражданско участие
	<ul style="list-style-type: none"> – консултативният процес да предостави достатъчно време и гъвкавост на гражданите да дадат своите мнения и предложения; – да се осигурят гаранции, че предложенията на гражданите ще бъдат внимателно обсъдени, а мнението им взето под внимание.

5

<i>Заглавие</i>	Преглед и анализ на законодателната рамка на политиката за регионално и местно развитие с фокус върху проблемните области, които ограничават участието на гражданите в процеса
<i>Източник, автор</i>	Регионална асоциация за развитие и иновации – Мизия http://www.ardi.bg/upfiles/Pregled_Prechki_PRMR_(f)_1.doc
<i>Година</i>	2015
<i>Характеристики</i>	Прегледът е изготвен в рамките на проект "Насърчаване гражданското участие във формирането и прилагането на политики за регионално и местно развитие" се финансира в рамките на Програмата за подкрепа на НПО в България по Финансовия механизъм на Европейското икономическо пространство 2009-2014 г.
<i>Анотация</i>	<p>Документът описва законодателната и институционална рамка на политиките за регионално и местно развитие и участието на гражданите в процеса на формиране и изпълнение на политики: инициране на предложения за промени в законодателството, участие в заседания на Общинския съвет в комисиите, участие в обсъждането на общинските бюджети, в местните обществени консултативни съвети, достъпът до информация за граждани и НПО, обществените консултации на нормативни и стратегически документи на местно ниво. Очертани са проблемните области, които ограничават участието на гражданите.</p> <p>Анализът започва с теоретичен преглед на смисъла, формирането и изпълнението на политики по принцип и за регионално развитие в конкретика. Представени са двата модела за изпълнение на регионална политика в ЕС: компенсационен и преразпределителен. Специално внимание е отделено на формите на регионално сътрудничество между страните от ЕС и нейните</p>

"ПРЕДОСТАВЯНЕ НА КОНСУЛТАНТСКИ УСЛУГИ ЗА ИЗГРАЖДАНЕ НА МЕХАНИЗМИ И УМЕНИЯ ЗА ВЗАИМОДЕЙСТВИЕ МЕЖДУ АДМИНИСТРАЦИЯТА И ГРАЖДАНСКОТО ОБЩЕСТВО"

по проект **"АДМИНИСТРАЦИЯТА И ГРАЖДАНСКО ОБЩЕСТВО – ПАРТНЬОРСТВО В УПРАВЛЕНИЕТО"**, реализиран с безвъзмездната финансова помощ на Оперативна програма "Добро управление", съфинансирана от Европейския съюз чрез Европейския социален фонд, BG05SFOP001-2.001-0002

<i>Заглавие</i>	Преглед и анализ на законодателната рамка на политиката за регионално и местно развитие с фокус върху проблемните области, които ограничават участието на гражданите в процеса
	<p>цели. Направен е преглед на политиката за регионално развитие в България.</p> <p>Следващата част е посветена на политиката за местно развитие. Описана е законодателната и институционална рамка и ролята на участието на гражданите във формирането и изпълнението на политики. Гражданското участие е представено чрез инициране на предложения за промени в законодателството; участие в заседания на Общинския съвет и комисиите; участие в обсъждания на общинските бюджети и в местни обществени консултативни съвети; достъп до информация за граждани и НПО; обществени консултации на нормативни и стратегически документи на местно ниво. Изведени са проблемни области, които ограничават участието на гражданите, сред които:</p> <ul style="list-style-type: none">– недостатъчна публичност и прозрачност в процеса на определяне на целите и политиката;– отношението на гражданите към органите на местното самоуправление като посредник на взети "отгоре" решения;– липса на публичност в работата на общинските съвети;– липса на традиционни или регламентирани механизми за обществен контрол и санкции;– липса на регламентиран механизъм за предварителен достъп до обществено значима информация относно решенията, които предстоят да бъдат разглеждани и приемани от общинския съвет;– липсва на единни минимални стандарти за информирание, консултиране и съвместно вземане на решения с гражданите и т.н.

"ПРЕДОСТАВЯНЕ НА КОНСУЛТАНТСКИ УСЛУГИ ЗА ИЗГРАЖДАНЕ НА МЕХАНИЗМИ И УМЕНИЯ ЗА ВЗАИМОДЕЙСТВИЕ МЕЖДУ АДМИНИСТРАЦИЯТА И ГРАЖДАНСКОТО ОБЩЕСТВО"
по проект **"АДМИНИСТРАЦИЯТА И ГРАЖДАНСКО ОБЩЕСТВО – ПАРТНЬОРСТВО В УПРАВЛЕНИЕТО"**, реализиран с безвъзмездната финансова помощ на Оперативна програма "Добро управление", съфинансирана от Европейския съюз чрез Европейския социален фонд, BG05SFOP001-2.001-0002

6

<i>Заглавие</i>	Участие на неправителствени организации в процесите на вземане на решения (Правен анализ, Сравнителен анализ, Стратегически документ)
<i>Източник, автор</i>	Български център за нестопанско право http://www.strategy.bg/FileHandler.ashx?fileId=1292
<i>Година</i>	2009
<i>Характеристики</i>	Изданието е осъществено с подкрепата на Американската агенция за международно развитие и German Marshall Fund of the United States (GMF).
<i>Анотация</i>	<p>Документът започва с правен анализ на участието на НПО в процесите на вземане на решения в България. Анализът разглежда участието на гражданите и НПО чрез предложения, петиции и сигнали и в законодателния процес. От гледна точка на консултирането на правителството с гражданския сектор са засегнати информираността и публичността на действията на органите на изпълнителната власт при разработването на проекти на решения и/или политики и законовите възможности за консултиране. Обхванато е и участието в органи на и за публичната власт – постоянни и ad hoc групи и инициативи. Сравнителният анализ съпоставя добри практики от Великобритания, Унгария, Хърватия и Естония.</p> <p>Последният раздел е посветен на механизмите за представителност на НПО в различни органи и по-конкретно:</p> <ul style="list-style-type: none">– съставът на органа е изрично изчерпателно посочен;– органът сам избира НПО членовете без никакви критерии;– органът сам избира НПО членовете, които отговарят на предварително определени критерии;– представители на НПО се включват след като имат номинации от други организации;– представители на НПО се избират от други организации след провеждане на събрания за избор. <p>В заключение са посочени възможните стъпки за подобряване:</p> <ul style="list-style-type: none">– приемане на Стратегия за участието на НПО в процесите на вземане на решения;– промени в Закона за нормативните актове;

"ПРЕДОСТАВЯНЕ НА КОНСУЛТАНТСКИ УСЛУГИ ЗА ИЗГРАЖДАНЕ НА МЕХАНИЗМИ И УМЕНИЯ ЗА ВЗАИМОДЕЙСТВИЕ МЕЖДУ АДМИНИСТРАЦИЯТА И ГРАЖДАНСКОТО ОБЩЕСТВО"

по проект **"АДМИНИСТРАЦИЯТА И ГРАЖДАНСКО ОБЩЕСТВО – ПАРТНЬОРСТВО В УПРАВЛЕНИЕТО"**, реализиран с безвъзмездната финансова помощ на Оперативна програма "Добро управление", съфинансирана от Европейския съюз чрез Европейския социален фонд, BG05SFOP001-2.001-0002

<i>Заглавие</i>	Участие на неправителствени организации в процесите на вземане на решения (Правен анализ, Сравнителен анализ, Стратегически документ)
	<ul style="list-style-type: none"> – кодекс за консултиране с НПО; – създаване на Съвет за развитие на гражданското общество към правителството и обществени консултативни съвети към отделните институции; – обособяване на служители за консултиране с НПО.

7

<i>Заглавие</i>	Анализ на българската нормативна и стратегическа рамка в областта на регулаторната реформа
<i>Източник, автор</i>	Център за оценка на въздействието на законодателството
	https://swissbgcooperation.bg/bg/#/library
<i>Година</i>	2014
<i>Характеристики</i>	Анализът е изготвен в рамките на проект "Оценка на въздействието на законодателството – ключов механизъм за насърчаване на вземането на решения, основано на доказателства в България", реализиран с финансовата подкрепа на Конфедерация Швейцария чрез Фонд за партньорство и експертна помощ
<i>Анотация</i>	<p>Анализът включва част, посветена на обществените консултации. Констатирана е почти пълна липса на информация относно обществените консултации като механизъм за оказване на влияние от гражданите при формулирането на основни национални и местни политики. Българското общество не е достатъчно запознато със същността и процеса на обществените консултации, както и с възможностите, които те предлагат. Много често гражданите, в желанието си пряко да оказват влияние върху вземането на решенията, се ориентират към много по-сложни, понякога невъзможни инструменти на влияние като създаване на различни неформални образувания, доброволни формации, групи в интернет и други.</p> <p>Посочва се, че още през 2009 г. Съветът за административна реформа към Министерски съвет на Република България е приел Стандарти за провеждане на обществени консултации в България. Те представляват един добре структуриран и обхванат документ на българското правителство, в който по изчерпателен начин е</p>

"ПРЕДОСТАВЯНЕ НА КОНСУЛТАНТСКИ УСЛУГИ ЗА ИЗГРАЖДАНЕ НА МЕХАНИЗМИ И УМЕНИЯ ЗА ВЗАИМОДЕЙСТВИЕ МЕЖДУ АДМИНИСТРАЦИЯТА И ГРАЖДАНСКОТО ОБЩЕСТВО"

по проект **"АДМИНИСТРАЦИЯТА И ГРАЖДАНСКО ОБЩЕСТВО – ПАРТНЬОРСТВО В УПРАВЛЕНИЕТО"**, реализиран с безвъзмездната финансова помощ на Оперативна програма "Добро управление", съфинансирана от Европейския съюз чрез Европейския социален фонд, BG05SFOP001-2.001-0002

Заглавие	Анализ на българската нормативна и стратегическа рамка в областта на регулаторната реформа
	<p>описан алгоритъмът, който трябва да бъде следван при извършването на обществени консултации, който включва следните стъпки:</p> <ul style="list-style-type: none"> – Стъпка 1. Предварително планиране на консултациите; – Стъпка 2. Идентифициране на заинтересованите страни; – Стъпка 3. Подготовка на консултацияните документи; – Стъпка 4. Избор и прилагане на консултацияна процедура; – Стъпка 5. Анализ на отговорите и интегриране на отговорите в ОВ; – Стъпка 6. Осигуряване на обратна връзка. <p>Според анализа стандартите съдържат ясно и задълбочено описание на методите за провеждане на обществените консултации у нас, като ги разделят на пасивни и активни консултацияни.</p>

8

Заглавие	Държавата и нестопанските организации като партньори
Източник, автор	Български център за нестопанско право, Международен център за нестопанско право
	http://bcnl.org/analyses/darzhavata-i-nestopanskite-organizatsii-kato-partnyori-2002.html
Година	2002
Характеристики	Публикацията е изготвена от Международния център за нестопанско право и разглежда въпроси, свързани с правила за реализиране на процеса на партньорство между държавата, местните органи на управление, и НСО, за съвместно предоставяне на социални услуги или за директно финансиране от страна на държавата на НСО, извършващи такива услуги. Предложени са примерни модели за успешно партньорство в сферата на социалните услуги (в тесен и в широк смисъл), като разгледа накратко правния режим на партньорството и някои конкретни договори за социална дейност в други държави.
Анотация	Материалът е посветен на партньорството между управлението, нестопанския и стопанския сектор в областта на социалните услуги и механизми за държавно финансиране на нестопански организации Той представя примери за организация на

"ПРЕДОСТАВЯНЕ НА КОНСУЛТАНТСКИ УСЛУГИ ЗА ИЗГРАЖДАНЕ НА МЕХАНИЗМИ И УМЕНИЯ ЗА ВЗАИМОДЕЙСТВИЕ МЕЖДУ АДМИНИСТРАЦИЯТА И ГРАЖДАНСКОТО ОБЩЕСТВО"

по проект **"АДМИНИСТРАЦИЯТА И ГРАЖДАНСКО ОБЩЕСТВО – ПАРТНЬОРСТВО В УПРАВЛЕНИЕТО"**, реализиран с безвъзмездната финансова помощ на Оперативна програма "Добро управление", съфинансирана от Европейския съюз чрез Европейския социален фонд, BG05SFOP001-2.001-0002

Заглавие	Държавата и нестопанските организации като партньори
	<p>партньорството от различни държави и има препоръчителен характер.</p> <p>Един от примерите-национални модели (Унгария) включва описание на гражданското участие във вземането на решения на централно и общинско ниво. Посочени са правото на гражданите да изразяват мнение по законопроекти преди внасянето им за разглеждане; задължението на министерствата да изпращат проекти на постановления до заинтересованите страни преди да бъдат приети; практиката на министерствата да поддържат списъци на най-големите и популярни нестопански организации в сферата на своята компетентност и изпращат предложенията за законопроекти до тях.</p> <p>На общинско ниво местната власт е длъжна да определи в правилника си кои граждански организации могат да изпращат свои представители в заседанията на органа и неговите комисии с консултативен статут. Отправят се и ad hoc покани. Над 60% от самите общини членуват в асоциации или съюзи.</p>

"ПРЕДОСТАВЯНЕ НА КОНСУЛТАНТСКИ УСЛУГИ ЗА ИЗГРАЖДАНЕ НА МЕХАНИЗМИ И УМЕНИЯ ЗА ВЗАИМОДЕЙСТВИЕ МЕЖДУ АДМИНИСТРАЦИЯТА И ГРАЖДАНСКОТО ОБЩЕСТВО"

по проект **"АДМИНИСТРАЦИЯТА И ГРАЖДАНСКО ОБЩЕСТВО – ПАРТНЬОРСТВО В УПРАВЛЕНИЕТО"**, реализиран с безвъзмездната финансова помощ на Оперативна програма "Добро управление", съфинансирана от Европейския съюз чрез Европейския социален фонд, BG05SFOP001-2.001-0002

Административни анализи

Публикациите в категория **"Административни анализи"** са изготвени в рамките на определени нормативни или други ангажименти и представят по-скоро отчет за изпълнение на определени действия, без да анализират състоянието и/или тенденции за развитие. Годишните доклади за оценка на въздействието и самооценката на ангажиментите по инициативата **"Открито управление"** са твърде схематични в частта за проведените консултации и не дават реална представа за състоянието им.

В докладите, отнасящи се до местната власт, по-скоро са изброени функциите на съответните структурни звена, натоварени с провеждане на консултации. Докладът-обобщение от проведени обществени консултации е слабо информативен.

Идентифицираните административни анализи като цяло са предимно констативни. Доколкото съдържат някакъв аналитичен компонент, той е спрямо предходна практика, а не спрямо стандарта на принципите и практиките на доброто управление.

1

<i>Заглавие</i>	Доклад за самооценка на изпълнението на ангажиментите на република България по инициативата "Партньорство за открито управление" 2016-2018 г.
<i>Източник, автор</i>	Портал за обществени консултации, Инициатива "Партньорство за открито управление" http://www.strategy.bg/FileHandler.ashx?fileId=11094
<i>Година</i>	2017
<i>Характеристики</i>	Докладът е изготвен във връзка с изпълнението на Третия план за действие по Инициатива "Партньорство за открито управление"
<i>Анотация</i>	Докладът започва със структурирана информация за съответствието на мерките в плана с предизвикателствата и ценностите на инициативата "Партньорство за открито управление", която поставя гражданското участие в процеса на вземане на решения в центъра на доброто управление. Важен раздел от гледна точка на целта на този доклад да установи изпълнението на ангажиментите на правителството за открито управление е оценката на консултативния процес, проведен при подготовката и изпълнението на Националния план за действие. Процесът преминава през три фази: информационна, консултативна и валидираща, като извършените дейности във всяка фаза са обобщени.

"ПРЕДОСТАВЯНЕ НА КОНСУЛТАНТСКИ УСЛУГИ ЗА ИЗГРАЖДАНЕ НА МЕХАНИЗМИ И УМЕНИЯ ЗА ВЗАИМОДЕЙСТВИЕ МЕЖДУ АДМИНИСТРАЦИЯТА И ГРАЖДАНСКОТО ОБЩЕСТВО"

по проект **"АДМИНИСТРАЦИЯТА И ГРАЖДАНСКО ОБЩЕСТВО – ПАРТНЬОРСТВО В УПРАВЛЕНИЕТО"**, реализиран с безвъзмездната финансова помощ на Оперативна програма "Добро управление", съфинансирана от Европейския съюз чрез Европейския социален фонд, BG05SFOP001-2.001-0002

<i>Заглавие</i>	Доклад за самооценка на изпълнението на ангажиментите на република България по инициативата "Партньорство за открито управление" 2016-2018 г.
	Известна слабост на оценката на консултативния процес е нейната лаконичност. Тя представя протеклия процес само в обобщени категории, а би било полезно и информативно да включи повече данни и подробности.

2

<i>Заглавие</i>	Доклад за самооценка на изпълнението на ангажиментите на Република България във Втория план за действие по инициативата "Партньорство за открито управление"
<i>Източник, автор</i>	Портал за обществени консултации, Инициатива "Партньорство за открито управление" http://www.strategy.bg/Articles/View.aspx?lang=bg-BG&categoryId=&Id=26&y=&m=&d=
<i>Година</i>	2017
<i>Характеристики</i>	Докладът е изготвен във връзка с изпълнението на Втория план за действие по Инициатива "Партньорство за открито управление"
<i>Анотация</i>	Докладът съдържа част, посветена на консултативния процес по изготвяне на Втория план за действие по ПОУ. В него оценката на консултативния процес е по-подробна и аналитична. Посочен е принос на консултираните заинтересовани страни и са формулирани предизвикателствата с висока степен на откритост и самокритичност. Поети са ангажименти за подобряване на процеса.

3

<i>Заглавие</i>	Годишен доклад за извършването на оценка на въздействието за 2017 г.
<i>Източник, автор</i>	Портал за обществени консултации http://www.strategy.bg/Publications/View.aspx?lang=bg-BG&categoryId=&Id=255&y=&m=
<i>Година</i>	2018
<i>Характеристики</i>	Министерски съвет, дирекция "Модернизация на администрацията"
<i>Анотация</i>	Докладът съдържа раздел за обществените консултации, проведени през годината, които се разглеждат като показател за

"ПРЕДОСТАВЯНЕ НА КОНСУЛТАНТСКИ УСЛУГИ ЗА ИЗГРАЖДАНЕ НА МЕХАНИЗМИ И УМЕНИЯ ЗА ВЗАИМОДЕЙСТВИЕ МЕЖДУ АДМИНИСТРАЦИЯТА И ГРАЖДАНСКОТО ОБЩЕСТВО"

по проект **"АДМИНИСТРАЦИЯТА И ГРАЖДАНСКО ОБЩЕСТВО – ПАРТНЬОРСТВО В УПРАВЛЕНИЕТО"**, реализиран с безвъзмездната финансова помощ на Оперативна програма "Добро управление", съфинансирана от Европейския съюз чрез Европейския социален фонд, BG05SFOP001-2.001-0002

<i>Заглавие</i>	Годишен доклад за извършването на оценка на въздействието за 2017 г.
	качество и законосъобразност в планирането и извършването на оценки на въздействието и в нормотворческата дейност. Отчетено е, че вносителите спазват изискванията на закона, а пропуските са изолирани и са свързани с последователността на процедурните стъпки. Посочен е броя на проведените консултации и е представена статистика. Формулираният извод от представените данни е за повишаване на компетентността и нормотворческата култура на администрацията.

4

<i>Заглавие</i>	Годишен доклад за извършването на оценка на въздействието за 2016 г.
<i>Източник, автор</i>	Портал за обществени консултации, Инициатива "Партньорство за открито управление" http://www.strategy.bg/FileHandler.ashx?fileId=11208
<i>Година</i>	2017
<i>Характеристики</i>	Министерски съвет, дирекция "Модернизация на администрацията"
<i>Анотация</i>	Докладът съдържа кратък раздел за обществените консултации на проектите на нормативни актове, в който се посочва, че поради необходимостта от подобряване на процесите на консултиране на проекти на нормативни актове със заинтересованите страни срокът е удължен от 14 на 30 дни. Също така е включено задължение за публикуване на предварителна оценка на въздействието, към която е прибавено становище на дирекция "Модернизация на администрацията" за повишаване на прозрачността. Въведено е изискването освен на сайта на съответния орган, провеждането на онлайн консултации да става и на Портала за обществени консултации. Друго задължение е обратната връзка към участниците в консултациите – взети ли са предвид коментарите и с какви аргументи са били отхвърлени. Въведено е задължение за публикуване на справка за отразяване на коментарите. Според представената статистика около 44% са с приложена справка за отразяване на становищата и приблизително същия процент са със срок на провеждане 14 дни.

"ПРЕДОСТАВЯНЕ НА КОНСУЛТАНТСКИ УСЛУГИ ЗА ИЗГРАЖДАНЕ НА МЕХАНИЗМИ И УМЕНИЯ ЗА ВЗАИМОДЕЙСТВИЕ МЕЖДУ АДМИНИСТРАЦИЯТА И ГРАЖДАНСКОТО ОБЩЕСТВО"

по проект **"АДМИНИСТРАЦИЯТА И ГРАЖДАНСКО ОБЩЕСТВО – ПАРТНЬОРСТВО В УПРАВЛЕНИЕТО"**, реализиран с безвъзмездната финансова помощ на Оперативна програма "Добро управление", съфинансирана от Европейския съюз чрез Европейския социален фонд, BG05SFOP001-2.001-0002

5

<i>Заглавие</i>	Доклад-обобщение от проведените обществени консултации по стратегията за постигане на приоритетите на Националната програма за развитие: България 2020
<i>Източник, автор</i>	http://archive.eufunds.bg/document/2920
<i>Година</i>	2012
<i>Характеристики</i>	Доклад, подготвен във връзка с проведени обществени консултации при разработването на Националната програма за развитие: България 2020
<i>Анотация</i>	<p>Първи вариант на стратегиите по приоритети е поставен за обществено обсъждане на портала за обществени консултации www.startegy.bg и на www.eurofunds.bg. Получени са 66 становища от структури на гражданското общество и 144 становища от административни органи и консултативни съвети. Междуведомствената работна група обсъжда и обобщава получените коментари и предложения и решава кои от тях да отрази във втория проект на програмата. Много от тях са свързани с актуализация на социално-икономическия анализ, неразделна част от стратегическия документ. Включен е Раздел "Обобщение на получените становища и обосновка на предприетите действия", който формулира следните заключения:</p> <ul style="list-style-type: none">– По цялостната концепция на документа:<ul style="list-style-type: none">● Констатирано е, че част от получените предложения за промяна на приоритети не са предмет на обсъждане и не подлежат на промяна – обхвата на консултациите. Възприети са предложения за извеждане на политики на хоризонтално ниво (изброени). Не става ясно какво е направено с предложенията на гражданския сектор.– По отделните приоритети:<ul style="list-style-type: none">● Съобщава се за добавени мерки, но не е изяснена връзката или целен ефект. За администрацията е използвана формулировката "Предложението ще бъде отразено". За гражданския сектор е използвана формулировката "Предложените мерки ще бъдат взети под внимание".

"ПРЕДОСТАВЯНЕ НА КОНСУЛТАНТСКИ УСЛУГИ ЗА ИЗГРАЖДАНЕ НА МЕХАНИЗМИ И УМЕНИЯ ЗА ВЗАИМОДЕЙСТВИЕ МЕЖДУ АДМИНИСТРАЦИЯТА И ГРАЖДАНСКОТО ОБЩЕСТВО"
по проект **"АДМИНИСТРАЦИЯТА И ГРАЖДАНСКО ОБЩЕСТВО – ПАРТНЬОРСТВО В УПРАВЛЕНИЕТО"**, реализиран с безвъзмездната финансова помощ на Оперативна програма "Добро управление", съфинансирана от Европейския съюз чрез Европейския социален фонд, BG05SFOP001-2.001-0002

Публикации, свързани с конкретни инициативи за привличане на гражданско участие, провеждане на консултации и др.

В тази категория са включени разнообразни материали, свързани с конкретни инициативи за привличане на гражданско участие, провеждане на консултации и др.

Специално внимание е обърнато на "Плана за ангажиране на заинтересованите страни "Проект за добив и преработка на златосъдържащи руди, община Крумовград, България", който е изготвен от частна компания и цели *"... подобряване и улесняване на процеса по вземане на решения и създаване на атмосфера на разбирателство с активното и навременно участие на хората, засегнати от проекта, както и други заинтересовани страни, така че да им се даде подходяща възможност да изразят мненията и опасенията си, които на свой ред биха могли да повлияят на решенията"*. Такава практика е относително нова за България, особено на фона на засилената обществена чувствителност по различни икономически инициативи.

1

<i>Заглавие</i>	Практики на гражданско консултиране в централните, регионалните и местните институции в България
<i>Източник, автор</i>	Фондация "Междуетническа инициатива за човешки права" http://www.public-consultbg.org/bg/wp-content/uploads/Partniorstvo%20na%20ravnite%20vuzmozhnosti%20rezultati%20i%20praktiki.pdf http://www.public-consultbg.org/bg/wp-content/uploads/Doklad%20ot%20forum%2015%20okt%202008_BG.pdf
<i>Година</i>	2009
<i>Характеристики</i>	Докладът представя резултатите от проведено през 2008 г. проучване на консултативни практики на национално, областно и местно ниво. Проучването е проведено в рамките на проект "Партньорство на равните възможности", подкрепен по Оперативна програма "Административен капацитет".
<i>Анотация</i>	Докладът представя резултатите от проучване, проведено през 2008 г. от граждански екип на територията на 3 области – София, Пловдив и Разград – с финансовата подкрепа на ОПАК. Те са използвани за съставяне на наръчника "Гражданско участие в публичните политики". Основният акцент е върху съществуващите консултативни практики и тяхната ефективност по въпросите на малцинствата и уязвимите групи в 6 централни администрации – МОН, МТСП, МРРБ, МВР, НССЕДВ към МС, териториалните структури на АТ и АСП и 10 целеви общини.

"ПРЕДОСТАВЯНЕ НА КОНСУЛТАНСКИ УСЛУГИ ЗА ИЗГРАЖДАНЕ НА МЕХАНИЗМИ И УМЕНИЯ ЗА ВЗАИМОДЕЙСТВИЕ МЕЖДУ АДМИНИСТРАЦИЯТА И ГРАЖДАНСКОТО ОБЩЕСТВО"

по проект **"АДМИНИСТРАЦИЯТА И ГРАЖДАНСКО ОБЩЕСТВО – ПАРТНЬОРСТВО В УПРАВЛЕНИЕТО"**, реализиран с безвъзмездната финансова помощ на Оперативна програма "Добро управление", съфинансирана от Европейския съюз чрез Европейския социален фонд, BG05SFOP001-2.001-0002

Заглавие	Практики на гражданско консултиране в централните, регионалните и местните институции в България
	<p>Описани са и ефективни консултативни модели на избрани държави.</p> <p>Общите изводи обхващат:</p> <ul style="list-style-type: none">– Консултациите с граждани по политиките на централните институции не са утвърден компонент на управленската философия и практика, отсъстват утвърдени задължителни стандарти, които да ги ангажират при изготвянето на нормативни актове, стратегии и програми с национално значение;– Консултациите с граждани са несистемни и хаотични и най-често се свеждат до кратко участие в работна група или обсъждане на проект. Дори при наличие на консултативен процес той се отнася до част от етапите на съответните политики. Той най-често е непланиран, ресурсно неосигурен и се възприема от служителите като допълнително бреме.– Сериозен проблем, който отразява празнини в процедурите за привличане на участници, е качеството на гражданското представителство. Много често отсъства обратна връзка.– Все още не е развит електронния консултативен процес. <p>Въз основа на доклада е съставен материал като форма на застъпничество и съдържащ резултатите от проведено проучване на консултативни практики към институции на национално, областно и местно ниво в периода март-май 2008 г. от граждански екип. Резултатите представят консултативни практики в 6 целеви централни институции и 10 общини; Столична община, 5 целеви общини на Пловдивска област и 4 целеви общини на Разградска област.</p> <p>Отправени са препоръки по отношение на задълженията на държавата и отговорностите на гражданските организации и е граждански меморандум.</p>

"ПРЕДОСТАВЯНЕ НА КОНСУЛТАНТСКИ УСЛУГИ ЗА ИЗГРАЖДАНЕ НА МЕХАНИЗМИ И УМЕНИЯ ЗА ВЗАИМОДЕЙСТВИЕ МЕЖДУ АДМИНИСТРАЦИЯТА И ГРАЖДАНСКОТО ОБЩЕСТВО"

по проект **"АДМИНИСТРАЦИЯТА И ГРАЖДАНСКО ОБЩЕСТВО – ПАРТНЬОРСТВО В УПРАВЛЕНИЕТО"**, реализиран с безвъзмездната финансова помощ на Оперативна програма "Добро управление", съфинансирана от Европейския съюз чрез Европейския социален фонд, BG05SFOP001-2.001-0002

2

<i>Заглавие</i>	Бяла книга на гражданското участие в България
<i>Източник, автор</i>	Фондация "Междуетническа инициатива за човешки права", Коалиция от граждански организации. 2013 г
	http://www.public-consultbg.org/bg/wp-content/uploads/file/Byala_kniga_za_grazhdanskoto_uchastie.pdf
<i>Година</i>	2013
<i>Характеристики</i>	Бяла книга на гражданското участие в България излага вижданията на представители на гражданския сектор по политиката, свързана с участието на гражданите в процесите на вземане на решения при изготвянето и провеждането на публичните политики, надграждайки над предходни инициативи в тази посока. Изготвена е в рамките на проект "Създаване на предложения за закова рамка, стандарти и механизми за ефективно участие на гражданите в публичните политики", финансиран Финансовия механизъм на Европейското икономическо пространство.
<i>Анотация</i>	<p>Кампанията прави предложения към правителството и Народното събрание да бъде изработен концептуален правителствен документ (тип "Бяла книга"), представящ цялостна визия по политиката, свързана с участието на гражданите в процесите на вземане на решения. Документът да представя основните ценности и принципи на тази политика и да се утвърди набор от стандарти, които институциите на изпълнителната власт задължително да прилагат при взаимодействието си с гражданите. Също така правителството да внесе за приемане в НС предложения за законова регулация на гражданското участие като присъщ компонент във всички фази и етапи на вземане на решения по текущите политики.</p> <p>Кампанията предлага и проект на Бяла книга за гражданското участие в България, който генерира съгласие сред организациите с нестопанска цел по заложените ценности, принципи и стандарти за взаимодействие между институции и граждани и посоките, в които да се инициират промени. Бялата книга очертава ясно правата на гражданите във връзка с участието във вземане на решения, принципите и стандартите на ЕС по тези въпроси и съответната национална законова рамка; гражданската гледна точка за постиженията и пропуските в националното законодателство и в институционалните практики спрямо международните стандарти и проблемите в практическото взаимодействие при формиране и изпълнение на държавната</p>

"ПРЕДОСТАВЯНЕ НА КОНСУЛТАНТСКИ УСЛУГИ ЗА ИЗГРАЖДАНЕ НА МЕХАНИЗМИ И УМЕНИЯ ЗА ВЗАИМОДЕЙСТВИЕ МЕЖДУ АДМИНИСТРАЦИЯТА И ГРАЖДАНСКОТО ОБЩЕСТВО"

по проект **"АДМИНИСТРАЦИЯТА И ГРАЖДАНСКО ОБЩЕСТВО – ПАРТНЬОРСТВО В УПРАВЛЕНИЕТО"**, реализиран с безвъзмездната финансова помощ на Оперативна програма "Добро управление", съфинансирана от Европейския съюз чрез Европейския социален фонд, BG05SFOP001-2.001-0002

<i>Заглавие</i>	Бяла книга на гражданското участие в България
	<p>политика и относно посоките за преодоляване на проблемите и повишаване на ефективността за включването на гражданите.</p> <p>Предложена е и разгърната схема от единни минимални стандарти по отношение на:</p> <ul style="list-style-type: none"> – Информирането на гражданите за провежданите публични политики от институциите: публичност, задължителност, своевременност, достъпност. – Обществените консултации между институции и граждани: възможност да повлияят в една или друга степен на решенията на органите. – Съвместното експертно участие в консултативни структури на представители на институции и граждани: типа взаимодействие, при който гражданите не просто изразяват мнение по изготвен документ, а участват активно като партньори в определяне на политиката/ проектозакона/ управленското решение, в очертаването на проблема и търсенето на решение. <p>Предложени са и законодателни промени. Кампанията не е довела до желан резултат.</p>

3

<i>Заглавие</i>	Между (про)зрачността и (при)зрачността, Доклад
<i>Източник, автор</i>	Център за независим живот, Антоанета Петрова; Гергана Крамарска; Мария Димитрова
	http://www.cil.bg/userfiles/library/otdelni/NSIHY_FINAL_ALL_MD.doc
<i>Година</i>	2012
<i>Характеристики</i>	Докладът е изготвен в рамките на проект "Прозрачност за подобряване на политиките – участие на хора с увреждания в политическия процес", финансиран от Тръста за развитие на гражданското общество в Централна и Източна Европа и е реализиран от Центъра за независим живот в София в партньорство с Българския център за нестопанско право, Българския хелзинкски комитет, и Института за модерна политика.
<i>Анотация</i>	<p>Проучването е проведено сред участниците в обществения дебат. Неговите основни изводи са:</p> <ul style="list-style-type: none"> – гражданското участие в политическия процес е необходимо; – ако изобщо го има в страната, то е само частично;

"ПРЕДОСТАВЯНЕ НА КОНСУЛТАНТСКИ УСЛУГИ ЗА ИЗГРАЖДАНЕ НА МЕХАНИЗМИ И УМЕНИЯ ЗА ВЗАИМОДЕЙСТВИЕ МЕЖДУ АДМИНИСТРАЦИЯТА И ГРАЖДАНСКОТО ОБЩЕСТВО"

по проект **"АДМИНИСТРАЦИЯТА И ГРАЖДАНСКО ОБЩЕСТВО – ПАРТНЬОРСТВО В УПРАВЛЕНИЕТО"**, реализиран с безвъзмездната финансова помощ на Оперативна програма "Добро управление", съфинансирана от Европейския съюз чрез Европейския социален фонд, BG05SFOP001-2.001-0002

<i>Заглавие</i>	Между (про)зрачността и (при)зрачността, Доклад
	<ul style="list-style-type: none"> – гражданското участие към момента не е ефективно; – работата на консултативните съвети е непрозрачна; – необходимо е целево финансиране на гражданско участие в обществените съвети.

4

<i>Заглавие</i>	План за ангажиране на заинтересованите страни "Проект за добив и преработка на златосъдържащи руди, община Крумовград, България"
<i>Източник, автор</i>	"Дънди Прешъс Металс Крумовград" ЕАД https://s21.q4cdn.com/589145389/files/doc_documents/BG/%D0%9F%D0%BB%D0%B0%D0%BD-%D0%B7%D0%B0-%D0%B0%D0%BD%D0%B3%D0%B0%D0%B6%D0%B8%D1%80%D0%B0%D0%BD%D0%B5-%D0%BD%D0%B0-%D0%B7%D0%B0%D0%B8%D0%BD%D1%82%D0%B5%D1%80%D0%B5%D1%81%D0%BE%D0%B2%D0%B0%D0%BD%D0%B8%D1%82%D0%B5-%D1%81%D1%82%D1%80%D0%B0%D0%BD%D0%B8.pdf
<i>Година</i>	2014
<i>Характеристики</i>	<p>Планът за ангажиране на заинтересованите страни е разработен и публикуван от "Дънди Прешъс Металс Крумовград" ЕАД във връзка с Договор за предоставяне на концесия за добив на подземни богатства – златосъдържащи руди от находище "Хан Крум", община Крумовград.</p> <p>Планът цели подобряване и улесняване на процеса по вземане на решения и създаване на атмосфера на разбирателство с активното и навременно участие на хората, засегнати от проекта, както и други заинтересовани страни, така че да им се даде подходяща възможност да изразят мненията и опасенията си, които на свой ред биха могли да повлияят на решенията.</p>
<i>Анотация</i>	<p>Планът представлява интерес за настоящото проучване, защото представя структуриран и изчерпателен подход към идентифицирането и ангажирането на заинтересовани страни в реализацията на проект от значим обществен интерес. Целта на документа е да бъдат проведени обществени консултации, които да информират оценката на социалното въздействие на проекта. Трайната ангажираност на заинтересованите страни трябва да гарантира, че са обхванати всички възможни теми и аспекти и те да се уверят, че са получили възможност да споделят мнението си. Планът се стреми да дефинира технически и културно подходящ</p>

"ПРЕДОСТАВЯНЕ НА КОНСУЛТАНСКИ УСЛУГИ ЗА ИЗГРАЖДАНЕ НА МЕХАНИЗМИ И УМЕНИЯ ЗА ВЗАИМОДЕЙСТВИЕ МЕЖДУ АДМИНИСТРАЦИЯТА И ГРАЖДАНСКОТО ОБЩЕСТВО"

по проект **"АДМИНИСТРАЦИЯТА И ГРАЖДАНСКО ОБЩЕСТВО – ПАРТНЬОРСТВО В УПРАВЛЕНИЕТО"**, реализиран с безвъзмездната финансова помощ на Оперативна програма "Добро управление", съфинансирана от Европейския съюз чрез Европейския социален фонд, BG05SFOP001-2.001-0002

<i>Заглавие</i>	План за ангажиране на заинтересованите страни "Проект за добив и преработка на златосъдържащи руди, община Крумовград, България"
	<p>подход към процеса на обществени обсъждания и публичното оповестяване на информация.</p> <p>Планът започва с преглед на регулаторната и управленска рамка за осигуряване на законосъобразност на обществените консултации. Изяснена е концепцията ангажиране на заинтересованите страни, принципите на ефективното ангажиране и планирането на съответните дейности. Представени са анализ и регистър на всички заинтересовани страни. Описани са фазите на процеса по ангажиране и дейностите след оповестяване на ОВОС. Описано е създаването на екипа за връзки с обществеността и на местни обществени консултативни съвети. Разяснени са консултациите за определяне обхвата на оценката на социалното въздействие и основните теми, повдигнати по време на консултациите за определянето му.</p> <p>Планът съдържа също и ресурсите и отговорностите за реализацията; инструменти и материали за ангажираност на заинтересованите страни; мониторинг, оценка и отчетност. Специален раздел е посветен на управлението на оплакванията и отговорите на мнения и предложения, като са изложени съответните цели, роли и отговорности, процедурите и начина на документирание, механизмите за регистриране и формуляр за първоначален отговор.</p>

"ПРЕДОСТАВЯНЕ НА КОНСУЛТАНТСКИ УСЛУГИ ЗА ИЗГРАЖДАНЕ НА МЕХАНИЗМИ И УМЕНИЯ ЗА ВЗАИМОДЕЙСТВИЕ МЕЖДУ АДМИНИСТРАЦИЯТА И ГРАЖДАНСКОТО ОБЩЕСТВО"

по проект **"АДМИНИСТРАЦИЯТА И ГРАЖДАНСКО ОБЩЕСТВО – ПАРТНЬОРСТВО В УПРАВЛЕНИЕТО"**, реализиран с безвъзмездната финансова помощ на Оперативна програма "Добро управление", съфинансирана от Европейския съюз чрез Европейския социален фонд, BG05SFOP001-2.001-0002

ОБОБЩЕНИЕ НА КОНСТАТАЦИИТЕ И ПРЕПОРЪКИ

Констатации и заключения

Общ преглед на средата

Прякото участие на гражданите в упражняването на властта (чл. 1) и правото им да правят предложения и отправят петиции (чл. 45) са гарантирани от българската Конституция от 1991 г. Това е базата, на която всички анализатори и автори построяват анализите си на средата и практиката за обществени консултации в страната. Констатацията на Асоциация на юристи за развитие на правото в обществен интерес, Сдружение "Журналисти за прозрачно управление" и Професионално обединение на държавните служители¹ е, че тези постановления не са детайлно и непротиворечиво уредени в българското законодателство, където липсва дефиниция за "обществени консултации". Основните нормативни документи, които уреждат процеса на участие на гражданите в подготовката на актове, разгледани във всички публикации, са Административнопроцесуалния кодекс, Закона за нормативните актове и Устройствения правилник на Министерския съвет и на неговата администрация.

Действащата понастоящем законова уредба на обществените консултации в България е синтезирана в разпоредбата на чл. 26, ал. 2 от ЗНА, според която преди внасянето на проект на нормативен акт за издаване или приемане от компетентния орган съставителят на проекта го публикува на интернет страницата на съответната институция заедно с мотивите, съответно доклада, като на заинтересованите лица се предоставя най-малко 14-дневен срок за предложения и становища по проекта.

Консултациите са задължителни за всяка оценка на въздействието. Практиката на администрацията за провеждане на обществени консултации е оценена спрямо общите принципи и стандарти за консултиране, утвърдени от Европейската комисия. Тези основни принципи са:

- **Участие:** прилагане на всеобхватен подход, като се консултира възможно най-широко;
- **Откритост и отчетност:** процесът на консултиране следва да е влияе на политиките и това следва да стане достояние на тези, които са участвали в него и на широката общественост;
- **Ефективност:** консултирането следва да става в момент, в който мнението на заинтересованите страни все още може да окаже влияние, при спазване на

¹ Анализи от академичен тип, 1

"ПРЕДОСТАВЯНЕ НА КОНСУЛТАНТСКИ УСЛУГИ ЗА ИЗГРАЖДАНЕ НА МЕХАНИЗМИ И УМЕНИЯ ЗА ВЗАИМОДЕЙСТВИЕ МЕЖДУ АДМИНИСТРАЦИЯТА И ГРАЖДАНСКОТО ОБЩЕСТВО"

по проект **"АДМИНИСТРАЦИЯТА И ГРАЖДАНСКО ОБЩЕСТВО – ПАРТНЬОРСТВО В УПРАВЛЕНИЕТО"**, реализиран с безвъзмездната финансова помощ на Оперативна програма "Добро управление", съфинансирана от Европейския съюз чрез Европейския социален фонд, BG05SFOP001-2.001-0002

принципа на пропорционалност и други евентуални специфични ограничения;

→ **Съгласуваност:** трябва да се следи за последователност на процесите на консултиране.

Принципите се допълват от пет минимални стандарта, които всички консултации трябва да спазват²:

- А. **Яснота:** всички съобщения и самите документи за консултации трябва да бъдат ясни, кратки и да включват цялата необходима информация, за да се улеснят отговорите;
- Б. **Насочване:** при определяне на целевата група в процес на консултиране, Комисията следва да гарантира, че всички заинтересовани страни имат възможност да изразят своето мнение;
- В. **Публичност:** Комисията следва да осигури адекватна публичност за повишаване на осведомеността и да адаптира своите канали за комуникация, за да отговори на нуждите на всички целеви групи. Без да се изключват и други средства за комуникация, консултациите следва да бъдат публикувани в интернет и обявени на "единна точка за достъп" ;
- Г. **Достатъчен срок за консултиране:** достатъчно време за планиране и отговори на покани и писмени становища;
- Д. **Обратна връзка:** получаването на приносите към консултацията трябва да бъде потвърждавани и самите приноси да бъдат публикувани. Резултати от обществените консултации следва да се публикуват на сайтове, свързани с "единна точка за достъп" в интернет и да бъде осъществена адекватна обратна връзка за това как резултатите от консултацията са били взети под внимание.

От гледна точка на тези принципи и стандарти, съгласувани за страните от ЕС, като основен недостатък на елементите на провежданите консултации е посочена тяхната неяснота, използване на необозначени и необяснени съкращения, употреба на названия на чужд език без превод и пояснение, рефериране към непознати или рядко познати в България актове, сложна терминология и неясни формулировки. От целевите групи не може да се очаква, освен в изключителни случаи, да са запознати с тази тясно специализирана фразеология. Като добър пример за следване са споменати случаи на удължаване на законово определения минимален срок от 14 дни при необходимост.

² Посочени в Съобщението на Комисията от 2002 "Към утвърждаване на културата на консултация и диалог Общи принципи и минимални стандарти за консултации със заинтересованите страни от страна на Комисията "; COM (2002) 704 окончателен, допълнени от COM (2012) 746 и придружаващия SWD (2012) 422 и от COM (2014) 368

"ПРЕДОСТАВЯНЕ НА КОНСУЛТАНТСКИ УСЛУГИ ЗА ИЗГРАЖДАНЕ НА МЕХАНИЗМИ И УМЕНИЯ ЗА ВЗАИМОДЕЙСТВИЕ МЕЖДУ АДМИНИСТРАЦИЯТА И ГРАЖДАНСКОТО ОБЩЕСТВО"

по проект **"АДМИНИСТРАЦИЯТА И ГРАЖДАНСКО ОБЩЕСТВО – ПАРТНЬОРСТВО В УПРАВЛЕНИЕТО"**, реализиран с безвъзмездната финансова помощ на Оперативна програма "Добро управление", съфинансирана от Европейския съюз чрез Европейския социален фонд, BG05SFOP001-2.001-0002

Основна критика, която се появява в материалите от аналитичен тип, е липсата на структуриран документ за консултация, който чрез утвърдените методи на науки като социологията на правото и социологията да подпомогне извличане на онази информация от адресатите на консултацията, която е най-ценна за формулиране на волята на законодателя.

В същия материал³ са посочени примери за публикувани мнения на специализирани експертни организации към консултативния документ, които са строго научни и високо експертни и *"не се вписват по никакъв начин в същността на обществените консултации като съвременно явление, предлагащо система за получаване на обратна връзка от максимално широк кръг лица, заинтересовани страни и участници в обществените отношения, които са обект на регулиране"*.

Основна критика, която се появява в материалите от аналитичен тип, е липсата на структуриран документ за консултация, който чрез утвърдените методи на науки като социологията на правото и социологията да подпомогне извличане на онези информация от адресатите на консултацията, която е най-ценна за формулиране на волята на законодателя.

В същия материал са посочени примери за публикувани мнения на специализирани експертни организации към консултативния документ, които са строго научни и високо експертни и *"не се вписват по никакъв начин в същността на обществените консултации като съвременно явление, предлагащо система за получаване на обратна връзка от максимално широк кръг лица, заинтересовани страни и участници в обществените отношения, които са обект на регулиране"*.

Анализът на Др. Милена Караджова от НБУ изразява мнението, че въвеждането на изискване за оценка на въздействието на законодателството само в изпълнителната власт като носител на правото на законодателна инициатива е частично решаване на проблема с качеството на законодателните актове. Тя изхожда от убеждението, че законодателният процес се политизира и участието на администрацията в него е несъразмерно голямо, и от тезата за неразбиране на понятията *законодателна инициатива, законодателен процес, нормотворчески процес*. Застъпена е хипотеза за налагане на порочната практика законът да урежда конкретни казуси, а не да регламентира принципи и хипотеза за демократичен дефицит при разработване на законодателни актове. Крайната констатация е, че административното регулиране е навлязло прекомерно във всички сфери на обществения живот.

Др. Ангел Стефанов от същия университет е проследил процеса на въвеждане на оценката на въздействието в България и подлага на критика проекта "За по-добро обществено управление: институционализиране на процеса по оценка на въздействието

³ Анализи от академичен тип, 1

"ПРЕДОСТАВЯНЕ НА КОНСУЛТАНТСКИ УСЛУГИ ЗА ИЗГРАЖДАНЕ НА МЕХАНИЗМИ И УМЕНИЯ ЗА ВЗАИМОДЕЙСТВИЕ МЕЖДУ АДМИНИСТРАЦИЯТА И ГРАЖДАНСКОТО ОБЩЕСТВО"

по проект **"АДМИНИСТРАЦИЯТА И ГРАЖДАНСКО ОБЩЕСТВО – ПАРТНЬОРСТВО В УПРАВЛЕНИЕТО"**, реализиран с безвъзмездната финансова помощ на Оперативна програма "Добро управление", съфинансирана от Европейския съюз чрез Европейския социален фонд, BG05SFOP001-2.001-0002

в държавната администрация" (ОПАК) по множество линии, включително неясни критерии на кои актове да се прави оценка на въздействието и на кои не.

Монографията на доц. Атанас Славов от СУ "Климент Охридски" съдържа цялостен анализ на формите и процедурите на гражданското участие, които имат позитивно-правна уредба в България. Гражданското участие в процесите на вземане на решения е издигнато в условие за легитимност както на самия процес, така и на приетите актове. Поддържа се тезата за трансформативния потенциал на гражданското участие за публичната сфера и конституционните институции в посока укрепване на върховенството на правото и изграждане на по-отзивчиви, включващи и репрезентативни институции.

Българското училище за политика към НБУ констатира, че обществените консултации в интернет не са достатъчно прозрачни в отчитането на предложенията на гражданите. Въпреки възложената им отговорност, институциите често не публикуват резултатите.

Центърът за оценка на въздействието на законодателството и Университета на Лозана в съвместна публикация констатира почти пълна липса на информация относно обществените консултации като механизъм за оказване на влияние от гражданите при формулирането на основни национални и местни политики. Според авторите българското общество не е достатъчно запознато със същността и процеса на обществените консултации, както и с възможностите, които те предлагат. Много често гражданите, в желанието си пряко да оказват влияние върху вземането на решенията, се ориентират към много по-сложни, понякога невъзможни инструменти на влияние като създаване на различни неформални образувания, доброволни формации, групи в интернет и други.

Посочва се, че още през 2009 г. Съветът за административна реформа към Министерски съвет на Република България е приел Стандарти за провеждане на обществени консултации в България. Мнението на авторите е, че това е един добре структуриран и обхванен документ на българското правителство, който по изчерпателен начин описва алгоритъма за извършване на обществени консултации и ако бъде реално приложен, може да има положителен ефект.

Констатираните проблеми при провеждане на обществени консултации са множество и са класифицирани⁴ в следните категории:

- Проблеми в нормативната регламентация;
- Проблеми в планирането на консултациите;
- Проблеми при идентифициране на заинтересовани страни;

⁴ Анализ и оценка на механизмите за провеждане на обществени консултации в България – доклад, София, 2015 г

"ПРЕДОСТАВЯНЕ НА КОНСУЛТАНСКИ УСЛУГИ ЗА ИЗГРАЖДАНЕ НА МЕХАНИЗМИ И УМЕНИЯ ЗА ВЗАИМОДЕЙСТВИЕ МЕЖДУ АДМИНИСТРАЦИЯТА И ГРАЖДАНСКОТО ОБЩЕСТВО"

по проект **"АДМИНИСТРАЦИЯТА И ГРАЖДАНСКО ОБЩЕСТВО – ПАРТНЬОРСТВО В УПРАВЛЕНИЕТО"**, реализиран с безвъзмездната финансова помощ на Оперативна програма "Добро управление", съфинансирана от Европейския съюз чрез Европейския социален фонд, BG05SFOP001-2.001-0002

- Проблеми при подготовка на консултационния документ;
- Проблеми при избор на формата на участие на заинтересованите страни и провеждане на консултационна процедура;
- Проблеми при анализ на получените отговори, предложения, коментари и тяхното интегриране в оценката на въздействието;
- Проблеми при осигуряване на обратна връзка към заинтересованите страни.

Прегледаните материали отправят голям брой конкретни препоръки до централните и местни органи на изпълнителната власт, медиите и НПО за промени в начина на организиране, провеждане и отразяване на резултатите от обществените консултации. Препоръките са в няколко основни области:

Планиране

Стандартите за провеждане на обществени консултации да бъдат приети с акт на Министерския съвет и да се въведе задължение за събиране на информация за проведените консултации и всички техни аспекти. В бюджета на администрациите да бъдат осигурени средства за тях.

Идентифициране на заинтересовани страни

Да бъде изготвен списък на заинтересованите обществени групи от съответната политика; да се конкретизират лицата и организациите, които трябва да бъдат поканени за всяка консултация; стандартите да съдържат съответните критерии за определяне.

Подготовка на консултационния документ

Да бъде установен стандарт за набора от документи, необходими за провеждане на консултация; стандартизиране на структурата на обявяване и т.н.

Избор на формата на участие на заинтересованите страни

Регламентиране на начините, по които заинтересованите страни могат да изразяват становища; промени в ЗНА, за да се предвидят различни начини за провеждане на консултациите и т.н.

"ПРЕДОСТАВЯНЕ НА КОНСУЛТАНТСКИ УСЛУГИ ЗА ИЗГРАЖДАНЕ НА МЕХАНИЗМИ И УМЕНИЯ ЗА ВЗАИМОДЕЙСТВИЕ МЕЖДУ АДМИНИСТРАЦИЯТА И ГРАЖДАНСКОТО ОБЩЕСТВО"

по проект **"АДМИНИСТРАЦИЯТА И ГРАЖДАНСКО ОБЩЕСТВО – ПАРТНЬОРСТВО В УПРАВЛЕНИЕТО"**, реализиран с безвъзмездната финансова помощ на Оперативна програма "Добро управление", съфинансирана от Европейския съюз чрез Европейския социален фонд, BG05SFOP001-2.001-0002

Анализ на получените отговори, предложения, коментари

Установяване на задължение и срок за администрацията за публикуване на доклада, представящ целта и процеса на консултациите и всички свързани с тях аспекти; осигуряване на възможност за обратна връзка по доклада;

Осигуряване на обратна връзка към заинтересованите страни

Създаване на нормативно задължение за утвърждаване на вътрешни правила за обществени консултации за всички органи; информацията за проведени консултации да бъде достъпна на сайта дълго време и т.н.

Обобщеното заключение на материалите от академичен тип е, че консултационният процес в България има редица недостатъци, поради което гражданите, медиите и неправителствените организации нямат убеденост, че реално оказват някакво влияние при разработването на политики и нормативни актове. Администрациите само публикуват проектите на нормативни актове и политики (при това не винаги), без да са длъжни да информират заинтересованите, да се вслушат в постъпилите предложения и да отговорят дали ги приемат или не.

Сред препоръките за качествена промяна за осъществяване на реална стъпка в посока добро управление на държавните институции са предложени две широкообхватни организационни мерки:

- С подкрепата на публичните институции да се организират информационни кампании за формите на пряката демокрация и гражданското участие. За да могат гражданите ефективно да участват в обществените дела е необходимо да се приемат системни мерки за повишаване на тяхната информираност относно възможностите за упражняване на правата за участие. От институциите се очаква да насърчават гражданското образование в училищата, университетите и формите на продължаващо образование.
- Създаване на фонд с публично финансиране на инициативи, които развиват гражданското участие и пряката демокрация, включително като предлагат експертна помощ и подкрепа за граждански инициативи, за да се стимулира изграждането на партньорски мрежи и платформи на граждански организации, работещи по проблемите на пряката демокрация, както и подкрепа за вече съществуващите. Предвиденият с промените в ЗЮЛНЦ фонд за подкрепа на граждански инициативи може да се използва като основа и да се развие в предложената посока.

Прилагането на тези мерки предполага промяна в нагласата на административните структури на управлението към стойността и приноса на гражданското участие в

"ПРЕДОСТАВЯНЕ НА КОНСУЛТАНТСКИ УСЛУГИ ЗА ИЗГРАЖДАНЕ НА МЕХАНИЗМИ И УМЕНИЯ ЗА ВЗАИМОДЕЙСТВИЕ МЕЖДУ АДМИНИСТРАЦИЯТА И ГРАЖДАНСКОТО ОБЩЕСТВО"

по проект "АДМИНИСТРАЦИЯТА И ГРАЖДАНСКО ОБЩЕСТВО – ПАРТНЬОРСТВО В УПРАВЛЕНИЕТО", реализиран с безвъзмездната финансова помощ на Оперативна програма "Добро управление", съфинансирана от Европейския съюз чрез Европейския социален фонд, BG05SFOP001-2.001-0002

правенето и изпълнението на политики. Поради това е отбелязана необходимостта от насочване на информационни и комуникационни мерки и вътре в самата администрация, които да повишат нейната осведоменост за доброто управление, модернизиранието на държавните управленски структури, ценностите на демокрацията на участието, споделяни от общността на европейските държави.

Обществените консултации – гражданска и експертна оценка

Форма на гражданска оценка на провежданите обществени консултации е синтетичният индекс, съставен и приложен от Форум "Гражданско участие". Компоненти на индекса са следните индикатори:

- (i) за *среда на гражданското участие*: законодателство и институционална среда;
- (ii) за *практики/проявления на гражданското участие*: инициативи на национално и местно ниво, активни граждани;
- (iii) за *ефект/ промени*, до които води: резултат, промяна в средата.

Оценката по тази методология е установила развиващо се гражданско участие от една страна и среда, която не е достатъчно изчерпателна и стимулираща участие от друга. Изводите показват, че в гражданския сектор има осъзнаване на важността на участието в управленските решения и осмисляне на ролята, която той трябва да изпълнява в процеса. Констатирано е, че някои от практиките на гражданско участие имат трайно отражение върху начина, по който функционират институциите и мобилизиращ ефект върху гражданското общество.

От страна на управлението според оценката липсва унифицирана правна регламентация на Обществено-консултативните съвети и по-конкретно механизми за включване на граждани и граждански организации. Някои от Обществените съвети на органи на централната власт не са провеждали заседания от години и липсват протоколи от проведените заседания. Има незаинтересованост от страна на администрацията към решенията и тяхното прилагане. Институциите често подхождат формално към провеждането на обществени консултации и други форми на взаимодействие с гражданския сектор.

От гледна точка на гражданското участие измерванията показват преобладаващо "виртуално" участие по интернет и в социалните мрежи, което е по-лесно достъпно. Силно позитивно отношение от страна на гражданите е регистрирано към обществените консултации на проекти на нормативни актове и стратегически документи. Само 40% от хората обаче са заявили, че са получили обратна връзка от администрацията по своите мнения и предложения. Порталът strategy.bg е даден като пример за механизъм, който се

"ПРЕДОСТАВЯНЕ НА КОНСУЛТАНТСКИ УСЛУГИ ЗА ИЗГРАЖДАНЕ НА МЕХАНИЗМИ И УМЕНИЯ ЗА ВЗАИМОДЕЙСТВИЕ МЕЖДУ АДМИНИСТРАЦИЯТА И ГРАЖДАНСКОТО ОБЩЕСТВО"

по проект **"АДМИНИСТРАЦИЯТА И ГРАЖДАНСКО ОБЩЕСТВО – ПАРТНЬОРСТВО В УПРАВЛЕНИЕТО"**, реализиран с безвъзмездната финансова помощ на Оперативна програма "Добро управление", съфинансирана от Европейския съюз чрез Европейския социален фонд, BG05SFOP001-2.001-0002

опитва да включи гражданите, но с необходимостта да бъде подобряван и популяризиран.

Измерването на активността на гражданите показва, че се използват всички съществуващи форми на участие на местно, регионално и национално равнище, макар и с различна интензивност. Най-популярни са форуми и дискусии, застъпнически кампании и групи в социалните мрежи. Петиции и подписки (включително онлайн) формират около една трета от активността, като 55% са в София.

Основен извод на оценките е, че гражданското участие постига по-голяма резултатност на местно ниво. Представата на гражданските организации за промените, които настъпват в работата на институциите в резултат на участието им във вземането на решения, е за повишена прозрачност (42%), повишена отзивчивост към гражданите (24%), по-високо качество на резултатите (21%), подобрен процес на вземане на решения (20%).

Всички включени в прегледа около 20 разнообразни форми на указателни материали - ръководства, наръчници, насоки – използват като модел за провеждане на консултативен процес и участие на гражданското общество във вземането на решения принципите за добро управление в модерните демокрации и стандартите за ангажиране на заинтересованите страни, определени от Съвета на Европа и Европейския съюз. Универсалните принципи за реално ангажиране са участие, откритост и отчетност, ефективност и съгласуваност, а минималните стандарти за прилагането са ясно съдържание за консултиране, ефективно включване на заинтересованите страни, публикуване на цялата необходима информация, разумен график и обратна връзка.

Идентифицирането на заинтересованите страни е посочено като една от най-важните стъпки при планиране на обществените консултации, с акцент върху отчитане на техните интереси и влияние върху политиката, и намиране на най-подходящите механизми за увеличаване на тяхната подкрепа и намаляване на противопоставянето. Като подходящ модел за определяне на представители на гражданските организации е разгледана процедурата за избор на членове на Икономическия и социален съвет в качеството му на орган, изразяващ волята на структурите на гражданското общество по икономическото и социалното развитие.

Общото състояние на взаимодействието между институции и граждани е обстойно оценено от ФРМС и фондация "Екообщност" в рамките на кампания "Чуй гражданите". Общата оценка е за незадоволителни взаимоотношения при вземане на решения по публични политики. Заключение е, че *"почти всички проекти на нормативни актове за стратегически и политически документи на различните институции на централно и местно ниво биват приемани без никаква или почти никаква експертиза от страна на гражданите или при непълноценен процес на набирането ѝ независимо дори от*

"ПРЕДОСТАВЯНЕ НА КОНСУЛТАНСКИ УСЛУГИ ЗА ИЗГРАЖДАНЕ НА МЕХАНИЗМИ И УМЕНИЯ ЗА ВЗАИМОДЕЙСТВИЕ МЕЖДУ АДМИНИСТРАЦИЯТА И ГРАЖДАНСКОТО ОБЩЕСТВО"

по проект **"АДМИНИСТРАЦИЯТА И ГРАЖДАНСКО ОБЩЕСТВО – ПАРТНЬОРСТВО В УПРАВЛЕНИЕТО"**, реализиран с безвъзмездната финансова помощ на Оперативна програма "Добро управление", съфинансирана от Европейския съюз чрез Европейския социален фонд, BG05SFOP001-2.001-0002

съществуващите нормативни изисквания за провеждане на обществени консултации при изготвянето на нормативни и общи административни актове".

Критиката към консултиращите администрации е за формализъм и неефективност, липса на критерии и обективност при подбора на заинтересовани страни и разпиляване на ресурси и съществуващ потенциал. Обяснена е с практиката да се изпращат предварителни текстове на избрани от тях граждански организации с определен срок за коментари и предложения за целите на отчитане на включването на гражданска експертиза.

Анализът на работата на институциите по консултативния процес води до извода за *"общо и отчетливо изразено неразбиране на значението и мястото на консултациите с гражданите в правенето на публични политики, както и за собствените им задължения да организират и провеждат такива"*. Регистрираната преобладаваща нагласа сред администрациите е, че гражданите са неориентирани и некомпетентни по сложните въпроси, разглеждани в политиките и затова решенията са изцяло отговорност на служителите. *"Участието на граждани често се възприема като заплаха и усложняване на задълженията, а не като възможност за подобряване на политиките и за повишаване на тяхната целесъобразност по отношение на потребностите и очакванията на тези, до които се отнасят."*

Идентифицирани са множество дефицити в консултативните практики. Според гражданските и експертните оценки консултациите не се планират и не се обезпечават ресурсно, а са най-често ситуационни и на практика представляват една механична добавка към механизмите за правене на политики. В тази обстановка крайното заключение е, че участието на гражданите в процесите на подготовка и изпълнение на политики е инцидентно и не може да реално повлияе върху управлението на публичните дела. **Резултатите консултативните практики не постигат целите, определени в принципите за добро управление.**

Оценките определят политическите и социалните измерения от описаните практики като *изключително сериозни*. От гледна точка на принципите за добро управление и добрите практики в модерното управление това означава "по условие" хипотеза за ниско качество на подготвяните актове, доколкото концепцията за качествени политики "по условие" трябва да отчита гледните точки и очакванията на техните целеви аудитории и да мотивира за отговорно гражданство. Към момента проучванията показват ниска съпричастност на гражданите към провежданите политики и липса на мотивация за участие, основана на недоверие.

От перспективата на регулацията на консултативните процеси основно откритие е, че участието на гражданите във вземането на решения **няма концептуално завършен характер**. Регулацията е разпръсната несистемно в различни юридически актове на

"ПРЕДОСТАВЯНЕ НА КОНСУЛТАНТСКИ УСЛУГИ ЗА ИЗГРАЖДАНЕ НА МЕХАНИЗМИ И УМЕНИЯ ЗА ВЗАИМОДЕЙСТВИЕ МЕЖДУ АДМИНИСТРАЦИЯТА И ГРАЖДАНСКОТО ОБЩЕСТВО"

по проект **"АДМИНИСТРАЦИЯТА И ГРАЖДАНСКО ОБЩЕСТВО – ПАРТНЬОРСТВО В УПРАВЛЕНИЕТО"**, реализиран с безвъзмездната финансова помощ на Оперативна програма "Добро управление", съфинансирана от Европейския съюз чрез Европейския социален фонд, BG05SFOP001-2.001-0002

законово и подзаконово ниво и в правилници за дейността на институциите на различните нива на управлението. Те не са достатъчно синхронизирани с присъщите права на гражданите съгласно Конституцията и международните и европейски стандарти.

От перспективата на прилагане на закона констатацията е, че дори и добри законови постановки, свързани с гражданското участие, се прилагат непълноценно поради отсъствие на ефективни процедури за мониторинг, контрол и отчетност. Тезата е илюстрирана с множество примери, включително от съдебната практика.

Академичните анализи отделят специално внимание на оценката на въздействието като инструмент, чието прилагане изисква провеждане на консултативен процес. Според анализаторите изясняването и включването на участниците и заинтересованите страни при изготвянето ѝ е фундаментален въпрос за публичните политики. Те подчертават, че политическата коректност, въплътена в официални документи и ръководства, изисква процеса по оценка на въздействието да започва на възможно най-ранен етап, да участват всички заинтересовани страни, както и да се дава отчет и обратна връзка какво от консултациите е включено в оценката.

Тези изисквания са задължителни както според Европейската комисия, така и според ОИСР, която поддържа и идеята държавите да разработят и поддържат публични регистри с предстоящи, стартиращи и вече изработени оценки на въздействието.

Аналитичната литература по темата показва, че оценката на въздействието не трябва да е императивна, а опционална – политиките да решават дали и кога да се прави за всеки отделен случай. В различни ситуации и при въздействието на различни фактори тя може да изпълнява различни задачи. В идеалния пример, когато политиките имат колебания за фундаментални и дългосрочни решения, може да се търси нейна обективна форма. Друга категория предпоставки са наличието на външен натиск и очаквания в комбинация с вътрешна несигурност и отричане – тогава оценката на въздействието може да се използва за отлагане на решението, закона или политиката.

Третото често срещано обществено състояние, което приляга на оценката на въздействието, е когато желана от ръководителите политика има много противници, които трябва да бъдат убедени в необходимостта ѝ. Теорията определя като спорен въпроса до каква степен обществото има интерес от систематизираното налагане на оценките на въздействието. Като аргумент против се изтъква, че това е тясно погледнато скъпо и отнемащо време действие, което увеличава административните разходи. Но ако задължителната регламентация в законодателството е прекомерна, то задължително в администрацията трябва да се поддържа определен капацитет, защото винаги може да възникнат обстоятелства, върху които да се въздейства с някаква форма на оценка.

"ПРЕДОСТАВЯНЕ НА КОНСУЛТАНТСКИ УСЛУГИ ЗА ИЗГРАЖДАНЕ НА МЕХАНИЗМИ И УМЕНИЯ ЗА ВЗАИМОДЕЙСТВИЕ МЕЖДУ АДМИНИСТРАЦИЯТА И ГРАЖДАНСКОТО ОБЩЕСТВО"

по проект "АДМИНИСТРАЦИЯТА И ГРАЖДАНСКО ОБЩЕСТВО – ПАРТНЬОРСТВО В УПРАВЛЕНИЕТО", реализиран с безвъзмездната финансова помощ на Оперативна програма "Добро управление", съфинансирана от Европейския съюз чрез Европейския социален фонд, BG05SFOP001-2.001-0002

Институционални аспекти на обществените консултации

Описаният по-горе индекс за гражданско участие е регистрирал следните нагласи в гражданския сектор: 43% са на мнение, че консултациите изискват много време и усилия; 7% че участието няма особен смисъл; 15% са обезкуражени от липса на резултат и реален ефект от гражданските инициативи. Уловени са индикации за наличие на диалог – тоест институциите стават по-отворени към гражданските организации – но няма яснота как протича и каква е неговата ефективност.

По отношение на институционалната среда заключенията на редица анализи са за необходимост от повишаване на експертизата и разбирането на администрацията, и приемственост по отношение на политиките. Един от институционалните аспекти, засегнат в мнозинството от обхванатите материали, е организационната култура, която е характеризирана като преобладаващо проблематична. Основания за това са, че служителите в администрациите много често проявяват формализъм и интерес единствено към отчитане на дейност при провеждане на обществени консултации. Някои от съответните индикатори са залагане на нереалистични срокове и недостатъчна информация по обсъждани проблеми. Възприятието от страна на гражданския сектор за нагласата в администрацията е, че служителите смятат участието за изкуствено наложено и са убедени, че гражданите нямат нищо общо с правенето и провеждането на политики. За експертните консултативни структури често се твърди, че работят в условия на пълна непрозрачност.

Липсват единни минимални стандарти, уреждащи взаимодействието на административните структури с гражданите при вземане на решения и подготовка на държавни или общински политики. Резултатът е сериозни различия в качеството на консултативния процес и оттам неравнопоставеност на гражданите в правото им да участват. Затова нуждата от **обявени принципи, обвързани с международните и европейските правни норми и политически документи** в тази сфера, които реално да въведат стандарти за информиране, консултиране и ефективно участие на гражданите във вземането на решения, е посочена като ключ към промяна.

Установено е и отсъствие на адекватен капацитет сред служителите и вземащите решения в изпълнителната власт за работа по въпроси, свързани с участието на гражданите в консултативен процес, по-конкретно неясни отговорности за взаимодействие със структурите на гражданското общество в процеса на вземане на решения по провежданите политики. Формулираният извод е за недостатъчен административен капацитет за организиране и поддържане на дейността на консултативните структури към институциите на централно и местно ниво. Също така дейностите, свързани с обществени обсъждания и консултации, остават ресурсно неосигурени. *"Това стеснява обхвата на потенциалните участници, демотивира служителите в администрацията и снижава ефективността на мерките"*.

"ПРЕДОСТАВЯНЕ НА КОНСУЛТАНТСКИ УСЛУГИ ЗА ИЗГРАЖДАНЕ НА МЕХАНИЗМИ И УМЕНИЯ ЗА ВЗАИМОДЕЙСТВИЕ МЕЖДУ АДМИНИСТРАЦИЯТА И ГРАЖДАНСКОТО ОБЩЕСТВО"

по проект **"АДМИНИСТРАЦИЯТА И ГРАЖДАНСКО ОБЩЕСТВО – ПАРТНЬОРСТВО В УПРАВЛЕНИЕТО"**, реализиран с безвъзмездната финансова помощ на Оперативна програма "Добро управление", съфинансирана от Европейския съюз чрез Европейския социален фонд, BG05SFOP001-2.001-0002

Осигуряването на ресурс за провеждане на консултации не се разпознава като проблем или дори необходимост, защото администрацията не вижда тяхната "добавена стойност"⁵. *"Стойността на собствената експертиза на гражданите, която те предоставят най-често безплатно чрез различни консултативни формати, многократно надвишава средствата, които правителството би заделило за осигуряване на поддържаща консултативна административна инфраструктура"*.

По повод на институционализацията на обсъждания и консултации е констатирана все още недоизградена институционална инфраструктура и отсъствие на ефективни и ефикасни процедури в работата на институциите на централно, областно и местно ниво. Друга критика, която показва противоречието на практиката със стандартите, е еднообразието на форми за консултиране, най-често сведени до изолирано участие в работна група или обсъждане на конкретен проект.

Отсъствието на критерии, гарантиращи качеството на представителството на гражданите и техните организации, е определено като почти повсеместно. Консултациите обикновено се провеждат с тесен кръг СГО и индивиди, които гравитират около институциите. Това е отчасти резултат от неprecizни процедури за определяне на заинтересованите страни и привличане на участници, който рязко намалява качеството на представителството. Преобладава мнението, че както вземащите решения, така и служителите в администрациите не познават особеностите на различните заинтересовани страни, не правят разлика между "широка общественост" и отделни заинтересовани страни и не знаят кога и как да привличат за участие едните или другите.

Отбелязано е, че процедурите за избор на участници, доколкото изобщо са налични, не улесняват участието на структури на гражданското общество, които не са представителни за членовете на определен сектор или социална група, но демонстрират активност в анализа на процесите, отправят предложения, притежават умения и осъществяват застъпничество като мозъчни тръстове, изследователски институти, експертни организации, агенции за регионално/местно развитие, местни инициативни групи и т.н. Процедурата по избор на участници няма никаква публичност и не се проследява. Рядко се прилага механизъм за периодична ротация на членове на консултативни съвети.

Често от страна на институциите няма определен служител, който да ръководи консултациите и затова те се възприемат като нежелано допълнително бреме. В резултат привлечените за участие експерти не са информирани своевременно, получават работните документи със сериозно закъснение и не успяват да се запознаят с тях така, че да дадат принос за реално подобряване на предложенията.

⁵ „Гласът на гражданите в публичните политики“

"ПРЕДОСТАВЯНЕ НА КОНСУЛТАНТСКИ УСЛУГИ ЗА ИЗГРАЖДАНЕ НА МЕХАНИЗМИ И УМЕНИЯ ЗА ВЗАИМОДЕЙСТВИЕ МЕЖДУ АДМИНИСТРАЦИЯТА И ГРАЖДАНСКОТО ОБЩЕСТВО"

по проект **"АДМИНИСТРАЦИЯТА И ГРАЖДАНСКО ОБЩЕСТВО – ПАРТНЬОРСТВО В УПРАВЛЕНИЕТО"**, реализиран с безвъзмездната финансова помощ на Оперативна програма "Добро управление", съфинансирана от Европейския съюз чрез Европейския социален фонд, BG05SFOP001-2.001-0002

Изследователите констатират, че липсата на ефективни консултации с гражданите обрича управляващите и служителите в администрацията на "самотност" в правенето и провеждането на политики и им носи негативи. В този контекст честото им огромно натоварване не произвежда ползи, не е правилно насочено и не е ефективно. Крайният извод, определен и като най-пагубният резултат от липсващия граждански принос за и контрол на публичните политики, е ниска прозрачност и произтичащите от нея условия за злоупотреба с власт и корупция.

"В лице с тези факти и тенденции се откроява необходимост от предефиниране на цялостната рамка (ценностна и политическа), в която се разполагат взаимодействията между държавата и гражданите при формирането и провеждането на политиките. В голяма степен "магистралните" опорни точки на тези взаимодействия са вече очертани на ниво ЕС и Съвета на Европа в редица политически документи."

Сериозен дефицит от гледна точка на модерното добро управление е отсъствието на механизми за обработване, анализ и оценка на данни и информация, което е видимо и в прегледа на анализите от административен тип. Това е една от причините гражданите, участвали в обществени консултации, често да остават неинформирани за резултатите от тях и за начина, по който приносят им ще бъде вписан (или причините, поради които е отхвърлен) при изготвяне или актуализиране на нормативни или стратегически документи по политика, обект на консултации. Също така не съществува правно регламентирано задължение за институциите, провеждащи обсъждания и консултации, да публикуват обобщена информация за самия консултативен процес и за неговите резултати, за участниците и повдигнатите от тях въпроси.

Механизмът за докладване на констатациите от проведените консултации пред компетентния орган е определен като съвършено неразвит. Не е въведено изискване ръководителите на административни структури в системата на изпълнителната власт да включват информация за проведени консултации в ежегодния си доклад за състоянието на съответната администрация.

Изцяло отсъства практиката компетентните органи да информират участниците в консултации за взетото решение или да обосновават как представените от гражданите мнения или предложения се отразяват на крайното решение. Това е белег, че служителите в администрациите не осъзнават смисъла и значението на отчетността като елемент на доброто управление.

"ПРЕДОСТАВЯНЕ НА КОНСУЛТАНСКИ УСЛУГИ ЗА ИЗГРАЖДАНЕ НА МЕХАНИЗМИ И УМЕНИЯ ЗА ВЗАИМОДЕЙСТВИЕ МЕЖДУ АДМИНИСТРАЦИЯТА И ГРАЖДАНСКОТО ОБЩЕСТВО"

по проект **"АДМИНИСТРАЦИЯТА И ГРАЖДАНСКО ОБЩЕСТВО – ПАРТНЬОРСТВО В УПРАВЛЕНИЕТО"**, реализиран с безвъзмездната финансова помощ на Оперативна програма "Добро управление", съфинансирана от Европейския съюз чрез Европейския социален фонд, BG05SFOP001-2.001-0002

Препоръки за адаптиране на конкретни добри

Изводите и предложенията, предвидени за включване в стандартите, са изведени от критичните заключения и препоръките на прегледаните анализи, ръководства и добри практики. Те са групирани около три основни принципа на общественото консултиране:

- Планиране на консултациите като част от управленския процес;
- Осигуряване на ясен, прозрачен и етичен консултативен процес;
- Активиране на участието на гражданите.

По отношение на цялостния модел на провеждане на обществени консултации за гражданско участие в управленските решения:

Предвид установената необходимост от промяна в нагласата на административните структури на управлението към стойността и приноса на гражданското участие в правенето и изпълнението на политики, за да бъдат приобщени принципите на добре управление и демокрация на участието в духа на добрата практика на Европейския съюз, препоръчваме **преразглеждане на модела на консултиране с гражданското общество**. Това е необходимо, за да се даде реална възможност на засегнатите групи в обществото да влияят на бъдещите решения, а не просто да коментират готови решения.

Планирането на консултации трябва да бъде интегрирано в управленския процес като цяло и конкретно в оценката на въздействието на актове на правителството на ранен етап с възможност за влияние, каквато е добрата управленска практика. Предлагането на готови решения за коментар силно ограничава тази възможност.

По отношение на елементите на планиране на консултации като част от управленския процес:

Консултативният процес е добре описан като цялостен модел в *наръчника "Взаимодействие между гражданския сектор и местната власт"*, издаден от Европейския институт с финансиране от ОПАК, 2009 г.

Препоръчваме използването и доразвиване на този модел като база за преосмисляне на настоящата управленска практика и промяна на ролята, отредена на консултациите в правенето и изпълнението на публични политики

По отношение на характеристиките на консултативния процес:

Предвид констатациите за липса на яснота, прозрачност и етика в провеждания консултативен процес, отразени в повечето от обхванатите материали, препоръчваме редактиране и по-подробно разписване на стандартите за консултиране така, че прилагането им да доведе до реални подобрения в съществуващата практика.

"ПРЕДОСТАВЯНЕ НА КОНСУЛТАНТСКИ УСЛУГИ ЗА ИЗГРАЖДАНЕ НА МЕХАНИЗМИ И УМЕНИЯ ЗА ВЗАИМОДЕЙСТВИЕ МЕЖДУ АДМИНИСТРАЦИЯТА И ГРАЖДАНСКОТО ОБЩЕСТВО"

по проект **"АДМИНИСТРАЦИЯТА И ГРАЖДАНСКО ОБЩЕСТВО – ПАРТНЬОРСТВО В УПРАВЛЕНИЕТО"**, реализиран с безвъзмездната финансова помощ на Оперативна програма "Добро управление", съфинансирана от Европейския съюз чрез Европейския социален фонд, BG05SFOP001-2.001-0002

Материалите в категория "Добри практики" съдържат насоки за организационни решения, които отговарят на принципите за добро управление. Подробни указания за прилагане са описани в материалите от категория "Ръководства". Препоръки в тази посока съдържат и част от аналитичните материали.

По отношение на централната власт препоръките се отнасят до елементите на консултативния процес, по-конкретно:

Привличане участието на заинтересованите страни:

- независимо от мандата на структурите (постоянен или временен), да има предварително приета, съгласувана и разпространена конкретна, ясна и максимално опростена процедура за избор на заинтересованите страни;
- да се регламентират принципни етапи на механизма за определяне на заинтересованите страни чрез общ нормативен акт (такъв би бил например *Законът за администрацията* или постановление на Министерския съвет), а в отделните правила за дейност тези етапи да бъдат индивидуализирани с оглед на нуждите и спецификите на различните консултативни структури;
- да се предвидят общовалидни стандарти за включване на заинтересованите страни в подобни форми на гражданско участие, с които да се съобразяват правилата за дейност на отделните структури;
- в правилата за работа на отделните консултативни структури да се въведе общото правило за мотивиране на отказа от страна на органа, вземащ крайното решение, да се съобрази със становищата и предложенията, изготвени с участие на заинтересованите страни.

Повече информация по този въпрос се съдържа в материала *"Анализ на правната рамка и практиките за включване на НПО в институционални форми на гражданско участие"*, Български център за нестопанско право. 2014 г.

Осигуряване на публичност и прозрачност на състава и дейността на консултативните структури:

- предвиждане на общи стандарти за осигуряване на публичност и прозрачност както на състава и дейността на отделните структури, така и на резултатите от участието на представители на заинтересованите страни в тях (становища, представени от тях, начин на гласуване по обсъжданите въпроси и т. н.)
- предварително задължително публикуване на информацията относно съдбата на общите становища и решения.

"ПРЕДОСТАВЯНЕ НА КОНСУЛТАНСКИ УСЛУГИ ЗА ИЗГРАЖДАНЕ НА МЕХАНИЗМИ И УМЕНИЯ ЗА ВЗАИМОДЕЙСТВИЕ МЕЖДУ АДМИНИСТРАЦИЯТА И ГРАЖДАНСКОТО ОБЩЕСТВО"
по проект **"АДМИНИСТРАЦИЯТА И ГРАЖДАНСКО ОБЩЕСТВО – ПАРТНЬОРСТВО В УПРАВЛЕНИЕТО"**, реализиран с безвъзмездната финансова помощ на Оперативна програма "Добро управление", съфинансирана от Европейския съюз чрез Европейския социален фонд, BG05SFOP001-2.001-0002

Материалът *Анализ и оценка на механизмите за провеждане на обществени консултации в България – доклад*, София, 2015 г. съдържа голям брой препоръки по този и по останалите елементи на консултативния процес.

Определяне на стандарт за **набора от документи, необходими за провеждане на консултациите** и вида на консултативния документ:

- според *Бялата книга за провеждане на обществени консултации* обявлението за провеждане на обществена консултация трябва да съдържа най-малко следната информация:
- държавният орган / органът на местната власт, оторизиран за вземането на решенията по въпросите на проектозакона/ документа, обект на консултиране с гражданите;
 - наименование на проекта за нормативен акт и основните мотиви за изготвянето му, съответно за изменението, допълването му;
 - наименование, адрес, телефон, факс, електронен адрес на звеното и координатора в съответната институция, което отговаря за изработването на концепцията и на проекта за нормативен акт, лице за контакт;
 - Доклада от обсъждането на концепцията и Доклада от проведена оценка на въздействието;
 - срокът, етапите и предвидените форми за провеждане на общественото обсъждане;
 - мястото и срока, в които е осигурен пълен достъп до цялата преписка по изработването и обсъждането на нормативния акт;
 - дата на публикуване на обявлението.

Материалът *ИПА изследвания. Европейски практики в доброто управление и административната дейност*. 2015 съдържа теория и практика на добрите решения за участие на гражданското общество във вземане на управленските решения.

По отношение на местната власт препоръките се отнасят до разнообразните форми за включване на гражданите в решенията на местното самоуправление, вкл.:

Препоръчваме насочване на повече внимание и усилия за използването на тези форми за активиране на ангажирането на гражданите в местното самоуправление.

- Споразумения за сътрудничество между организациите от гражданския сектор и местните власти;
- Обществени обсъждания;

"ПРЕДОСТАВЯНЕ НА КОНСУЛТАНТСКИ УСЛУГИ ЗА ИЗГРАЖДАНЕ НА МЕХАНИЗМИ И УМЕНИЯ ЗА ВЗАИМОДЕЙСТВИЕ МЕЖДУ АДМИНИСТРАЦИЯТА И ГРАЖДАНСКОТО ОБЩЕСТВО"
по проект **"АДМИНИСТРАЦИЯТА И ГРАЖДАНСКО ОБЩЕСТВО – ПАРТНЬОРСТВО В УПРАВЛЕНИЕТО"**, реализиран с безвъзмездната финансова помощ на Оперативна програма "Добро управление", съфинансирана от Европейския съюз чрез Европейския социален фонд, BG05SFOP001-2.001-0002

→ **Обществени съвети.**

По-голямата част от включените публикации в категории "Добри практики" и "Ръководства" са посветени на тази тема.

Наръчникът "Взаимодействие между гражданския сектор и местната власт" изяснява подробно ролите на двете страни във взаимодействието – местните власти и гражданския сектор.

Материалите *Сборник с добри практики за включване на гражданите в решенията и политиките на местно ниво*, Болкън Асист, 2011 г., *Наръчник "Добри практики за партньорство между областните и общинските администрации и структурите на гражданското общество за реализиране на прозрачност в действията на администрациите"*. Фондация за прозрачни регламенти. 2009 г., *Гражданите решават*. Балкански тръст за демокрация, *Наръчник за прилагане на Стандартите за обществени консултации в община Джебел*, ОПАК, 2014 г. предлагат подробно описание на стъпките, които трябва да бъдат следвани.

По отношение на мониторинга и оценката на гражданското участие в обществени консултации и формулиране и изпълнение на управленски решения:

Индекс на гражданско участие

Формата "индекс" е подходящ инструмент за проследяване и оценяване на процеса, тъй като представлява стандартизиран формат, позволява синтезирано представяне на голям обем информация по предварително зададени критерии, които се измерват редовно и дава възможност за сравнения.

Два от включените материали съдържат примери за метода индекс в областта: Индекс на гражданското общество. Институт Отворено общество. 2009-2011 г. и Индекс на гражданското участие в България. Форум Гражданско участие.

"ПРЕДОСТАВЯНЕ НА КОНСУЛТАНТСКИ УСЛУГИ ЗА ИЗГРАЖДАНЕ НА МЕХАНИЗМИ И УМЕНИЯ ЗА ВЗАИМОДЕЙСТВИЕ МЕЖДУ АДМИНИСТРАЦИЯТА И ГРАЖДАНСКОТО ОБЩЕСТВО"
по проект **"АДМИНИСТРАЦИЯТА И ГРАЖДАНСКО ОБЩЕСТВО – ПАРТНЬОРСТВО В УПРАВЛЕНИЕТО"**, реализиран с безвъзмездната финансова помощ на Оперативна програма "Добро управление", съфинансирана от Европейския съюз чрез Европейския социален фонд, BG05SFOP001-2.001-0002

ОГРАНИЧЕНИЕ НА ОТГОВОРНОСТТА

Настоящият документ е изготвен от Агенция СТРАТЕГМА ООД в изпълнение на обществена поръчка с предмет: **"ПРЕДОСТАВЯНЕ НА КОНСУЛТАНТСКИ УСЛУГИ ЗА ИЗГРАЖДАНЕ НА МЕХАНИЗМИ И УМЕНИЯ ЗА ВЗАИМОДЕЙСТВИЕ МЕЖДУ АДМИНИСТРАЦИЯТА И ГРАЖДАНСКОТО ОБЩЕСТВО"**, в изпълнение на проект **"АДМИНИСТРАЦИЯТА И ГРАЖДАНСКО ОБЩЕСТВО – ПАРТНЬОРСТВО В УПРАВЛЕНИЕТО"**, реализиран с безвъзмездната финансова помощ на Оперативна програма "Добро управление", съфинансирана от Европейския съюз чрез Европейския социален фонд, BG05SFOP001-2.001-0002, възложител Администрацията на Министерския съвет на Република България.

Докладът е изготвен в рамките на **Договор № МС-122/23.10.2018 г.**, подписан между Администрацията на Министерския съвет и Агенция СТРАТЕГМА ООД на 23.10.2018 г. Докладът е изготвен единствено във връзка с посочения договор и предназначен за ползване от Администрацията на Министерския съвет в съответствие с условията по договора.

Ако някой от посочените факти, констатации или изводи не е достатъчно изчерпателен или точен, е необходимо да бъдем информирани за това, тъй като непълнотата или неточността могат да имат влияние върху планираните последващи действия, във връзка с изпълнението на проекта.

Всички управленски, организационни и други решения са отговорност единствено на Администрацията на Министерския съвет.

ЕВРОПЕЙСКИ СЪЮЗ
ЕВРОПЕЙСКИ
СОЦИАЛЕН ФОНД

ОПЕРАТИВНА ПРОГРАМА
ДОБРО УПРАВЛЕНИЕ

ПРИЛОЖЕНИЯ

ЕВРОПЕЙСКИ СЪЮЗ
ЕВРОПЕЙСКИ
СОЦИАЛЕН ФОНД

ОПЕРАТИВНА ПРОГРАМА
ДОБРО УПРАВЛЕНИЕ

"ПРЕДОСТАВЯНЕ НА КОНСУЛТАНТСКИ УСЛУГИ ЗА ИЗГРАЖДАНЕ НА МЕХАНИЗМИ И УМЕНИЯ ЗА ВЗАИМОДЕЙСТВИЕ МЕЖДУ АДМИНИСТРАЦИЯТА И ГРАЖДАНСКОТО ОБЩЕСТВО"

по проект **"АДМИНИСТРАЦИЯТА И ГРАЖДАНСКО ОБЩЕСТВО – ПАРТНЬОРСТВО В УПРАВЛЕНИЕТО"**, реализиран с безвъзмездната финансова помощ на Оперативна програма "Добро управление", съфинансирана от Европейския съюз чрез Европейския социален фонд, BG05SFOP001-2.001-0002

Приложение №1: Източници на информация
